

MJESEČNA REVIJA HRVATSKE MATICE ISELJENIKA
MONTHLY MAGAZINE OF THE CROATIAN HERITAGE FOUNDATION

BROJ / NO. 3
OŽUJAK / MARCH 2014.

MATICA

ZADAR

NOVI
SJAJ
STAROG
BISERA

ISSN 1330-2140

MATICA

Mjesečna revija
HRVATSKE MATICE ISELJENIKA /
Monthly magazine of the
Croatian Heritage Foundation

Godište / Volume LXIV
Broj / No. 3/2014

Nakladnik / Publisher
Hrvatska matica iseljenika /
Croatian Heritage Foundation

Za nakladnika / For Publisher
Marin Knezović

Glavni urednik / Chief Editor
Hrvoje Salopek

Uredništvo / Editorial Staff
Željka Lešić, Vesna Kukavica

Tajnica / Secretary
Snježana Radoš

Dizajn i priprema / Layout & Design
Krunoslav Vilček

Tisak / Print
Znanje, Zagreb

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA

Trg Stjepana Radića 3, pp 241
10002 Zagreb, Hrvatska / Croatia
Telefon: +385 (0)1 6115-116
Telefax: +385 (0)1 6110-933
www.matis.hr

Naslovnica:

Pozdrav suncu u Zadru
(foto: Tim Ertl / TZGZ)

Posjetite stranice web portala
Hrvatske matice iseljenika!

www.matis.hr

Budite korak ispred ostalih i predstavite se hrvatskim iseljeničkim zajednicama, uglednim poslovnim Hrvatima u svijetu i njihovim partnerima.

**Oglašavajte na web portalu
Hrvatske matice iseljenika!**

Internet marketing HMI osmislio je nekoliko načina oglašavanja:

■ BANERI ■ SPONZORIRANI ČLANAK ■ SPONZORIRANE RUBRIKE

Odjel za marketing i promociju HMI - Ivana Rora
tel. (+385 1) 61 15 116 ■ fax. (+385 1) 61 11 522
mob. 099 61 15 116 ■ E-mail: marketing@matris.hr

- 4** Predstavljen Iseljenički zbornik 2014.
- 6** Berlin: Nove prostorije HSK-a
- 7** Izaslanstvo HMI-ja u Bačkoj
- 8** Sydney: Obljetnica Hrvatskih studija
- 12** SAD: 60 god. Hrvatskog društva u Phoenixu
- 15** Hercegovac: Dani hrvatskog pučkog teatra
- 16** Što žele Hrvati, Bošnjaci i Srbi u BiH?
- 19** Izjava HSK-a povodom zbivanja u BiH
- 20** Mladi sve više iseljavaju iz Tomislavgrada
- 22** SAD: Sijelo Hrvata Bosne i Hercegovine
- 23** Stepinčevo u New Yorku
- 24** U spomen: Artur Nalis (1942. - 2014.)
- 27** Njemačka: Dalmatinska večer u Esslingenu
- 28** Intervju: Jelena Brezić iz Münchena
- 31** Obljetnica Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata
- 37** Večer bosanskih Posavaca u Švicarskoj
- 38** Intervju: Danijela Tasovac iz JAR
- 42** Katalog za Guinnessa: Neodoljiva Hrvatska
- 44** Autobiografski roman Drage Pilsela
- 48** Njemačka: Knjiga viceva Adolfa Polegubića
- 50** Sydney: Jerko Čurković – uspješni poduzetnik

- 53** Matični vremeplov
- 54** Knjiga "Boka kotorska – od kampanela do kampanela"
- 56** Tripundanski dani - Dani Bokelja u Rijeci
- 58** Roman "Turčin i moja majka"
- 63** SAD: Održano skijaško natjecanje HBZ-a

KOLUMNE

11
Globalna Hrvatska
(Vesna Kukavica) | 32
Naši gradovi
(Zvonko Ranogajec) | 41
(S)kretanja
(Šimun Šito Ćorić) | 46
Povijesne obljetnice
(Željko Holjevac) | 62
Govorimo hrvatski
(Sanja Vulić) | 60
Glas iz tuđine
(Jozo Župić) |
|--|---|--|--|---|---|

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA
Trg Stjepana Radića 3, pp 241
10002 Zagreb, Hrvatska / Croatia
Telefon: +385 (0)1 6115-116
Telefax: +385 (0)1 6110-933
E-mail: matica@matiz.hr Web: www.matis.hr

GODIŠNJA PRETPLATA / ANNUAL SUBSCRIPTION
Običnom poštom / regular mail:
Hrvatska / Croatia 100 kn
ostale europske države / other European countries 25 EUR
Zračnom poštom / airmail:
SAD / USA 65 USD
Kanada / Canada 65 CAD
Australija / Australia 70 AUD
ostale prekomorske države / other overseas countries 70 USD

DEVIZNI RAČUN BROJ /
FOREIGN CURRENCY ACCOUNT:
IBAN: HR06 2340 0091 5102 96717
SWIFT CODE: PBZGHR2X
Privredna banka Zagreb, Radnička cesta 50

ŽIRO RAČUN ZA UPLATU U KUNAMA /
DOMESTIC CURRENCY ACCOUNT (IN KUNA):
IBAN: HR80 2390 0011 1000 21305
Hrvatska poštanska banka

Naručite i vi svoju MATICU jer MATICA je most hrvatskoga zajedništva

Želite li primati MATICU kao dar koji će stizati na Vašu kućnu adresu? Jedino što trebate učiniti jest poslati nam popunjenu narudžbenicu i uplatiti na naš račun odgovarajući novčani iznos koji pokriva troškove slanja. MATICA će potom svaki mjesec stizati u Vaš dom. Naručite, čitajte i preporučite MATICU Vašoj rodbini i prijateljima, kako biste aktivno sudjelovali u ostvarivanju MATIČINE misije: biti čvrsti most između Hrvatske i Hrvata diljem svijeta.

Ime i prezime / Name and surname

Adresa / Address

Grad / City

Država / State

Pošt. broj / Zip Code

Tel.

Fax.

E-mail

Datum / Date

Kulturne prakse suvremenih hrvatskih migranata

Novi broj zbornika, sa sažecima na engleskom i španjolskom jeziku, donosi 34 samostalna autorska priloga o suvremenim jezičnim i kulturnim tendencijama među raznovrsnim autorima naših korijena, koji djeluju u desetak zemalja svijeta

S promocije Zbornika u Hrvatskoj matici iseljenika

Tekst: **Željka Lešić** Fotografije: **Snježana Radoš**

Unazočnosti mnogobrojne publike u Velikoj dvorani Hrvatske matice iseljenika, u Zagrebu je 13. veljače svečano predstavljen Hrvatski iseljenički zbornik za 2014., u tiskanom i elektroničkom izdanju. Promociji su nazočili saborski zastupnik i predsjednik Upravnog odbora HMI-ja Ivo Jelušić, koji se obratio publici, član UO-a Vlado Puljiz, ravnatelj Ureda Hrvatske biskupske konferencije i BK BiH za hrvatsku inozemnu pastvu fra Josip Bebić, predstavnice Državnoga ureda za Hrvate izvan RH Žana Čorić i Mirjana Vataavuk, a u ime gradonačelnika grada Zagreba Milana Bandića na svečanosti je bila nazočna njegova zamjenica, povjesničarka umjetnosti Vesna Kusin. Na promociji su bili i bivši ravnatelji HMI-ja Ante Beljo i Nikola Jelinčić, te mno-

gobrojni Matičini suradnici i autori priloga Zbornika.

Pozdravni govor održao je ravnatelj Hrvatske matice iseljenika mr. sc. Marin Knezović koji je istaknuo značaj ove Matičine serijske publikacije za suvremene kulturne prakse heterogenih hrvatskih zajednica diljem svijeta.

AUTORI IZ DESETAK ZEMALJA

Novi broj Hrvatskoga iseljeničkog zbornika za 2014., sa sažecima na engleskom i španjolskom jeziku, donosi 34 samostalna autorska priloga o suvremenim jezičnim i kulturnim tendencijama među razno-

nja – dok njezin nakladnik ulazi u 63. godinu kvalitetnog djelovanja među iseljeništvom od Aljaske do Ognjene zemlje, juga Afrike, Australije i Novoga Zelanda te bližega europskog susjedstva. Posljednjih 15 svezaka Zbornika, koji ukupno obuhvaćaju šest tisuća stranica, uredila je Vesna Kukavica, okupivši 480 suradnika iz 25 zemalja svijeta oko ove čitane Matičine serijske publikacije.

O odabranim poglavljima Zbornika analitički su govorile dvije znanstvene novakinje s Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, i to doktorica Marijeta Rajković-Iveta, antropo-

Hrvatski iseljenički zbornik 2014.

Voditelj istraživačke skupine na Max F. Perutz Laboratories Sveučilišta u Beču Bojan Žagrović s timom mladih hrvatskih znanstvenika

Autor priloga o hrvatskoj baštini u Boulderu Walter F. Lalić i gradonačelnik Kalgoorlie-Bouldera Ron Yurjevich (V. Lalić)

loginja migracija i povjesničarka te mlada anglistkinja Marija Galić, ovjenčana Nagradom rektora Sveučilišta u Zagrebu.

Trenutačno domovinu muči dramatičan val iseljavanja obrazovanih ljudi potaknut rastom stope nezaposlenosti, osobito u tradicionalnim hrvatskim iseljeničkim regijama. Stoga je publika sa zanimanjem slušala doktoricu Rajković-Ivetu kako se dogodilo da je u Ličko-senjskoj županiji, koju je ona nedavno istraživala s Vinkovčankom Martinom Mišetić - ostalo od nekadašnjih 11.000 stanovnika samo 1.000 staračkih domaćinstava.

AKTUALNI VAL ISELJAVANJA

- Tijekom našeg istraživanja uvidjeli smo da se lovinačko područje ipak budi. Pojedine obitelji nastoje se samozaposliti raznim oblicima obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, uzgajajući ekološko povrće, ponajviše poznati lički krumpir. Naša istraživanja u drugim krajevima Like pokazuju i dobre prakse, primjerice mjesto Krasno gotovo nema nezaposlenih i raste broj djece. Razlog su privatne pilane i sirana. Da bi potaknuli demografsku i gospodarsku sliku, općina Lovinac u suradnji s Ministarstvom mora, turizma, obnove i razvitka RH omogućila je naseljavanje desetak mladih obitelji, s nadom da će ova inicijativa pokazati trend useljavanja u lička mjesta - naglasila je na promociji dr. Rajković-Iveta.

Uz svoju i Mišetićkinu etnološku studiju, koja ima čak sto stranica, pod znakovitim naslovom "Odras migracija na obiteljski život lovinačkoga kraja", Rajković-Iveta govorila je o još dva zanimljiva priloga. Posebno je pohvalila izvorni znanstveni rad Waltera Vorija Lalicha sa sydneyškog Sveučilišta Macquarie - koji u Zborniku otkriva hrvatske pionire 'zlatne groznice' u Zapadnoj Australiji, gdje je prije sto godina začel fraternalizam au-

Otkrića hrvatskih znanstvenika u svijetu

Zbornik redovito prati otkrića hrvatskih znanstvenika u svijetu. Matičina stalna suradnica Tanja Rudež u ovom broju izdvaja dvoje vrsnih prirodoslovaca Bojana Žagrovića i Ivu Tolić-Nørrellykke. Bojan Žagrović djeluje u istraživačkoj skupini na Max F. Perutz Laboratories (MFPL) Sveučilišta u Beču kao uspješan računalni biolog, matematičar, biofizičar i kemičar - multidisciplinarni znanstvenik koji je proglašen jednom od 30 dolazećih zvijezda u svjetskoj znanosti. Znanstvenica Iva Tolić-Nørrellykke voditeljica je uglednih projekata od 2005. godine na Max Planck institutu za molekularnu staničnu biologiju i genetiku u Dresdenu, zadrživši planetarnu istraživačku zajednicu famoznim kvascem-besmrtnikom. Nakon niza projekata koje Tolićevoj financira Njemačka zaklada za znanost, naša znanstvena zvijezda namjerava se vratiti u rodni Zagreb. S fizičarom dr. Nenadom Pavinom ima zajednički projekt u sklopu fonda *Jedinstvo uz pomoć znanja* MZOS-a.

stralskih Hrvata. Govora je bilo i o suvremenome tamburaškom glazbovanju američkih Hrvata, koje u svome članku opisuje etnomuzikolog Richard March sa Sveučilišta iz Wisconsina.

Mlada anglistkinja Marija Galić, govoreći o svom prilogu i ostalom sadržaju Zbornika, naglasila je da je željela opisati do sada neopisani djelić hrvatske književne dionice u multietničkome mozaiku Amerike, koji stvaraju američki Hrvati poput pisca Josipa Novakovicha i književnice Mary Helen Stefaniak.

U MULTIETNIČKOME MOZAIKU AMERIKE

Koliko je bogatstvo različitosti planetarnih kultura isprepleteno i hrvatskom dionicom vidljivo je iz priloga u ovogodišnjem Matičinu zborniku. "Uživala sam čitajući pa i vama toplo preporučujem - čitanje jezičnih i kroatoloških te povijesnih tematskih cjelina koje su napisali profesori doktori znanosti kao što su Dragutin Rosandić, Sanja Vulić, Helena Sablić Tomić, Željka Lovrenčić koja se bavi hispanističkom Croaticom,

Walter V. Lalić te povjesničari Ivan Čizmić i Željko Holjevac. Zanimljiv je prilog Davora Ggenera, Marina Kneževića, Slavena Kale o Hrvatima u Poljskoj, Grozdane Cvitan, ali i Borisa Peića koji obrađuje hrvatske pisce krimića iz dijaspore. Kako sam pred svijetom rada, s posebnom sam pozornošću iščitala tematsku cjelinu Tanje Rudež posvećenu cirkulaciji mladih znanstvenika, poput istraživačkih zvijezda Zagrepčana Ive Tolić-Nørrellykke i Bojana Žagrovića." Program je vodila prof. Mirjana Piskulić koje je nedavno stigla iz Sydneya, gdje je obnašala dužnost generalne konzulice pri Veleposlanstvu Republike Hrvatske u Australiji, pa je zatim s nazočnom publikom podijelila vlastita razmišljanja o ovogodišnjemu Matičinu ljetopisu.

Na kraju svečanosti govorila je urednica Zbornika, Vesna Kukavica, koja je istaknula kreativnost Matičinih stalnih suradnika i inovativnost mladih publicista koji su se u velikom broju ove godine odazvali Matičinoj serijskoj publikaciji.

Prigodni glazbeni program izvela je operna umjetnica Antonela Malis. ■

ENG Many gathered at the CHF for the presentation of the 2014 Croatian Emigrant Almanac, with summaries in English and Spanish. The volume offers thirty-four independent contributions on contemporary linguistic and cultural trends from a diverse range of authors of Croatian extraction, active in ten countries around the world.

“Hrvati su primjer drugim migrantskim skupinama”

Službene prostorije u Berlinu financira njemački Državni ured za migraciju. HSKNj je među deset krovnih udruga stranaca u Njemačkoj koji su izabrani kao strateški partner i savjetnik za integracijsku politiku njemačke Vlade

Tekst i snimke: HSKNj

Hrvatski svjetski kongres u Njemačkoj (HSKNj) službeno je otvorio 8. veljače svoje nove uredske prostorije u srcu Berlina. U vrlo ugodnoj atmosferi uz domjenak i pjesmu “Klape Berlin” mnogobrojni gosti podijelili su radost ovoga hvalevrijednog uspjeha HSKNj-a.

Gost večeri bio je Klaus-Dieter Gröhler, član njemačkog Bundestaga (CDU), koji je u svome govoru izrazio oduševljenje srdačnim dočekom i mnogobrojnim zanimljivim razgovorima. “Vrlo sam ugodno iznenađen svime što sam večeras ovdje vidio i čuo. Nazočio sam mnogobrojnim manifestacijama drugih migrantskih skupina, na koje sam se također rado odazivao kao gost, ali ovdje večeras među vama Hrvatima osjećam se ‘kao kod kuće’. Večeras ovdje imam priliku slušati govore i pozdravne riječi na besprijeekornome njemačkom jeziku, vodim konstruktivne i zanimljive razgovore s iznimno simpatičnim ljudima. To je rijetki slučaj i tu se vidi zašto Hrvati do sada nisu bili tako uočljivi kao migrantska skupina. Hrvati su, naime, izvrsno integrirani u njemačko društvo i kao takvi trebaju drugim migrantskim skupinama biti primjer za uspješnu integraciju, ali i istodobno za održavanje i njegovanje svoje kulture, jezika i baštine”, rekao je Gröhler.

Njemački zastupnik u Bundestagu pohvalio je i odabir lokacije za ured HSKNj-a, koji se nalazi u srcu grada Berlina, u neposrednoj blizini poznate promenade “Kurfürstendamm” u gradskoj četvrti Charlottenburg-Wilmersdorf, a na kraju svoga govora najavio je da će prenijeti svoje pozitivne dojmove nje-

Klaus-Dieter Gröhler, član njemačkog Bundestaga, bio je počasni gost na svečanosti

mačkome ministru unutarnjih poslova. “Ministru Friedrichu osobno ću prenijeti da su državna sredstva za Hrvate vrlo dobro investirana”, rekao je Gröhler pozivajući ujedno vodstvo HSKNj da jednu od svojih sljedećih sjednica održi u njemačkome Bundestagu.

U ime članova predsjedništva HSKNj, koji su istog dana održali i svoju radnu sjednicu, predsjednik HSKNj Mijo Marić u svome govoru pozdravio je sve goste, a među njima bili su drugi tajnik iz Veleposlanstva RH Ivan Bojanić, mnogobrojni predstavnici hrvatskih udruga u Berlinu, poduzetnici te svećenici iz Hrvatske katoličke misije Berlin, fra Radoslav Tolić i fra Ivan Macut, koji su tom prigodom blagoslovili prostorije.

Mijo Marić, predsjednik HSK, objasnio je važnu ulogu HSKNj za buduću kooperaciju s njemačkim Saveznim uredom za migracije (BAMF) na području promicanja integracije na saveznoj razini. “Veseli nas da će HSKNj u ovom uredu imati priliku dodatno profesionalizirati svoj rad, dalje izgrađivati umreženost

Hrvata diljem Njemačke, intenzivirati i proširiti rad s članstvom i pojačati lobbiranje za hrvatske interese. Njemačka država prepoznala je važnu ulogu Hrvata za pozitivno razvijanje integracije. Dvoje stalnih stručnih namještenika, koje će HSKNj sada moći zaposliti u novom uredu, moći će još bolje i kvalitetnije zastupati naše interese te obavljati razne zadatke i aktivnosti”, rekao je Marić. Uspostavljanje ureda HSKNj-a i zapošljavanje dvoje djelatnika financira njemački Državni ured za migraciju (*Bundesamt für Migration und Flüchtlinge/BAMF*). Uz pjesmu i vino družilo se i pjevalo do kasno u noć. Predsjedništvo HSKNj zahvalilo je na mnogobrojnim čestitkama i svim dobrim željama za uspješan rad te će i nadalje biti na raspolaganju ne samo Hrvatima u Berlinu, nego svim Hrvatima diljem Njemačke. ■

ENG On 8 February the German chapter of the Croatian World Congress opened its new offices in the heart of Berlin. The guest of honour was Member of German Federal Parliament Klaus-Dieter Gröhler (CDU).

Žele hrvatskoga zastupnika u srbijanskoj Skupštini

Saborski zastupnik i potpredsjednik saborskog Odbora za Hrvate izvan RH te predsjednik UO HMI-ja Ivo Jelušić i Marin Knezović, ravnatelj HMI-ja, susreli su se s Hrvatima u Baču i Subotici te nazočili 6. Gupčevu balu u Tavankutu

Napisala: **Marija Hećimović**

Poziv na Gupčev bal u Tavankutu i na Dan mjesne škole, u organizaciji HKPD "Matija Gubec" i Osnovne škole "Matija Gubec", bila je prigoda za Ivu Jelušića, saborskoga zastupnika i potpredsjednika saborskog Odbora za Hrvate izvan RH te predsjednika UO HMI-ja i Marina Knezovića, ravnatelja Hrvatske matice iseljenika, za posjet bačkim Hrvatima od 7. do 9. veljače.

U prisutnosti više članova hrvatskih udruga Šokaca iz Bača i okolice upriličen je 7. veljače posjet franjevačkome samostanu sv. Marije iz 12. stoljeća. Fra Josip Špehar govorio je o bogatoj povijesti i vrijednim samostanskim sadržajima kao neprocjenjivoj kulturnoj baštini. To je prepoznala i EZ pa je samostan ušao u program Integralne obnove kulturnoga naslijeđa jugoistočne Europe.

U Subotici je 8. veljače održan sastanak u prostorijama Nacionalnog vijeća hrvatske nacionalne zajednice na kojem su Slaven Bačić, predsjednik Vijeća, Pe-

Sastanak izaslanstva HMI-ja u Hrvatskom nacionalnom vijeću u Subotici

tar Kuntić, zastupnik u Skupštini RS te Tomislav Žigmanov, ravnatelj Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata, izvijestili goste o aktualnim prilikama i problemima koji su već godinama za hrvatsku zajednicu u Vojvodini neriješeni. Svakako je najveći problem nepostojanje izravnoga manjinskog zastupnika u srbijanskoj Skupštini unatoč pravnim propisima koji im to omogućuju, kao i informiranje te školski udžbenici.

Nakon obilaska katedrale sv. Terezije Avilske i poznate subotičke Gradske kuće te drugih kulturnih objekata, većinom građenih u prepoznatljivu stilu mađarske secesije, gosti su posjetili i jezero Palić.

U večernjim satima bili su gosti na tradicionalnom Gupčevu balu, koji se održava šestu godinu zaredom i kojim se nastoji održati lijepa tradicija nekadašnjega obiteljskog okupljanja pod na-

zivom prelo. Uz goste iz Hrvatske matice iseljenika, tu su bile i posebna savjetnica gradonačelnika grada Zagreba Biserka Bucković i Tihana Jurić, stručna savjetnica te Vjeran Štublin, pročelnik Odjela za prosvjetu, kulturu, šport i tehničku kulturu Zagrebačke županije.

Svoj posjet gosti su završili 9. veljače na tavankutskom salašu gdje su ih ljubazni domaćini na čelu s počasnim predsjednikom HKPD "Matija Gubec" Brankom Horvatom i aktualnim predsjednikom Ladislavom Suknovićem podsjetili zašto su salaši na sjeveru Bačke bili mjesto teškoga života, ali puni toploga domaćeg ugođaja. ■

ENG Member of Parliament Ivo Jelušić and CHF director Marin Knezović visited the Bačka region in Serbia to meet with the Croatian community in the village of Bač and the city of Subotica and took part in the 6th Gubec Ball in the village of Tavankut.

Darovi – slike od slame za donatore

Međunarodni skup “Hrvati: povijest, jezik, migracije”

Do sada je na *Macquarie Universityju* održano šest međunarodnih skupova od 1988. godine do danas, a glavni cilj bio je nepristran pristup tumačenju hrvatske povijesti 20. stoljeća i poboljšanje ugleda Hrvatske, Hrvata u Australiji, ali i drugdje u svijetu!

Sudionici jednog od tematskog bloka o iseljeništvu na Macquarie University

Svečana večera: znanstvenici Hrvati iz Australije dr. sc. Ilija Šutalo, dr. sc. Natasha Levak, dr. sc. Vesna Drapač i gosti

Napisala: **Rebeka Mesarić Žabčić**

USydneyju je od 5. do 7. veljače 2014. godine Zaklada hrvatskih studija u suradnji s Centrom hrvatskih studija Sveučilišta Macquarie, Sydney, održala svoj šesti međunarodni skup na temu “Hrvati: povijest, jezik, migracije” (*Croatians: History, Language and Migration*). Ukratko da se podsjetimo, do sada je održano šest međunarodnih skupova od 1988. godine do danas. Glavni cilj niza međunarodnih skupova na *Macquarie Universityju* bio je nepristran pristup tumačenju hrvatske povijesti 20. stoljeća i poboljšanje ugleda Republike Hrvatske, Hrvata i njihovih potomaka u Australiji, ali i drugdje u svijetu! Glavni organizator i suorganizator pet međunarodnih konferencija i simpozija bila je Hrvatska znanstvena zaklada (odnedavno Zaklada hrvatskih studija), a važno je napomenuti da je Zaklada u ovih trideset godina bila ujedno i priređivač mnogobrojnih radionica, seminara, okruglih stolova, predavanja gostiju iz Hrvatske i raznih drugih dijelova svijeta, predstavljanja knjiga, zbor-

nika, ali i drugih skupova u Australiji, Hrvatskoj, Kanadi, Njemačkoj i SAD-u.

PROMIDŽBA HRVATSKOGA JEZIKA

Sve ovo potrebno je spomenuti i naglasiti kako bi hrvatska javnost znala što su Zaklada i Hrvatski studiji učinili za promidžbu hrvatskoga jezika, hrvatske kulture, hrvatskoga identiteta i istine o Hrvatskoj i Hrvatima u Australiji, ali i na međunarodnom planu u ovih proteklih trideset godina! Važno je sve to i te kako istaknuti, zabilježiti, pohraniti i za nove naraštaje Hrvata u Australiji, ali i šire, jer se to smatra povijesnom odgovornošću za sve one koji će doći nakon svih nas budući da mnoge vjerodostojne činjenice i doga-

đaji odlaze s ljudima u zaborav i nikad se više ne ponavljaju.

Hrvatski studiji obuhvaćaju širok raspon disciplina i poddisciplina u području humanističkih znanosti. Raznolikost i multidisciplinarnost Hrvatskih studija najbolje je predstavljena u profilima istraživača i predavača koji su sudjelovali na ovome međunarodnome znanstvenom skupu. Profili su različitog tipa - od povijesti, arheologije, filozofije,

srednjovjekovne/rane moderne/moderne povijesti, antropologije, sociologije i lingvistike do politike, studija o dijaspori, migracijskih studija, studija o identitetu, o nacionalizmu, politici i međunarodnim odnosima, književnosti itd.

Treba svakako spomenuti da su antika i srednji vijek imali važnu ulogu u izgradnji hrvatskoga

nacionalnog identiteta 19. i 20. stoljeća. S tim u vezi je Charles Barnett govorio o starim Dalmatima, njihovim navikama i sklonosti piću, a koji su bili odlučni protivnici rimskih osvajanja, pa tako ne iznenađuje da su Rimljani nazvali Dalmaciju imenom ove autohtone skupine. Lokalitet Bribirska glavica u Dalmaciji jedna je od najbolje skrivenih arheoloških tajni Hrvatske s neprekidnim životom i prebivalištem ljudi od neolitika do mletačkih osvajanja Dalmatinske zagore te do Osmanlija u kasnom 17. stoljeću. *Macquarie University* ima čast biti prvo australsko sveučilište koje će početi arheološka istraživanja na tome području, a o tome su na skupu raspravljali dr. Victor Ghica i dr. Danijel Džino.

MODERNI HRVATSKI IDENTITET

Dr. Trpimir Vedriš u predavanju "Uništavanje srednjovjekovne arhitekture i uloga srednjovjekovne baštine u formiranju hrvatskoga nacionalnog identiteta" govori o uništavanju srednjovjekovne arhitekture u Hrvatskoj tijekom ratne agresije 1990-ih godina. Humanizam i početak modernog doba intelektualni su temelj za stvaranje modernoga hrvatskog identiteta. Tijekom tog razdoblja intelektualne zajednice u Dalmaciji i kontinentalnim gradovima Hrvatske bile su sudionice u širim intelektualnim mrežama koje su izazvale proces raspada europske srednjovjekovne civilizacije i formiranje modernoga Zapada, a tim intelektualnim mrežama pripadao je i Nikola Modruški o kojem je govorio prof. Han Baltussen.

Luka Budak i Kristina Klarichich primaju priznanje za 30 obljetnicu Hrvatskih studija

Ana Rucner, hrvatski general u mirovini Ivica Tolić i dr. sc. Rebeka Mesarić Žabčić

Dr. Daniel Premerl pružio je uvid u naracije 17. stoljeća crkvenih/političkih elita Zagreba, o njihovim percepcijama, konstrukciji povijesti, državnog i nacionalnog identiteta, samozastupanja i politike. Dr. Katarina Nina Simončić otkriva vezu između odjeće i percepcije hrvatskoga identiteta na kraju 16. stoljeća u djelima Cesara Vecellija. Prezentacija o hrvatskoj himni A. Pavkovića i predavanje profesora Z. Zlatara o Ivanu Mažuraniću prikazuju razdoblje kada su hrvatske intelektualne i političke elite počele pojačano raspravljati o hrvatskome identitetu i državnosti. Dr. Dijana Stolic govorila je o uporabi hrvatskoga pomorskog nazivlja kao sredstva za istraživanje i izgradnju hrvatskoga identiteta u 19. stoljeću.

HRVATSKE EMIGRANTSKE ORGANIZACIJE

Dr. Nevenko Bartulin predstavio je svoje zaključke iz nedavno objavljene knjige o intelektualnim i ideološkim korijenima rasne teorije u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj, od 1941. do 1945., a dr. Vesna Drapač govori o ulozi hrvatske žene u Pokretu otpora u Drugome svjetskom ratu. Dr. Marin Sopta govorio je o hrvatskim emigrantskim organizacijama dok je dr. Ante Nazor izlaganje temeljio na kronologiji događaja koji su doveli do uspostave samostalne RH. Analizu o međunarodnom angažmanu u sukobu u Hrvatskoj i BiH 1991. - 1995. izložio je Igor Vranić, dok je hrvatski demokratski parlamentarni sustav analizirao general u mirovini Ivica Tolić. Budućnost

Hrvatske vezana je uz budućnost EU-a, o čemu je govorila hrvatska zastupnica u parlamentu EU-a Ruža Tomašić.

Na konferenciji se također govorilo o hrvatskim migracijama s posebnim naglaskom na Hrvate u Australiji. Dr. Walter Lalić podsjetio je u svom izlaganju na zaboravljeno hrvatsko sudjelovanje u rasnim nemirima u Kalgoorlie 1934., dok je Steven Kosovich naglasak stavio na raspravu o demografskim aspektima hrvatske migracije i naseljavanja u Australiji prije 1900. godine. Dr. Ilija Šutalo izložio je osobne priče hrvatskih iseljenika i njihove životopise u Australiji, kao i publikacije u kojima su objavljeni.

LANČANE MIGRACIJE IZ DALMACIJE

Uz ta izlaganja, dr. Rebeka Mesarić Žabčić imala je predavanje o fenomenu lančane migracije iz Dalmacije u Australiju s posebnim naglaskom na regionalni identitet hrvatskih iseljenika, njihovo prevođenje i rekonstrukcije u novome životnom okruženju te njihov utjecaj na formiranje velike hrvatske zajednice u Australiji, kao i na očuvanje hrvatskoga lokalnog, regionalnog i nacionalnog identiteta. Mr. Luka Budak analizirao je događaje u hrvatskom iseljeništvu, raspravljao je o stvaranju i održavanju fokusiranoga političkog diskursa dijaspor e i konstrukciji hrvatskoga identiteta na razini zajednice u Australiji prije hrvatske neovisnosti 1991. godine.

Jezikoslovlje su obradili prof. Petar Hill, koji analizira vezu spola i roda u europskim jezicima s naglaskom na hrvatski jezik, te dr. Jim Hlavač koji je govorio o društvenoj ulozi hrvatskoga jezika kao sredstva i strateškog pozicioniranja u izgradnji identiteta u australskih Hrvata. Dr. Natasha Levak se, pak, s druge strane više usredotočila na pristup učenju hrvatskoga jezika kao drugog jezika, povezujući australske studente s izvornim govornicima hrvatskoga jezika u Hrvatskoj i BiH.

Obljetnica je proslavljena i svečano je završila koncertom hrvatske violončelistice Ane Rucner i svečanom večerom u Hrvatskome klubu *Punchbowlu*. ■

ENG The 6th International Conference on Cro-
atians' History, Language and Migration was
staged at in the frame of the 30th anniversary
of the Croatian Studies Foundation and Cro-
atian Studies at Sydney's Macquarie University.

PREDSTOJNICA KRSTIČEVIĆ OTVORILA PROSTORIJE HKD ISTRA – PIRAN U PORTOROŽU

SLOVENIJA - U subotu, 15. veljače, predstojnica Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske Daria Krstičević svečano je otvorila u Portorožu prostorije Hrvatskoga kulturnog društva Istra – Piran. Tom prigodom predstojnica Krstičević zahvalila je i će-

stitala Hrvatskome kulturnom društvu Istra -Piran na uspješnom djelovanju u promicanju dobrosusjedskih odnosa i promociji hrvatske kulture i hrvatskog identiteta u prijateljskoj Sloveniji. "Kroz ovakve i slične susrete, kroz održavanje i jačanje kontakata osiguravamo kon-

tinuitet naših običaja, kulture i zajedničke prošlosti. Čuvamo hrvatski jezik, baštinu i kulturno naslijeđe. No, prije i iznad svega potvrđujemo da smo dio jednog i nedjeljivog hrvatskog naroda, ma gdje živjeli", rekla je predstojnica Krstičević i poručila da će Državni ured za Hrvate izvan RH nastaviti podržavati aktivnosti koje jačaju, učvršćuju i unapređuju veze između Republike Hrvatske i Hrvata koji žive izvan njezinih granica.

O radu Hrvatskoga kulturnog društva Istra - Piran govorio je njegov predsjednik Joso Begić. Osvrnuo se na rad Društva od 1991., kada je osnovano (registrirano je 1998.), sve do današnjih dana. Na svečanosti otvorenja naglašeni su prijateljski i dobrosusjedski odnosi Hrvatske i Slovenije te više nego tisućljetna povezanost hrvatskoga i slovenskoga naroda.

Na svečanosti otvorenja prostorija HKD Istra – Piran u Portorožu, uz predstojnicu Krstičević nazočila je veleposlanica RH u Ljubljani Vesna Terzić, župan Općine Piran dr. Peter Bossman, počasni konzul RH u Kopru Božo Dimnik, Niko Čančarević, zamjenik gradonačelnika Umaga, predsjednik SHDS-a Petar Antunović te vijećnica grada Buja Jasna Opačak.

STEPINČEVO U CANBERRI I SYDNEYU

AUSTRALIJA - Blagdan bl. Alojzija Stepinca i ove godine proslavljen je uz lijepi odaziv hrvatskih vjernika koji su bili na misnim slavljenjima, paljenju svijeća i tradicionalnim svehrvatskim piknicima. Hrvatska zajednica Canberre i Queanbeyana proslavila je Stepinčevo koje su uveličali i gosti iz Wollongonga i Sydneya. Misu je predvodio fra Mirko Jozić, svećenik iz BiH, koji je inače profesor na Franjevačkoj teologiji u Sarajevu, a uz pomoć domaćeg župnika fra Miroslava Jelića te četiri svećenika iz Sydneya i Wollongonga: fra Josipa Kesine, fra Euzebija Maka, fra Ive Tadića i fra Stjepana Seselje. U lijepoj propovijedi gost iz BiH, fra Mirko Jozić, oduševio je sve prisutne svojom iskrenošću, pri čemu je iznio puno zanimljivih podataka iz života, rada i djelovanja blaženoga Alojzija Stepinca.

U Sydneyu, pri HKC "Nikola Tavelić" u St. John's Parku održano je svečano misno slavlje, 9. veljače, također uz veliki broj vjernika koji su s posebnim zanimanjem pratili propovijed fra Smiljana Berišića i ostalih svećenika koji su uveličali ovo misno slavlje. Nakon svete mise vjernici su u procesiji došli ispred kipa bl. Alojzija Stepinca koji se nalazi u dvorištu Staračkog naselja koje i nosi njegovo ime. Nakon molitve i paljenja svijeća uslijedio je tradicionalni piknik uz bogat izbor hrane i pica te glazbu za ples.

Važno je naglasiti da su obje svečanosti okupile puno više vjernika nego ranijih godina, a svi su molitvama iskazali punu potporu i ljubav bl. Alojziju Stepincu za kojeg očekujemo da će uskoro postati hrvatski svetac. (Franjo Harmat)

KNJIŽEVNE MREŽE

Mreža *Traduki*, zahvaljujući splitskoj spisateljici i prevoditeljici s njemačkom adresom Alidi Bremer, predstavlja ovih dana na uglednome autorskom Sajmu knjiga u Leipzigu pedesetak pisaca iz južne Europe, među kojima su i hrvatski autori iz domovine i iseljeničtva, s kolegama iz Švicarske i Lihtenštajna

Suvremeniljubitelji knjige okupljeni su oko književnih mreža koje promiču, s više ili manje uspjeha, prekograničnu mobilnost pisaca i potiču prevodilaštvo koje prati razvitak interkulturalnoga dijaloga i međusobne tolerancije. Mreža *Traduki*, inicijativom splitske spisateljice i prevoditeljice s njemačkom adresom Alide Bremer, predstavlja od 13. do 16. ožujka na uglednome autorskom Sajmu knjiga u najvećem gradu njemačke savezne pokrajine Saske, Leipzigu, pedesetak pisaca iz južne Europe s kolegama iz Švicarske i Lihtenštajna. Među gostujućim piscima su hrvatski autori iz domovine i iseljeničtva poput hrvatsko-švicarske pjesnikinje Dragice Rajčić. *Traduki* je europska mreža za promicanje književnosti i knjiga u koju su dosad uključene Albanija, Austrija, Bosna i Hercegovina, Bugarska, Crna Gora, Kosovo, Makedonija, Njemačka, Rumunjska, Slovenija, Srbija i Švicarska. Mrežu *Traduki* stvorili su Savezno ministarstvo za europske i međunarodne poslove Republike Austrije, Ministarstvo vanjskih poslova Savezne Republike Njemačke, Švicarska zaklada za kulturu Pro Helvetia, Kulturkontakt Austria, Goethe institut i Zaklada S. Fischer, dok joj se naknadno pridružuje i Javna agencija za knjigu Republike Slovenije. Poznato je kako je Hrvatska preko splitske Udruge *Kurs* još od 2009. uključena u rad mreže *Traduki*, a dvije godine kasnije, točnije 2011., Ministarstvo kulture Republike Hrvatske postalo je službenim partnerom ove mreže.

Među našim piscima prisutan je određen zazor od književnih mreža koje spajaju geografske prostore na kojima su djelovale prošlostoljetne kulturne i političke elite koje su im ugrožavale stvaralačke slobode - uključujući i temeljna ljudska prava. No, vrijeme je novih integracija koje nam donose preobrazbe

Piše: Vesna Kukavica

ustaljenih kulturnih praksi i koje mogu pridonijeti afirmaciji malih književnosti poput hrvatske.

Prevođenje naših suvremenih pisaca na njemački jezik, unatoč spomenutom zazoru, nedvojbeno je povećano posljednjih deset godina zahvaljujući *Tradukiju*, čija je utjecajna članica, uz ostale, prevoditeljica i književnica naših

korijena iz Njemačke Marica Bodrožić. U prilog tome ide i podatak objavljen u predzadnjem biltenu Frankfurtskoga sajma knjiga, koji nas svrstava na dvadeseto mjesto među najprevođenijim stranim književnostima u Njemačkoj. Poblje, hrvatska književnost nalazi se u skupini s engleskom, francuskom, talijanskom, poljskom, turskom i mađarskom beletristikom. S druge strane, treba znati kako je njemačko govorno područje najveće prevoditeljsko tržište na svijetu pa se po toj logici svakom piscu čije je djelo prevedeno na njemački povećavaju izgledi da bude prevedeno i na druge svjetske jezike.

Zahvaljujući Alidi Bremer i *Tradukiju*, hrvatski pisci trenutačno se nalaze u žarištu sajamskih događaja u Leipzigu kao što su *Jadranska* i *Balkanska noć* u sklopu programa *Fokus Südosteuropa*. Nastupi hrvatskih predstavnika poput germanista i književnika Kristiana Novaka početak će okruglim stolom na temu "Hrvatska kao nova članica EU-a: izgledi i izazovi" u čijem će radu sudjelovati veleposlanik RH u Berlinu Ranko Vilović. Kristiana Novaka posjetitelji će slušati i u sklopu programa "Neobični putovi i jezični eksperimenti u mladoj prozi iz Hrvatske i Lihtenštajna" kada će govoriti o svom romanu "Črna mati zemla". Dramski autori Ivana Sajko i Vladimir

Stojsavljević, uz čitanje iz vlastitih komada, govorit će na temu "Što može današnje kazalište, a knjiga ne može?". Ivana Simić Bodrožić, nagrađivana književnica iz Vukovara, sudjelovat će uz autore iz zemalja bivše Jugoslavije u programu "Književni život u državama bivše Jugoslavije: o ženama i književnosti - uz budljiv pogled iza kulisa književne produkcije". Kako se na Sajmu ove godine, uz ostale literarne teme, posebna pozornost posvećuje stotoj godišnjici početka Prvoga svjetskog rata u sklopu programa "Prvi svjetski rat u tekstovima suvremenih autora iz Hrvatske, Srbije i cijele Europe", bit će predstavljena i antologija hrvatskog autora Filipa Hamersšaka "Tamna strana Marsa: Hrvatska autobiografija i Prvi svjetski rat". Prvi put se predstavlja hrvatski autobiografski korpus četrdesetak monografski publiciranih sjećanja i dnevnika nižih austro-ugarskih časnika i vojnika, od istaknutih pojednaca poput Vladka Mačeka, Josipa Broza i Georga von Trappa do onih manje poznatih. U komemorativnom tonu, književnim događajima vezanim uz ratnu povijest pridružuje se izložba fotografija Osječanina naseljenog u Istri Hassana Abdelghanija pod naslovom "Utonuli u sadašnjost 1914. godine", koja prikazuje nadgrobne spomenike s Mornaričkoga groblja u Puli. Prozaist Damir Karakaš predstaviti će se svojim romanom "Sjajno mjesto za nesreću" koji je nedavno preveden na njemački jezik u programu "Novi romani iz novih članica Europske unije, Hrvatske i Slovenije". Na samome kraju ovogodišnjega Sajma knjiga u Leipzigu, u sklopu "obiteljskog dana", na štandu hrvatskog Ministarstva kulture najmlađim posjetiteljima dijelit će se drvene igračke u sklopu promidžbenog projekta "Drvene igračke iz Hrvatske kao nematerijalna kulturna baština pod zaštitom UNESCO-a". ■

ENG Fifty writers from southern Europe, Switzerland and Lichtenstein, supported by the Croatian Ministry of Culture, are taking part in a book fair in Leipzig (13 to 16 March 2014) organised by the *Traduki Network*, where Split native A. Bremer, who now lives in Germany, plays an important role. Among the writers taking part is D. Rajčić of Switzerland.

U Phoenix preko Kalifornije

Hrvatsko društvo *Croatian-American Club* u Phoenixu u Arizoni napunilo je 60. obljetnicu postojanja, koju je proslavilo u svome vlastitom domu. Proslavu je otvorio predsjednik Dražen Baričević, a članovi kluba pobrinuli su se da bude hrane i pića za svih

Klapa Izvor iz San Pedra na *Croatian Cultural Extravaganza* u Los Angelesu

Bogdanovich park u San Pedru: trenerica Suzana Brajević Carresi sa svojom momčadi

Napisala: **Branka Bezić Filipović**

Na proslavu u Phoenix krenula sam preko Kalifornije u kojoj uvijek ima posla s obzirom na veliku hrvatsku zajednicu i tri hrvatska društva. Odmah nakon dolaska, za Valentinovo, u Hrvatskome kulturnom centru organizirali smo druženje uz hrvatsku kinematografiju, a predsjednica Maya Bristow i dopredsjednik Frane Jerković obavljali su pripreme za predstojeću izložbu slikara Martirosa Marhaka Hakopiana iz Armenije, u sklopu njihova redovitog programa 'Umjetnost bez granica', gdje izlažu priznati umjetnici, a centar ima u tome potporu Janice Hahn, članice američkoga kongresa. U planu je, u suradnji s HMI-jevom podružnicom u Splitu, izložbenu aktivnost proširiti na najbolje umjetnike hrvatskog podrijetla iz Južne Amerike. Da umjetnost otvara sva vrata i da zaista nema granica pokazuje činjenica da su Mayu Bristow prihvatile dame iz diplomacije južne Azije

Karlo Zovko, nekadašnji predsjednik kluba u Phoenixu

te je jedina Hrvatica i žena rođena izvan Azije primljena u njihov *Asian Women Circle of Los Angeles*. Zahvaljujući njoj, bile smo pozvane na njihovo godišnje okupljanje u Los Angelesu.

DOGOVORI U LOS ANGELESU

Tih dana obavljani su dogovori sa Ziggy Mrkich vezano uz sudjelovanje Matičina ureda na sljedećemu Međunarodnom filmskom festivalu. Upoznali smo se s radom Eve Pericich, voditeljicom folklornoga zbora *Zhena*, koji njeguje hrvatsku folklornu baštinu. Dogovoren je dolazak juniora Hajduka na turnir koji organizira *West Coast Football Club* u koložu ove godine, a to je otvorilo vrata i prvoj momčadi, kojima je upućen poziv od LA Galaxyja.

Hrvatska zajednica odnedavno je bogatija za dva nova predsjednika. Hrvatski dom na 9. ulici u San Pedru od sada vodi Vedran Barbić, podrijetlom s otoka Lastova, s kojim ćemo sigurno nastaviti dobru suradnju kao i s njegovim prethodnikom Joškom Ivčevićem. Drugog

novog predsjednika dobila je Hrvatska narodna udruga, a izabran je Frane Jerković, aktualni dopredsjednik Hrvatskoga kulturnog centra. Jerković ima i dvije zamjenice. Prva je dr. Suzana Tkalcic, a druga je Emily Manstar. Dalmatinski klub i dalje održava svoje riblje ručkove, koji su zapravo sastanci poslovnih ljudi, a nadamo se i brzom povratku njihova predsjednika Rudyja Svorinicha, koji se oporavlja nakon operacije.

"CROATIAN CULTURAL EXTRAVAGANZA"

U *Bogdanovich parku* osnovci su se borili za plasman u školskoj košarkaškoj ligi, a posebno su se trsile najmlađe snage pod budnim okom trenerice Susane Brajevich Carresi. U dvorani Škole vizualne umjetnosti *Ramon Cortinez* u Los Angelesu održana je 8. po redu smotra folklor pod nazivom *Croatian Cultural Extravaganza*. Konferansu su vodili Katarina Dušević i Ferdo Brkić, a prve su nastupile u ime domaćina *Golden girls* iz susjedne crkve svetog Ante, gdje i djecu podučavaju plesu, te su svojim nastupom osvojile publiku. Treba svakako naglasiti veliki doprinos Heidi Granic koja njeguje folklor u crkvi svetog Ante već 30 godina, koji su pohađale mnogobrojne generacije Hrvata. Iz San Pedra na *Extravaganzu* su došli pjevači, i to mješoviti zbor *Izvor* i muška klapa *Konoba*. Bilo je i gostiju iz drugih gradova Kalifornije kao što su *Veseli Hrvati* iz Sacramenta, *Tanza* iz Sherman Oaksa i *Koraci* iz San Josea. Iz države Washington nastupio je folklorni ansambl *Vela Luka* iz Anacor-

Hrvatski dom San Pedro: novi predsjednik Vedran Barbić

Crkva Svetih Anđela, Globe (Arizona)

GLOBE

Da bi se shvatilo kako je započela priča o Hrvatima u Arizoni, treba otići u Globe. Nešto manje od dva sata vožnje cestom kroz pustinju do mjestašca Miami počinju se nazirati planine i prvi rudnici. To područje bogato je bakrom i malahitom, a pripadalo je Indijancima, plemenu Apache. Iz Miamijsa se brzo stiže u Globe, gradić koji danas ima oko 7.500 stanovnika, a osnovan je 1875. godine kao rudarski logor. Hrvati su otkrili Globe već početkom 20. stoljeća. Njihovih tragova ima u nazivima ulica poput *Adriatic* i *Kotor*, koji je do I. svjetskog rata bio dalmatinski grad. Godine 1918. u Globeu je izgrađena crkva *Holy Angels Catholic Church*, a jedan od prozora na crkvi sponzorirali su tamošnji Hrvati na kojem piše 'Rimo-katolički Hrvati'. Poseban dojam ostavlja groblje na kojem je jedan dio namijenjen Hrvatima. Tu počiva najviše onih koji su rođeni 1880-ih, a većinom su umrli mladi. Žena je malo, a prezimena su hercegovačka ili iz okolice Imotskoga, uz pokoje iz dalmatinskog primorja. Budući da u Globeu živi još samo nekoliko hrvatskih obitelji, groblje im pomažu održavati članovi Hrvatsko-američkoga kluba iz Phoenixa. U održavanju se izmjenjuju obitelji Baričevići, Milas i ostali, brinu se da groblje ne zaraste u travu i da se grobovi i imena ne zaborave. Tko zna, možda tu leži i nečiji odavno izgubljeni sin, otac ili djed, a da obitelj nikad nije saznala za njegovu sudbinu, što nije rijetkost u našoj iseljeničkoj povijesti.

Hrvatsko groblje

Hrvatski prozor u crkvi *Holly Angels*

Phoenix: Branka Bezić Filipović, pjesnikinja Gabriela Brajevich, gen. konzul Josip Buljević i konzulica Petra Radojević

tesa te vokalni ansambl *Bonaca* i orkestar *Ruže Dalmatinke*, oboje iz Seattlea. Iz Vancouvera je došao tamburaški orkestar *Kardinal Stepinac*, a unatoč kvalitetnim izvođačima posebna poslastica bila je čuti virtuozu na tamburici Jerryja Grcevicha iz Pittsburgha.

PROSLAVA U PHOENIXU

Hrvatsko društvo *Croatian-American Club* u Phoenixu u Arizoni napunilo je 60. obljetnicu postojanja, koju je proslavilo u svome vlastitom domu. Proslavu je otvorio predsjednik Dražen Baričević, a članovi kluba pobrinuli su se da bude hrane i pića za svih. Pričalo se da su za to, među ostalima, bili zaslužni i članovi obitelji Milas: doktor Luka, njegova kći i supruga Ljerka. Dr. Milas bio je 37 godina liječnik u Houstonu u Texasu u bolnici *M. D. Anderson Cancer Centar*, ali već niz godina živi s obitelji u Phoenixu.

Nakon što se predsjednik Baričević obratio nazočnima, Karlo Zovko, koji je tu dužnost obavljao ranije, održao je kratko predavanje o povijesti društva. Ispričao je kako su se 1954. godine ne-

koliko Hrvata i Hrvatica na čelu s Mike Remešom odvojili od slavenskog društva i osnovali hrvatski klub s ciljem da okupljaju Hrvate i njeguju hrvatsku kulturu i narodne običaje. Phoenix je tada imao oko 150.000 stanovnika i Remeš je smatrao da će Hrvati u Phoenixu nestati i rastopiti se u moru naroda ako ne bude postojala neka organizacija koja će ih okupljati. Radili su na tome da se održavaju zabave i piknici, što je privuklo i Karla Zovka koji se učlanio 1980. godine. Klub je sudjelovao na kulturnom festivalu koji se svake godine održavao u gradu pod nazivom *Hallo Phoenix*, a okupljao je sve nacionalnosti. Tada su se prodavali naši kolači, publikacije i suveniri i skupljao se novac za klub, čiji su tamburaški orkestar i folklorno društvo uvijek privlačili pažnju nazočnih građana. Kad je izbio Domovinski rat, sva pažnja i naponi kluba bili su usmjereni na pomoć Hrvatskoj. Poratno vrijeme donijelo je mnogobrojne izbjeglice pa se klub prilagodio njihovim potrebama, ali i nastojanju da imaju vlastiti prostor. Zgrada doma kupljena je 2005. godine.

Karlo Zovko istaknuo je kako napokon nakon 52 godine beskućništva imaju svoj dom, što je izazvalo veliko zadovoljstvo u zajednici. Svi su pomogli u njegovu uređenju, bilo vlastitim radom ili novčanim donacijama. Početni entuzijazam malo je splasnio pa je Zovko zaključio da treba nastaviti raditi na tome da se zajednica održi.

FEŠTA U HRVATSKO-AMERIČKOME KLUBU

Nakon izlaganja o povijesti društva, predsjednik Baričević podijelio je plakete članovima društva Ivanu Tekliču, Pavi Miličeviću i Vladi Koščaku, čiji je staž čak četiri desetljeća. Nazočnima se zatim obratio generalni konzul RH u Los Angelesu Josip Buljević, koji je zadužen i za Arizonu. Nakon toga slijedila je čestitka Branke Bezić Filipović u ime HMI-ja, koja je pročitala i pismo Božidara Kalmete, gradonačelnika Zadra, upućeno predsjedniku Baričeviću koji je iz zadarske okolice. Iz San Pedra je došla pjesnikinja Gabriela Brajevich, članica udruge Hrvatske iseljeničke lirike. Za ovu priliku napisala je pjesmu Hrvatima u Arizoni kojom je oduševila publiku. Okupljene je na kraju blagoslovio nadahnutom molitvom don Mate Bižaca, koji je nedavno u Las Vegasu obavio prvu svetu pričest za Hrvate u tom gradu. Pričestili su se: Mark Meade, William Verić, Gabrijela Verić, Andrea Zrnić i Renato Visković.

Fešta u Hrvatsko-američkome klubu nastavila se do kasno u noć uz pjesmu Rudolfa Mijačevića koji je za tu prigodu došao iz St. Louisa. Mi se nadamo da će mlado korijenje koje je tu pušteno, kako se pjesnički izrazila Gabriela Brajevich, zadržati Hrvate u njihovu klubu i da će njegovati svoju tradiciju uz druženje, pjesmu ili nogomet u momčadi NK Croatia. Imaju svoje prostorije, imaju dovoljno članova, a o njima se brine i Generalni konzulat RH u Los Angelesu pa je ovom prigodom došla i konzulica Petra Radojević da bude pri ruci onima kojima treba pomoći u dobivanju dokumenata. ■

Hrvatsko-američki klub u Phoenixu: Predsjednik kluba Dražen Baričević s članovima s četrdesetogodišnjim stažom: Vladom Koščakom, Ivanom Tekličem i Pavom Miličevićem

ENG The *Croatian-American Club* of Phoenix in Arizona celebrated its 60th anniversary at its own home. The festivities were opened by club president Dražen Baričević with the membership providing refreshments for all.

Kazalištarci iz četiriju država oduševili Hercegovac

Na jubilarnim Danima su se, uz domaćine - Pučku scenu Hrvatske čitaonice Hercegovac, predstavili Gradsko kazalište Orašje i HAK Travnik iz BiH, mađarsko *Igrokazačko društvo* iz Hrvatskoga Židana, vojvođanski HBKUD Lemeš i *Piccolo teatar* iz Staroga Grada na Hvaru

Gradsko kazalište Orašje (BiH)

Gosti iz HMI-ja: ravnatelj Marin Knezović, redateljica Nina Kleflin i Marija Hećimović

U proteklih 20 godina izvedeno je više od stotinu predstava kojima su nam se predstavile 32 skupine iz hrvatskih zajednica iz inozemstva i desetak domaćih kazališnih skupina.

Napisala i snimila: **Nada Koturić**

Medunarodni festival kazališnog amaterizma, Dani pučkoga teatra, okupio je 28. veljače i 1. ožujka hrvatske amaterske dramske grupe iz Hrvatske i inozemstva, koje dramskim izričajem njeguju svoj hrvatski jezik. Organizator ove jedinstvene kazališne manifestacije bila je Hrvatska čitaonica Hercegovac uz suradnju Hrvatske matice iseljenika,

koja ustrajno i vjerno prati ovaj projekt kulture od samog utemeljenja. Pokrovitelji su bili Ministarstvo kulture Republike Hrvatske, Bjelovarsko-bilogorska županija i Općina Hercegovac.

Uz veliki broj uglednika javne i društvene scene Županije i Općine Hercegovac među gostima je bio i ravnatelj Hrvatske matice iseljenika Marin Knezović. Istaknuo je veliko značenje kazališnog festivala u Hercegovcu. - Kazališni izričaj nastao je zbog potrebe ljudi da stvaraju neku vrstu duhovnoga zajedništva. To je ne samo zajedništvo glumaca, onih koji su na pozornici, već i onih koji to gledaju. Upravo ta sposobnost teatra da stvara to zajedništvo privuklo je HMI jer preko ove manifestacije ostvaruje se važna misija stvaranja zajedništva između države Hrvatske i Hrvata u Hrvatskoj te Hrvata izvan područja Republike Hrvatske. HMI 20 godina prati ovaj festival, a sigurno će i nadalje. Uvjeren sam da će festival dalje napredovati - poručio je u Hercegovcu ravnatelj HMI-ja Knezović. Manifestaciju je službeno otvorio bjelovarsko-bilogorski župan Damir Bajš.

Buran pljesak za svaku od ukupno šest predstava bila je najveća nagrada za glumce i potvrda uspješnosti svih nastupa. Na kazališnim daskama Hrvatskoga seljačkog doma uz domaćine (Pučka scena Hrvatske čitaonice Hercegovac predstavila se predstavom "Vidimo se u Den Haagu") su nastupila dva društva iz BiH (Gradsko kazalište Orašje oduševilo je publiku profesionalnom izvedbom predstave "Traži se novi suprug" i Hrvatsko amatersko kazalište Travnik s predstavom "Čorkan i Švabica"). Iz Mađarske je gostujuće *Igrokazačko društvo* Hrvatski Židan odigralo "Koliko smo, to smo", iz Vojvodine je HBKUD Lemeš izvelo predstavu "Tri put Bog pomaže", a *Piccolo teatar* iz Staroga Grada (Hvar) "Kidaj od svoje žene". U sklopu festivala održana je i radionica za sve sudionike - glumce pod vodstvom ugledne redateljice Nine Kleflin iz Zagreba. ■

Puna dvorana u Hercegovcu

ENG The jubilee 20th Days of Croatian Popular Theatre in Hercegovac featured performances by the hosts and Croatian drama troupes from Hungary, Serbia and Bosnia-Herzegovina.

Što zaista žele Hrvati, Bošnjaci i Srbi u BiH?

Građani žele rekonstrukciju BiH: Čak 37% Bošnjaka podržalo bi federalizaciju i stvaranje nacionalnih kantona, a 27% Srba bi se odreklo Republike Srpske. Svi su suglasni kako su Hrvati u BiH najlošije prošli te kako je Haaški sud pridonio novim podjelama!

Napisao: **Božo Skoko**

Bosanskohercegovački ured njemačke Zaklade *Friedrich Ebert* proveo je opsežno terensko istraživanje javnog mnijenja u BiH na uzorku od 1.200 ispitanika, a poseban naglasak dan je stajalištima triju konstitutivnih naroda o sadašnjosti i budućnosti susjedne nam države. Voditelj istraživanja bio je dr. sc. Božo Skoko s Fakulteta političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu, a rezultati istraživanja uskoro će biti objavljeni u studiji "Imidž Bosne i Hercegovine iz perspektive njezinih građana i međusobna percepcija Bošnjaka, Hrvata i Srba". Uoči izlaska studije u javnost, Zaklada nam je ekskluzivno ustupila dio zanimljivih rezultata istraživanja koji otkrivaju mnoge uzroke bosanskohercegovačke krize, ali i pokazuju smjer za normalizaciju stanja.

SVI POPRILIČNO NEZADOVOLJNI

Iako se mnogima u Hrvatskoj, ali i međunarodnoj zajednici, BiH čini prilično nerazumljivim i kompliciranim problemom, zahvaljujući ovom istraživanju stvari se čine puno jasnijima, a izlazak iz krize bližim. Jasno, pod uvjetom da političke elite postanu svjesne razmišljanja i očekivanja svojih naroda, ali i susjednih, te shvate kako su njihova stajališta o pojedinim pitanjima puno bliža nego što ih njihovi predvodnici žele prikazati. U istraživanju je, među ostalim, građanima BiH ponuđen niz tvrdnji koje smo proteklih mjeseci i godina slušali u medijima, a oni su izrazili svoj stupanj slaganja. Tako doznajemo da su sva tri naroda prilično nezadovoljna s ovako uređenom i posloženom BiH.

Kako je BiH *podijeljena država bez*

budućnosti smatra čak 37% Hrvata, 31% Srba i 24% Bošnjaka. Ono što zabrinjava jest činjenica kako su u to najuvjeraniji ispitanici mlađi od 30 godina (njih čak 43%) i to u cijeloj BiH, bez obzira na nacionalnost. Nešto je veći konsenzus oko toga da je BiH *država triju konstitutivnih naroda*. U to vjeruje oko 35% svih ispitanika, a pritom su minimalne razlike s obzirom na nacionalnost ispitanika. A kako je BiH *multietnička europska država* smatra 27% Bošnjaka te samo 12% Srba i 14% Hrvata.

NELOGIČNO PODIJELJENA BIH

Kako je BiH *Daytonskim sporazumom nelogično podijeljena na Federaciju i Republiku Srpsku i to treba mijenjati!* slaže se 59% ispitanika, a ne slaže samo 21%. A kad je u pitanju nacionalnost ispita-

nika vidljiv je golemi jaz između Bošnjaka i Hrvata s jedne strane te Srba s druge. Naime, s time se slaže čak 78% Bošnjaka i 71% Hrvata, te samo 27% Srba. Međutim, i ta brojka je iznenađujuća imamo li u vidu okolnosti i dosadašnja razmišljanja. Očito je sve značajniji broj građana Republike Srpske spreman i na ustupke, radi mira u kući. Kako treba sačuvati aktualno stanje smatra 44% Srba, 11% Bošnjaka i samo 8% Hrvata. Najnezadovoljniji aktualnim uređenjem države su ispitanici u kantonu Sarajevo (84%), zatim Tuzlanskom (75%), što jasno možemo povezati s početkom nedavnih prosvjeda.

Pokušavajući testirati jedno od mogućih rješenja "preuređenja BiH" ispitanicima smo ponudili tvrdnju - *Pravedno je da svaki narod u BiH ima svoj entitet*

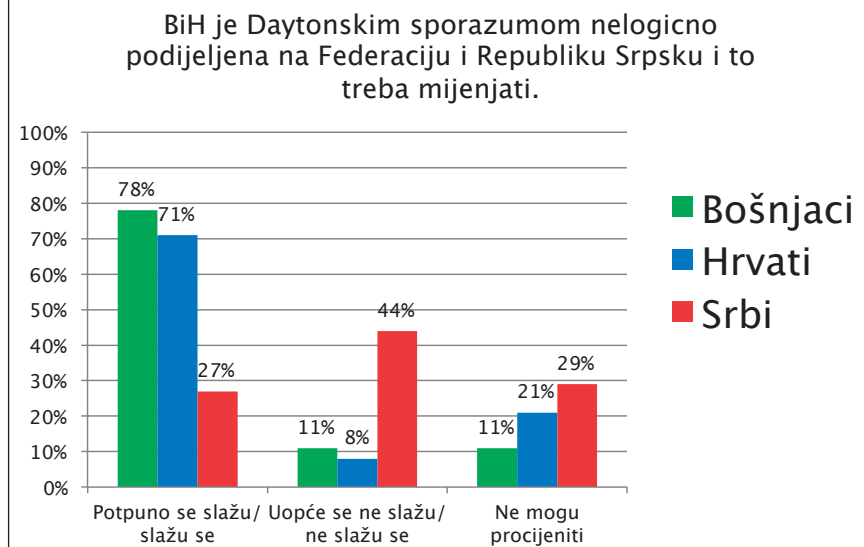
ili entitete, u kojima će razvijati svoju posebnost i surađivati s drugima, kao što je to u Švicarskoj. Namjerno je spomenuta Švicarska kao primjer da i te kako uspješno mogu funkcionirati zajedno tri kulture, jezika i naroda ako su svima zajamčena njihova nacionalna prava. I dobili smo iznenađujuće odgovore! S federalizacijom BiH i uvođenjem "nacionalnih" kantona slaže se ili se potpuno slaže čak 60% ispitanika, dok je protiv samo 28%. S tim prijedlogom slaže se čak 77% Srba, 69% Hrvata i 37% Bošnjaka, što je iznenađujuće s obzirom na to da bi prije nekoliko godina ovakva ideja naišla na minimalnu potporu Bošnjaka. Očito su i Bošnjaci uvidjeli kako ovako zategnuti odnosi i nezadovoljni narodi ne vode ničemu dobrom te kako federalizacija cijele zemlje (za koju se prošli tjedan založio i Europski parlament) može biti realna opcija. Doduše, treba imati u vidu kako se s time ne slaže u većoj ili manjoj mjeri čak 53% Bošnjaka te 20% Hrvata i 8% Srba.

Jedan od mogućih razloga suprotstavljanja značajnog dijela bošnjačkih ispitanika leži u sljedećem pitanju. Kako bismo testirali poziciju najbrojnijega bošnjačkog naroda, ispitanicima smo ponudili tvrdnju kako je - *BiH najprije zemlja Bošnjaka i Bosanaca, a onda Srba i Hrvata!* S tom tvrdnjom se složilo samo 22% ispitanika, dok se izjasnilo protiv 67,5%. Međutim, zabrinjavajuće je kako je čak 32% bošnjačkih ispitanika spremno podržalo ovu tvrdnju. Najveće slaganje s tvrdnjom (od čak 43%) evidentirali smo u Unsko-sanskom kantonu, a najveće neslaganje u kantonima s hrvatskom većinom i sjevernom dijelu Republike Srpske.

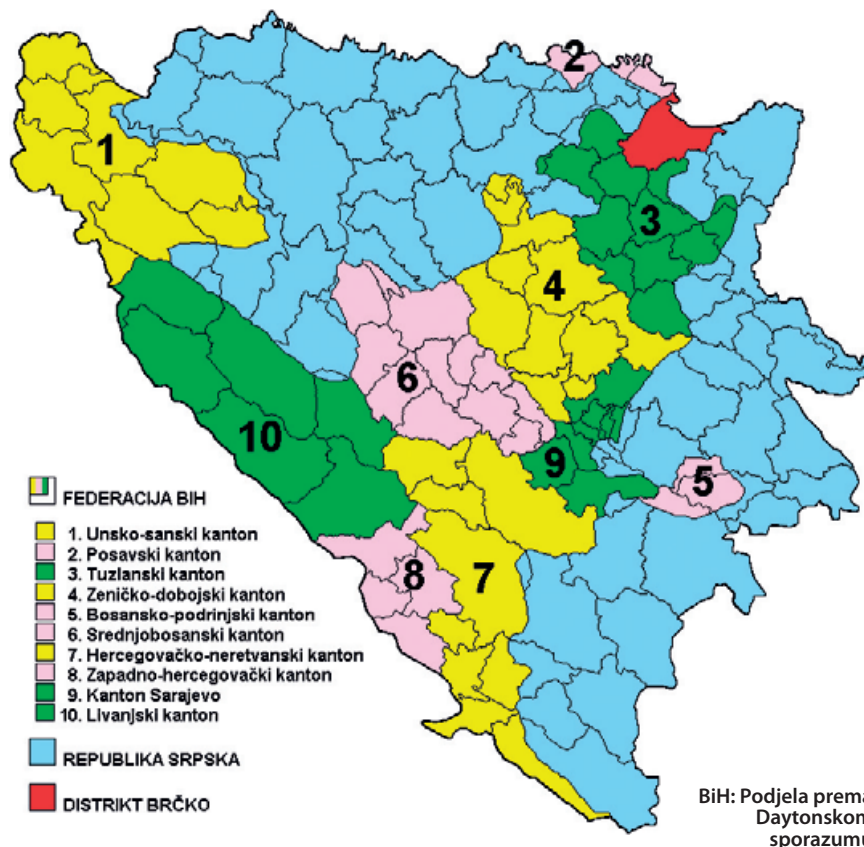
ZA OPROST I POMIRENJE, ALI...

Kako bismo istražili u kojoj mjeri su narodi u BiH spremni zaboraviti ratnu prošlost i okrenuti se budućnosti, ponudili smo tvrdnju - *Vrijeme je da međusobno oprostimo i pomirimo se u BiH.* Zanimljivo je da je čak 84% ispitanika spremno podržalo tu tezu. U najvećoj mjeri prijedlog su podržali Hrvati (87%), zatim Srbi (85%) i s manjim zaostatkom Bošnjaci (81%). Međutim, brojke jasno pokazuju kako je ovo dominirajući trend u sva tri naroda.

Nastojeći provjeriti odnos prema Haaškom sudu i njegovim presudama,

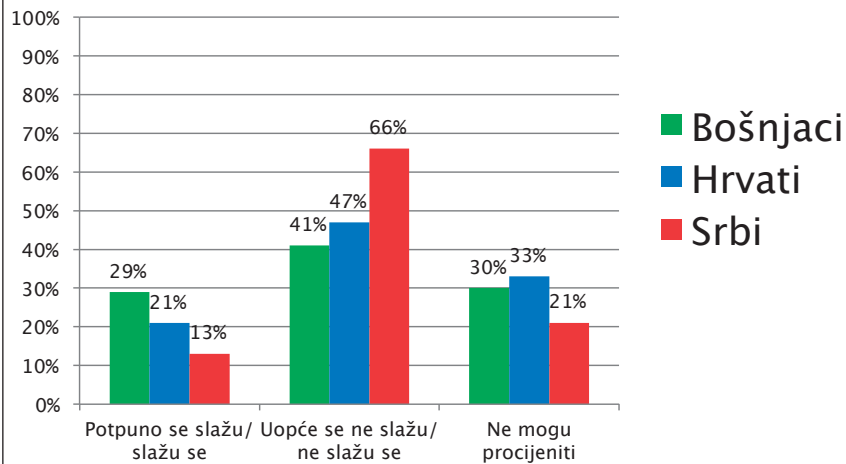
Razina slaganja o tvrdnji kako je BiH Daytonskim sporazumom nelogično podijeljena na FBiH i RS te to treba mijenjati – usporedni prikaz

ponudili smo tvrdnju - *Haaški sud pridonio je svojim presudama postizanju pravde u BiH.* S time se složilo samo 21% ispitanika, dok se u većoj ili manjoj mjeri ne slaže 51% ispitanika. U pogledu nacionalnosti ispitanika, s ovom tvrdnjom najmanje se slažu Srbi. Njih čak 66% smatra kako Haaški tribunal svojim presudama nije pridonio postizanju pravde u BiH. Isto to smatra 47% Hrvata i 41% Bošnjaka, koji su ipak najzadovoljniji radom suda (oko 30% slaže se s navedenom tvrdnjom).

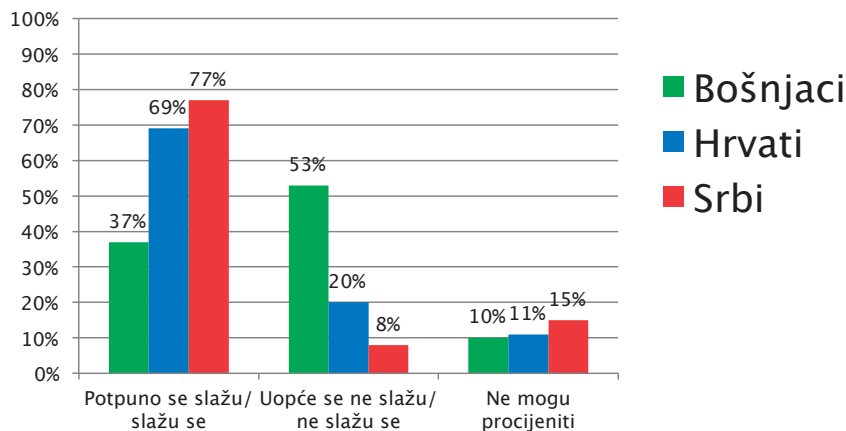
Želeći analizirati odnos građana prema instituciji visokog predstavnika, ponudili smo sljedeću tvrdnju - *Međunarodna zajednica i 'visoki predstavnik' pomogli su u rješavanju mnogobrojnih problema u BiH.* S time se slaže samo oko 28% ispitanika, a ne slaže oko 46%. Hrvati i Bošnjaci slično doživljavaju mandate 'visokog predstavnika' i potporu međunarodne zajednice (41% se ne slaže s tvrdnjom, a 31 - 32% se slaže), dok je u srpskih ispitanika izraženije protivničko stajalište (56% se ne slaže s tvrdnjom,

Haaški sud je svojim presudama pridonio postizanju pravde u BiH.

Razina slaganja o tvrdnji kako je Haaški sud svojim presudama pridonio postizanju pravde – usporedni prikaz

Pravedno je da svaki narod u BiH ima svoj entitet, u kojem će razvijati svoju posebnost i surađivati s drugima!

Razina slaganja o tvrdnji kako je pravedno da svaki narod u BiH ima svoj(e) entitet(e) u kojima će razvijati svoju posebnost i surađivati s drugima po uzoru na Švicarsku – usporedni prikaz

a samo 22% se slaže). U svakom slučaju narodi su postigli priličan konsenzus kako su strani namjesnici u BiH napravili više štete nego koristi.

NEZADOVOLJSTVO S 'VISOKIM PREDSTAVNIKOM'

Kako bi BiH funkcionirala bez 'visokog predstavnika' i uključenosti međunarodne zajednice pokušali smo doznati ponudnom tvrdnjom – *Tri naroda bi prije postigli konačni dogovor bez tutorstva međunarodne zajednice*. S time se slaže 55% ispitanika, a ne slaže 25,4%. Slično mišljenje dijele ispitanici bez obzira na životnu dob, međutim razlike uočavamo u pripadnika različitih naroda. Čak 68% Srba smatra kako 'visoki predstavnik' i međunarodna zajednica predstavljaju svojevrsnu kočnicu u normalizaciji odnosa i kako bi se bez njega prije uredili

međusobni odnosi. To mišljenje dijeli 53% Hrvata te 45% Bošnjaka.

Ispitanike smo pitali i - Što mislite koji se narod u BiH najbolje pozicionirao i izvukao najveću korist nakon rata? - nastojeći doznati kako percipiraju koristi od "raspodjele karata" nakon Daytonškoga sporazuma. Najznačajniji dio ispitanika smatra kako su Srbi "najbolje prošli" – 20% ispitanika, slijede Bošnjaci – 17%. Sudeći po ocjenama svih ispitanika najlošije su prošli Hrvati jer je njih navelo tek 11% ispitanika. Što se tiče nacionalnosti ispitanika, Bošnjaci i Hrvati dijele mišljenje kako su Srbi izvukli najveću korist nakon rata, očito misleći na postojanje Republike Srpske. Naime, 31% Bošnjaka i 27% Hrvata opredijelilo se za tu opciju. Srbi, pak, smatraju da su najbolje prošli Bošnjaci (30%). Samo oko 16% Bošnjaka smatra da su najveću

korist izvukli Hrvati, a samo 18% Hrvata smatra da su to Bošnjaci. Zanimljivo je da studenti i učenici u najvećoj mjeri navode Bošnjake kao najprivilegiranije i najuspješnije (33%), a viši menadžerski kadar Hrvate (46%).

KLJUČ JE U EKONOMIJI

Kako bismo pronašli načine prevladavanja krize, ispitanike smo pitali - Što mislite što bi najbolje povežalo Bošnjake, Hrvate i Srbe? Na to pitanje čak 43,5% ispitanika odgovorilo je kako bi tu najviše pomogli međusobna trgovina i poslovanje, 42% se odlučilo za poslovnu suradnju i stvaranje prijateljstava, 22% za kulturnu suradnju, 15% za nogomet, 13% za politiku, kao ključ boljih odnosa, a 11% za turizam i putovanja.

Pritom su i Bošnjaci i Hrvati i Srbi stavili trgovinu i međusobno poslovanje na prvo mjesto, zajedničku suradnju na poslu koja vodi stvaranju prijateljstava na drugo mjesto, a kulturu i kulturnu suradnju na treće. Također postoji veliki konsenzus oko utjecaja turizma i putovanja. Bošnjaci u puno većoj mjeri naglašavaju moć nogometa i politike, za razliku od drugih dvaju naroda.

Analizom preostalog dijela istraživanja možemo zaključiti kako je jedna od glavnih otegotnih okolnosti na putu međusobnog pomirenja i izgradnje zajedničke države, koja bi bila svima prihvatljiva, nepostojanje zajedničkog cilja. Uglavnom svaki narod ima svoje nacionalne odnosno partikularne ciljeve i svoje viđenje budućnosti i općenito BiH kao države, a eventualni ulazak BiH u Europsku uniju očito nije dovoljan pokretač za promjene. A nije ni dovoljno jak magnet koji bi natjerao pojedine narode da naprave ustupke prema drugima ili da se odreknu nekih svojih partikularnih interesa u korist zajedničkih. S druge strane, ulazak BiH u Europsku uniju očito se čini jako dalekim i gotovo ne-realnim, posebno kad imaju u vidu mukotrpane hrvatske pregovore. ■

ENG The German-based Friedrich Ebert Foundation's office in Bosnia-Herzegovina conducted a comprehensive field study of public opinion in Bosnia-Herzegovina, with a survey sample of 1,200, focusing on opinions among the three constitutive nations on the current state of affairs and the future of the country – a neighbour to Croatia.

SPASITI BOSNU I HERCEGOVINU

U povodu rastućega općeg nezadovoljstva društvenim prilikama u BiH, a zbog dugogodišnje izrazite nesređenosti ustroja ove države, gušenja osnovnih ljudskih i narodnih prava tamošnjih Hrvata kao konstitutivnog i najstarijeg naroda u BiH, a u svjetlu već postojećega srpskog entiteta koji zauzima pola BiH te ciljanog majoriziranja Hrvata od Bošnjaka u tzv. Federaciji BiH, Hrvatski svjetski kongres (HSK) kao NGO-član UN-a s konzultativnim statusom ponovno moli i potiče sve moćne i odgovorne u BiH, RH, EU i UN-u da konačno omoguće mir i blagostanje u ovoj našoj državi. Ovakvo tužno stanje pokazuje da je BiH prepuštena ponajprije nemaru i nesposobnosti međunarodne zajednice, ali i samovolji i uskogrudnosti nekih moćnika u BiH. To ilustrira i onaj famozni međunarodni PIC, tj. "Vijeće za provedbu mira" koje zastupa (sic!) 55 država sa zadaćom poboljšavanja stanja u BiH nakon Dayton, a ono se petnaestak godina nije ni sastalo.

Da stanje u BiH ne krene po većem zlu i ne prenese se i na okolne države, prema znakovima koji to predviđaju, ponovno molimo i potičemo UN i EU da konačno stave na noge državu BiH i spase je od sadašnjega jadnog stanja i možda konačne propasti. Očito ovako ustrojena BiH već dvadesetak godina, prema daytonskom planu, ipak nije zadovoljila niti jedan narod u njezinu sastavu, a još manje osnovne uljudbene postulate, osim možda domaće i strane činovnike koji žive na državnim jaslama u sklopu mnogih ministarstava i drugih nakalemljenih i nekorisnih državnih i međunarodnih institucija. Sve je više dokaza i mišljenja da su dosad svi europski visoki predstavnici, posebice nasilni i s nečistim interesima Petritsch i Ashdown, ali i sadašnji "ne-zna-što bi" Inzko, više nanijeli štete funkcioniranju države BiH i općem zajedništvu i pomirenju nego što su pomogli.

Zbog svega toga smatramo da bi u interesu funkcionalnog uređenja ove male i razbijene nazovi-

države BiH za sve bilo najbolje omogućiti izbor triju vlada za tri etniteti i jednu na državnoj razini, umjesto famoznih 14 vlada i više od stotinu ministarstava. Rasprava o trećem entitetu zbog osnovnih demokratskih razloga ne smije biti nikakva tabu-tema jer ona bi imala cilj izgrađivati najbolje moguće odnose među narodima i svim ljudima u BiH. U Europi, kao i u BiH, svima treba biti dobro jer jedino tako će svi moći uspješnije izgrađivati zdrave međuljudske i međunarodne odnose. Nakon dosadašnjih međunarodnih i domaćih promašaja s funkcionalnim ustrojem države izgleda da nitko ne može osjećati ovakvu BiH kao svoju vlastitu državu.

Nadalje, stručnjaci nas već godinama upozoravaju da u političko-društvenom uređenju švicarske države ima puno isprobanih elementa koji bi se kao vrlo funkcionalni dali uspješno primijeniti i u BiH. Primjerice, u Švicarskoj nema nikakvih teškoća u poštovanju triju, pa i četiriju jezičnih područja iako se neka nastavljaju u prostornom diskontinuitetu. Također napominjemo da funkcioniranje BiH u tri etniteti i s državnom vladom nipošto ne znači zatvaranje u vlastitu avliju. U konačnici bi se s državne razine, transparentnim i jasno određenim funkcioniranjem cjelokupne države BiH, svakome narodu jamčilo čuvanje i izgrađivanje njegova nacionalnog identiteta te civilizacijska i demokratska sloboda djelovanja bez ugrožavanja drugoga, kao što se to čini u već isprobanom švicarskome modelu. Na taj bi se način svi konačno mogli poistovjetiti s BiH kao sa svojom vlastitom državom i učinkovitije raditi na prosperitetu njezinih građana i njezinu dostojnome mjestu u zajednici EU-a.

Šimun Šito Ćorić,
glasnogovornik HSK

Olten (Švicarska), 23. veljače 2014.

P.S. Hrvatski svjetski kongres (HSK) je neprofitna, nevladina međunarodna organizacija, NGO-član UN-a s konzultativnim statusom. HSK, bez obzira na to što postoji tek 20 godina, okuplja mnogobrojne hrvatske udruge diljem svijeta kao dosad nijedno drugo hrvatsko tijelo u hrvatskom izvandomovinstvu. U njemu živi izvan RH i BiH oko četiri milijuna Hrvata i njihovih potomaka, a članovi HSK nisu samo hrvatski državljani, nego i oni iz još tridesetak država svijeta.

“Svi ćemo mi otići ako se stvori bilo kakva prilika”

Trbuhom za kruhom Duvnjaci su mahom odlazili u Njemačku. Tamošnji poduzetnici uvijek su ih cijenili kao vrhunske radnike. No, sada su te njemačke tvrtke počele sklapati poslove u Poljskoj pa Duvnjaci mahom grade poljske autoceste za plaću od dvije do tri tisuće eura na mjesec

Pogled na Tomislavgrad i okolicu

Spomenik gastarbajteru kod autobusnog kolodvora u Tomislavgradu

Tekst: Tomislav Kukec, Jutarnji list

Antoniji je 17 godina. Gimnazijalka je, no htjela bi upisati studij matematike i fizike. Voljela bi ostati u svome gradu, Tomislavgradu. Uspije li, bit će jedna od rijetkih. S tog područja se, naime, u proteklih godinu dana iselilo oko 950 ljudi. Puno, ako se zna da cijelo ovo područje ima jedva petnaest tisuća ljudi. Tužno je to, pričaju nam stanovnici ovog kraja, jer nekad su u potragu za boljim životom odlazili oni koji su danas očevi i djedovi, a sada su na odlazak prisiljeni njihovi sinovi i unuci.

No, stvari su se promijenile. Stanovnici Tomislavgrada (Duvnjaci, kako se još nazivaju po nekadašnjemu nazivu mjesta, Duvnu), uvijek su odlazili iz svoga kraja. Trbuhom za kruhom odlazili su u Njemačku ili Austriju. Tamošnji poduzetnici uvijek su ih cijenili kao vrhunske radnike. No, sada su te njemačke tvrtke počele

sklapati poslove u Poljskoj pa Duvnjaci mahom grade poljske autoceste za plaću od dvije do tri tisuće eura na mjesec.

DOK SE NE ZARADI

Među njima je i Branimir Čurić. Njemu su 33 godine, a u Hercegovini do danas nije uspio pronaći radno mjesto. Kad smo ga nazvali bio je u malenome gradu Lodziju, točnije - u njegovoj okolini. Oko njega se čuju teški strojevi koji razgovor čine gotovo nemogućim.

- Sretan sam - kaže taj Duvnjak, zadovoljan što je uopće pronašao posao. Tvrdi da radi za jednu hrvatsku tvrtku čije ime nije htio otkriti, no koja je jedan od kooperanata njemačke kompanije

koja gradi autoceste u Poljskoj. Kako je uopće došao u priliku raditi taj posao?

- Preko veze, dakako. Objašnjava nam da u Poljskoj zarađuje dvije do tri tisuće eura na mjesec, što mu uz plaćenu hranu i stanarinu ostavlja puno prostora za uštedu. Čurić kaže kako ne zna koliko će dugo ostati u Poljskoj. - Dok ne zaradim - kaže.

No, on je samo jedan od mnogih. Ot-kako je Hrvatska u srpnju prošle godine postala članica Europske unije, Hrvati u BiH postali su doista neobična skupina. Oni su, naime, jedini državljani EU-a koji žive izvan teritorija EU-a. Imaju hrvatske dokumente, zbog čega im je olakšano za-pošljavanje u Uniji. Upravo u tome kri-

“Upravo se zatvorila tvornica kabela, posljednja tvornica na ovome području. Mislite li stvarno da Duvnjaci ne vole svoj kraj i da odlaze iz zafrkancije? Vjerujte, nije lijepo ostaviti ženu i dijete i otići u strani svijet. No, što drugo?”

je se objašnjenje zašto je u ovome dijelu svijeta odjednom krenuo novi val iseljavanja Hrvata u zemlje Zapada.

Branimir je pokušao pronaći posao u Duvnu. Nije mogao. Javio se svom Duvnjaku, a on mu je pomogao. Stoljetno pozitivno iskustvo koje Nijemci imaju kad su radnici s ovog područja u pitanju, isplatilo se. - Dolazi odmah - rekao mu je, gotovo s gradilišta, budući šef.

OTPUŠTENO DVJESTO LJUDI

Pogrešno je vjerovati da u Poljsku, Njemačku i Austriju odlaze samo slabo obrazovani ljudi. Arheolog, 29-godišnji Stipan Dilber, objašnjava nam kako je samo puka sreća što je pronašao posao u lokalnome muzeju. - Svi ćemo mi otići ako se stvori bilo kakva prilika - govori nam ovaj 29-godišnjak dok sjedimo za šankom kafića u Bukovici, mjestu samo nekoliko kilometara udaljenom od opjevanog Duvna. Specifično je to mjesto jer je samo odavde u proteklih mjesec dana u bolji život otišlo čak dvadeset ljudi mlađih od 35. - A što mogu? Upravo se zatvorila tvornica kabela, posljednja tvornica na ovome području. Otpušteno je dvjesto ljudi. Mislite li stvarno da Duvnjaci ne vole svoj kraj i da odlaze iz zafrkancije? Vjerujte, nije lijepo ostaviti ženu i dijete i otići u strani svijet. No, što drugo - pitaju nas.

Tomislav Kovačević jedan je od bogatijih Duvnjaka. Zovu ga Čičko. Davne 1969. emigrirao je u Njemačku, a iz nje se vratio s imovinom od 29 autobusa koji Duvnjake redovito prevoze na posao u Njemačku i natrag. Vlasnik je jedne vjerojatno najneobičnije autobusne linije u Europi: Augsburg, München - Čapljina.

Crkva sv. Nikole Tavelića

No, linije koje vozi tri puta na tjedan u jednome smjeru uvijek su pune. - Krenuo sam od nule. U Njemačkoj sam unajmljivao autobus pa ga vozio od Münchena prema Duvnu. I bilo je posla. Danas, priznajem, ima posla kao nikad dosad. Tužno je da je krenuo novi val iseljavanja jer smo mi, stari Duvnjaci, mislili da smo postigli nešto za našu djecu kad smo zaradili u emigraciji - govori nam Čičko dok sjedimo u njegovu kafiću na autobusnom kolodvoru u Tomislavgradu.

SPOMENIK DUVANJSKOME GASTARBAJTERU

Reporteri doista običu svakojaka mjesta, no još nikad nismo vidjeli da je oko

autobusnog kolodvora koncentrirano ovoliko živosti. Radnje, butici, trgovine, restorani, pa čak i noćni klubovi - sve to gravitira kolodvoru s kojeg je dosad toliko Duvnjaka otišlo u bolju budućnost. Možda je zato Marijan Šarić, zastupnik Samsunga i najpoznatiji Duvnjak, baš na ovo mjesto postavio poznati "spomenik gastarbajteru". Ta kamena skulptura prikazuje muškarca oko čijih su ramena ovješena uplakana djeca, a grli ga neutješna ali hrabra duvanjska supruga. S tog su kolodvora, a dobro to zna Šarić, generacije Duvnjaka odlazile Čičkovim autobusima, a natrag se vraćale s upotrebljivim devizama.

Strojarski tehničar Alfred Gegaj otišao bi u Poljsku - samo da zna kako. - Uglavnom odlaze oni koji nekoga ondje znaju - objašnjava. No, njega njegova struka ne zanima. Igra lijevog beka desnom nogom u lokalnome Nogometnom klubu "Tomislav" i kad bi ikako bilo moguće volio bi postati profesionalni nogometaš pa tom linijom napustiti hercegovačku regiju. - Imate li koga poslati da me pogleda? Vjerujte, dat ću sve od sebe, neću vas iznevjeriti - govori. ■

Poznati prijevoznik Čičko

ENG A report from Tomislavgrad (Bosnia-Herzegovina) where the last factory was recently shut down and unemployment is forcing young people to seek work abroad. Many are now working for German companies building motorways in Poland.

Sijelo Hrvata Bosne i Hercegovine

"Kraljica Katarina" sa svojim "Sijelom" zaista je osvježila naša sjećanja na prošlost te dočarala novim doseljenicima i američkim naraštajima Hrvata kako je izgledala jedna večer na selu kad nije bilo "bijeke tehnike", a još manje tehnoloških dostignuća kojima se danas koristimo

Prikaz bosanskog sijela

Napisao: **Franjo Bertović**
Snimila: **Mirjana Bertović**

Kulturno-umjetničko društvo Hrvata Bosne i Hercegovine "Kraljica Katarina" održalo je svoje tradicionalno "Sijelo" u Hrvatskome domu "Kardinal Stepinac" u Eastlakeu, Ohio. Društvo okuplja novije doseljenike iz Bosne i Hercegovine tako da u svojoj dramskoj, folklornoj i tamburaškoj sekciji osvježava i čuva kulturu i narodne običaje svoga kraja. Članovi društva većinom su članovi Hrvatske bratske zajednice i to odsjeka 995 u Clevelandu. Tako povezani s hrvatskom zajednicom u gradu i okolici te s drugim društvima koja ovdje djeluju, podupiru zajedništvo i gaje hrvatsko domoljublje.

Ovaj stari način okupljanja naroda i narodnih običaja sve se više udaljuje od današnjeg načina življenja bez obzira na to gdje se nalazimo. Zato je ovakav kulturni skup pravo osvježanje, opuštanje i zabava za svakoga, a iznad svega čuvanje tih krasnih događaja koje smo naslijedili od svojih roditelja i predaka. Bez obzi-

ra na težak i mukotrpan život u ne tako dalekoj prošlosti, hrvatski narod uvijek je nalazio vremena za predah, druženja i zabave. To mu je davalo snagu i vjeru u zajedništvo ljudskog življenja i uzajamnog pomaganja. Čovjek čovjeka treba - u radu, u tuzi i veselju, isticali su naši stari. Svjesni smo toga i danas, ali to iskazujemo nešto drukčijim sadržajima i drukčijim pristupom.

KUD "Kraljica Katarina" sa svojim "Sijelom" zaista je osvježila ta naša sjećanja na prošlost te dočarala novim doseljenicima i američkim naraštajima Hrvata kako je izgledala jedna večer na selu kad nije bilo "bijeke tehnike", a još manje tehnoloških dostignuća kojima smo danas okruženi. Svojim igrokazom, što je bio uvod u ovu kulturnu priredbu, pokazali su nam radišnu i zabavnu večer, prepunu šale i šaljivih dosjetki te pjesme i plesa u obliku kola. Još jedan primjer druženja i dobre suradnje bio je vidljiv

u gostovanju ansambla "Zvuci domovine Hrvata Korduna", također iz Clevelanda. Naime, ova dva društva već godinama dobro surađuju i gosti su "Prela" u siječnju te "Sijela" u veljači. Tamburaši uz harmonikaše i folklorashe izveli su divan splet kola i pjesama iz Korduna i susjedne Bosne i Hercegovine. Mnogobrojna publika nije štedjela svoje dlanove, a na kraju ni komplimente koje je zaslužila "Kraljica Katarina" i njezini gosti.

Bilo je divno i nezaboravno. U gledalištu je bio vlč. Mirko Hladni, župnik Hrvatske crkve sv. Pavla koji je u blagoslovu skupu uputio i nekoliko riječi o zajedništvu i primjernosti hrvatske zajednice u Clevelandu. Autoru ovog teksta i potpredsjedniku HBZ-a bila je isto tako neobična radost osloviti nazočne i prenijeti čestitke i pozdrave "Sijelu" u ime Glavne uprave Hrvatske bratske zajednice u Americi te predsjednika Bernarda Luketicha i tajnika/blagajnika Edwarda Paze. ■

Kolo KUD-a "Kraljica Katarina"

ENG The Kraljica Katarina (Queen Katarina) Association of Croatians of Bosnia-Herzegovina staged its traditional communal bee at the Cardinal Stepinac Croatian community centre in Eastlake, Ohio. The association gathers new emigrants from Bosnia-Herzegovina, preserving the culture and folk customs of their native land through drama, folklore and tamburitza sections.

Velikan crkve u Hrvata

Kardinal Egan toplo je zahvalio župniku na pozivu da bude na 101. godišnjici hrvatske župe u New Yorku s Hrvatima te izrazio radost da može predvoditi sv. misu u spomen tako velikom čovjeku i kardinalu kao što je bio blaženi Alojzije Stepinac

Umirovljeni njujorški nadbiskup kardinal Edwar Egan predvodi misno slavlje

Tekst: Uredništvo

U nedjelju, 9. veljače 2014., u hrvatskoj župi svetih Ćirila i Metoda i sv. Rafaela, u New Yorku je svečano proslavljen dan blaženoga Alojzija Stepinca, tradicionalno prozvan "Stepinčevo"! Svetu misu predvodio je umirovljeni njujorški nadbiskup kardinal Edwar Egan uz koncelebraciju župnika fra Nikole Pašalića i župnog vikara fra Dražana Borasa. Nakon pozdrava i dobrodošlice koju je župnik fra Nikola Pašalić uputio kardinalu Eganu, započelo je svečano euharistijsko slavlje u kom su, na poseban način, sudjelovali mladi župne zajednice okupljeni u Kolo grupi i Hrvatskoj školi pod imenom "Kardinal Stepinac". Na sv. misi bili su nazočni diplomatski predstavnici Republike Hrvatske pri stalnoj misi Ujedinjenih naroda te djelatnici Generalnoga konzulata u New Yorku.

Kardinal Egan toplo je zahvalio župniku na pozivu da bude na 101. godišnjici hrvatske župe u New Yorku s Hrvatima te izrazio radost da može predvoditi sv. misu u spomen tako velikom čovjeku i

kardinalu kao što je bio blaženi Alojzije Stepinac.

Nakon evanđelja koja su pročitana na hrvatskome i engleskome jeziku uzoriti kardinal osvrnuo se na velikana crkve kojega Hrvati tako duboko štiju, blaženoga kardinala Stepinca, da su mu čak u dva velegrada kao što su New York i Chicago uspjeli u čast nazvati ulice – onu koja se nalazi u blizini župne crkve u New Yorku te onu ispred župne crkve sv. Jeronima u Chicagu. Evanđelje sv. Mateja koje govori o svjetlu svijeta te o soli koja treba biti sol zemlji kardinal Egan iskoristio je da pozove sve nazočne vjernike, kojih je bilo više od 1.000 na sv. misi, da budu svjetlo svijeta i sol zemlje po uzoru na kardinala Stepinca koji je u najtežim vremenima, u vrijeme Drugoga svjetskog rata, imao hrabrosti, mudrosti i pouzdanja u Gospodina te je zastupao vrijednosti koje je

promicao i svojim životom posvjedočio Isus Krist, sin Božji.

Blaženi kardinal Stepinac imao je točno ucrtane putove koji su slijedili Božji zakon, Kristovu ljubav te pouzdanje koje je imala Blažena Djevica Marija. Imati točno ucrtane putove iznimno je značajno u životu te je kardinal Egan naglasio da se svaki vjernik treba držati tih ucrtanih putova, a napose Hrvati katolici koji se imaju u koga ugledati i slijediti Stepinčev primjer u ostvarenju kršćanskoga poziva koji je upućen svim katolicima.

Poslije mise upriličen je kulturni program u dvorani pastoralnih okupljanja gdje su članovi Kolo grupe i Hrvatske škole izveli program posvećen ovome danu. Kardinal se nakon toga sastao osobno s mnogobrojnim vjernicima ove župe. ■

Svi sudionici slavlja s kardinalom Eganom

ENG The Blessed Aloysius Stepinac Day was celebrated on Sunday, February 9th at the Croatian parish of the Sts Cyril and Methodius and St Raphael in New York. A Christian mass was celebrated by Cardinal Edwar Egan, a retired New York archbishop.

Umro veliki borac za ravnopravnost hrvatskoga jezika u Australiji

Prošle godine na proslavi 30. godišnjice priznavanja hrvatskoga jezika kao "maturalnoga predmeta" u školama u Viktoriji veleposlanik RH u Australiji dr. Damir Kušen predao je Zahvalnicu Arturu Nalisu "u znak priznanja za osobit doprinos u promociji i podučavanju hrvatskoga jezika u Australiji"

Tekst: Jozo Pavlović (dijelovi oproštajnoga govora objavljenoga u Hrvatskome vjesniku)

Snimke: Hrvatski vjesnik

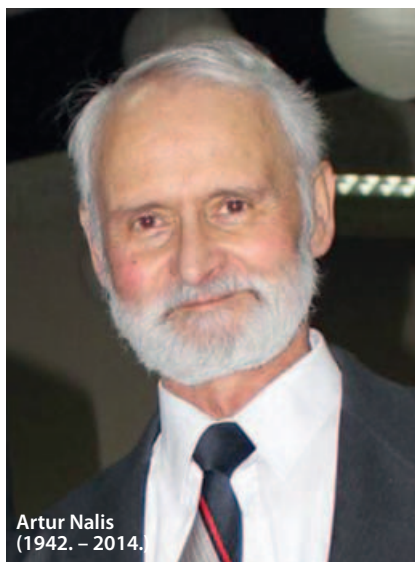
"Kojom god smrću ja umro, Trubač sam bio Tvoje slobode! ...nesretni hrvatski rode!"

Ovi stihovi hrvatskoga pjesnika Vinka Nikolića možda najbolje opisuju život i državotvorni rad pokojnog Artura Nalisa čijom smrću hrvatska zajednica Viktorije gubi svog tribuna.

Artur Nalis rođen je 1942. u slavonskome selu Drenovcima, no kako su mu roditelji bili prosvjetni radnici bili su često premješteni zbog posla. Gimnaziju je završio u Splitu, a sveučilište je pohađao u Zagrebu. Artur, kao i mnogi njegovi vršnjaci koji nisu mogli prihvatiti tadašnju jugokomunističku doktrinu, nije vidio nikakvu budućnost u svojoj rodnoj domovini. Već početkom 1960-ih godina razmišlja o bijegu u strani svijet. Najprije bježi u Austriju, a 1962. dolazi u Australiju, gdje započinje svoj emigrant-ski i samački život.

MIRAN I POVUČEN ŽIVOT

Radio je razne fizičke poslove u okolici Melbournea i Geelonga, dok se nije zaposlio u Federalnome ministarstvu za useljenje, gdje je postigao prilično visok položaj. Njegov samački život se mijenja kada je upoznao mladu Katicu Žgelu, u Hrvatskome domu u Albert Parku, s kojom sklapa brak 1966., u kojemu ih je Bog blagoslovio s troje djece - sinom Arturom i kćerkama Maryannom i Michelle. Godine 1985. doživljava tegobne

Artur Nalis
(1942. - 2014.)

trenutke - tragičnom smrću ostaje bez devetnaestogodišnjega sina jedinca, čiju smrt nikada nije prebolio. No, Artur je našao utjehu u svojim osmero unučadi, koji su mu bili izvor snage i radosti.

Artur je živio prilično mirnim i povučenim životom. Nikada nije želio biti u "središtu pozornosti" niti je očekivao pohvale za dobra djela koja je činio. Kako kaže njegova udovica Katica: "Bio je divan muž, uzorit otac, a posebno omiljeni dida-nono svojoj unučadi." Nije volio puno govoriti, ali je zato bio neobično sposoban na peru. S obzirom na to da je radio u Ministarstvu za useljenje i etnička pitanja, dobro je poznao australski birokratski sustav pa se baš zbog tih atributa Artur razlikovao od ostalih.

Krajem sedamdesetih godina Artur je učio djecu hrvatski jezik, zemljopis i

povijest u Springvaleu. Došao je do zaključka da hrvatska djeca koja uče hrvatski jezik u dopunskoj školi nemaju ista prava kao djeca koja uče svoj "materinski" jezik koji je priznat u državnim školama i sveučilištima. Odlučio je da će on i hrvatska zajednica sve poduzeti da se ta nepravda ispravi. Na Arturov prijedlog sastalo se nekoliko tadašnjih učitelja hrvatskoga jezika kako bi se dogovorili što bi sve trebalo učiniti da hrvatski jezik bude priznat kao poseban jezik u viktorijskim školama i drugim državnim ustanovama.

INSTITUT HRVATSKOGA JEZIKA U VIKTORIJI

Prvi sastanak održan je 15. veljače 1979. u Hrvatskome islamskom centru u Maidstonu. Na ovom sastanku, a na prijedlog Artura Nalisa, donesena je odluka da se uspostavi i registrira "Institut hrvatskoga jezika u Viktoriji" (*Croatian Language Institute of Victoria*), čija je svrha - borba za priznavanje i očuvanje hrvatskoga jezika na ovim područjima. Osnivanjem Instituta započinje sustavna borba za priznavanje hrvatskoga jezika kao posebnog i za njegovo uvođenje u viktorijske škole i na sveučilišta.

U borbi za priznavanje hrvatskoga jezika u viktorijskim školama i na sveučilištima sudjelovali su mnogi pojedinci i društva, ali je Artur Nalis najzaslužniji za uspjeh Instituta i konačno priznavanje hrvatskoga jezika. Ovo je važno spomenuti i zapisati kako ne bi netko ubuduće, kao što su to neki u prošlosti, pripisao sebi zasluge za priznavanje hrvatskoga jezika u Viktoriji.

Artur Nalis (u prvome redu lijevo) – na prošlogodišnjoj maturallnoj zabavi učenika hrvatskoga jezika

U kratkom vremenu nakon osnutka Institut postiže prve rezultate. Najprije laburisti, koji su bili u oporbi, daju pismeno obećanje, 20. travnja 1979., da će ako pobijede na izborima priznati hrvatski jezik kao poseban jezik i da će ga uvesti u viktorijske škole. Samo tjedan dana kasnije, 27. travnja 1979., vladajući liberali daju pismeno obećanje da će i oni priznati posebnost hrvatskoga jezika i uvesti ga u viktorijske škole. Zahvaljujući uspješnom radu Instituta hrvatski jezik uvodi se u viktorijske škole u 1980. školskoj godini i počinje nastava hrvatskoga jezika u četiri školska centra koju u roku od dvije godine pohađa više od tisuću učenika.

Federalni ministar za useljenje i etnička pitanja, mr. Ian Macphree, donosi odluku 7. listopada 1980. po kojoj njegovo ministarstvo i druge ustanove odvajaju hrvatski od "srpsko-hrvatskoga" i hrvatski jezik priznaje kao poseban jezik na federalnoj razini. Pokojni Artur je vodio i sačuvao potpunu arhivu o borbi za priznavanje hrvatskoga jezika u Viktoriji, a kopije arhivske građe dostavio je na nekoliko mjesta, kako u Hrvatskoj, tako i u Australiji, u nadi da će to jednog dana netko proučavati.

PROBLEMI S HIMNOM

Kada je došlo do priznavanja hrvatskoga jezika na federalnoj razini hrvatska zajednica tražila je svoj program na SBS radiju 3EA, što je konačno i uspjela. Za jednoga od voditelja radijskoga programa na hrvatskome jeziku 3EA u Melbourneu izabran je bio Artur Nalis. On je svoj program uvijek započinjao intoniranjem hrvatske himne. To je strašno smetalo "jugodiplomatskom" predstavništvu koje je skupa s njegovim slugom Batom Kentom vršilo veliki pritisak na

upravu postaje 3EA da se ukine intoniranje hrvatske himne na njihovu programu. Ali Artur nije odstupao od svojih načela, nego je radije napustio 3EA nego da popusti zahtjevima jugodiplomatskih predstavnika i njihovih slugu. Uz sve ove "odluke" i obećanja, borba za priznavanje hrvatskoga jezika i ukidanje nepostojećega "srpsko-hrvatskoga" još uvijek se vodi tako da je Artur do zadnjeg časa svoga života, uz kompjutor i fotokopirni aparat, pripremao prosvjedno pismo za "Lonely Planet", koji još uvijek upotrebljavaju termin "srpsko-hrvatski".

U studenome prošle godine prilikom maturallne večeri proslavljena je 30. godišnjica priznavanja hrvatskoga jezika kao "maturalnoga predmeta" u školama u Viktoriji i tom prigodom veleposlanik

Artur Nalis i veleposlanik RH u Australiji dr. Damir Kušen

RH u Australiji dr. Damir Kušen predao je Zahvalnicu Arturu "u znak priznanja za osobit doprinos u promociji i podučavanju hrvatskoga jezika u Australiji".

Teško je o Arturu Nalisu reći sve u ovako kratkom vremenu. O njemu i njegovu radu trebalo bi napisati knjigu. Pokojni Artur Nalis, iako nikada nije očekivao ili zahtijevao od zajednice pohvale, zaslužio je poštovanje za svoj rad.

KAKO SAČUVATI JEZIK U ŠKOLAMA

Ako zaista cijenimo Arturov rad i njegov doprinos u očuvanju hrvatskoga jezika na ovim prostorima, onda mu se trebamo odužiti na dostojanstven način, na način kojim bi i pokojni Artur bio zadovoljan, a to je da osiguramo da se hrvatski jezik kao maturalni predmet sačuva u viktorijskim školama i na sveučilištima.

To možemo postići: 1) Ako roditelji utječu na svoju djecu da uče hrvatski; 2) Ako Društvo učitelja hrvatskoga jezika u Viktoriji osigura dovoljan broj učitelja koji će se posvetiti predavanju hrvatskoga jezika; 3) Ako hrvatska zajednica, uključujući i katoličke centre u Viktoriji, osnuje stipendiju za najbolje učenike hrvatskoga jezika, koja će se zvati "Artur Nalis Scholarship", a koju će administrativno voditi Društvo učitelja hrvatskoga jezika.

To bi bio najbolji način da se odužimo pokojnom Arturu za trud i dobra djela koja je učinio za hrvatsku zajednicu Australije. Tada bi pokojni Artur, za sigurno, mogao mirno počivati skupa sa svojim već dugo izgubljenim sinom. ■

ENG Artur Nalis has passed away. He was a great patriot and activist working to reaffirm the position of the Croatian language in Australia. Last year Croatian ambassador to Australia Damir Kušen presented a commendation to Mr Nalis in recognition of his special contribution to the promotion and teaching of the Croatian language in Australia.

Veselite se i ljetujte s nama! Dođite u Novi Vinodolski u
Malu školu hrvatskoga jezika i kulture

21. srpnja – 1. kolovoza 2014.

- program za djecu i mlade
9 - 16 godina
- jezične i kreativne radionice
- sportske, rekreativne i
zabavne aktivnosti
u moru i na kopnu
- večernji program, ples,
pjesma, igre...
- iskusni i pouzdani učitelji i
voditelji
- smještaj u Odmaralištu
Crvenoga križa
- prijave do 9. lipnja 2014.

Hrvatska matica iseljenika i Sveučilište u Zagrebu pozivaju vas u
Sveučilišnu školu hrvatskoga jezika i kulture

21. lipnja – 18. srpnja 2014.

- program za osobe starije od
17 godina
- 110 sati jezične nastave
- tri razine (početna, srednja i
napredna)
- male skupine
- predavanja o hrvatskoj
kulturi i povijesti
- raznoliki kulturni program
- studijski izleti
- diploma Sveučilišne škole,
ECTS-bodovi
- prijave do 19. svibnja 2014.

Za detaljne informacije i pristupnice javite se na:
tel: (+385 1) 6115-116, e-mail: lada@matis.hr (Lada Kanajet Šimić, prof.)

Pet godina za čistu peticu

Mnoštvo posjetitelja u vrlo ugodnoj atmosferi i sjajnom ambijentu doslovce je upijalo svaki ton fantastične klape Cambi iz Kaštel Kambelovca te su se opustili u vatrenoj zabavi koju je priredila Lidija Bačić sa svojim bendom

Napisao i snimio: **Edi Zelić**

Kada se petu godinu zaredom organizira predstava na vrhunskoj razini, onda to za služi svaku pohvalu. Ali kada ta razina iz godine u godinu uspijeva biti sve veća i sve kvalitetnija, onda pomalo nedostaje epiteta kojima bi se to moglo opisati i dočarati. Upravo je to slučaj s "Dalmatinskom večeri" u organizaciji udruge "Dica Dalmacije" iz Esslingena. Velebni *Neckarforum* u gradu nedaleko od Stuttgarta i ove godine bio je ispunjen do zadnjega sjedećeg, pa i zadnjega stojećeg mjesta. Tražila se karta više i posjetitelji su u vrlo ugodnoj atmosferi i sjajnom ambijentu doslovce upijali svaki ton fantastične klape Cambi iz Kaštel Kambelovca te su se opustili u vatrenoj zabavi koju je priredila Lidija Bačić sa svojim bendom.

No, krenimo redom! Večer je otvorena molitvom fra Ante Buljana i pjevanjem hrvatske i njemačke himne u izvedbi zbora "Salve angeli" iz Sindelfingena.

Lidija Bačić

Klapa Cambi iz Kaštel Kambelovca

Folklorna skupina "Tomislav" Hrvatske katoličke zajednice Stuttgart otplesala je dvije koreografije – "Lindo" i "Ražanac", a održana je i minuta šutnje za prerano preminuloga trogirskog slavuja Vinka Cocu koji je prije dvije godine gostovao na "Dalmatinskoj večeri" u Esslingenu. Zbor "Salve angeli" otpjevao je pjesmu "Daleko je srce" za Vinka Cocu te je oduševio odličnim aranžmanima nekoliko klapskih i zabavnih pjesama.

Zatim su na pozornici u povodu petoga rođendana "Dalmatinske večeri" nazdravili voditeljica programa Antonija Blaće i predsjednik udruge "Dica Dalmacije" Željko Grljušić. U kratkome pozdravnome govoru Željko Grljušić zahvalio je publici na vjernosti i sponzorima na potpori prošlih godina te je, zajedno s iskusnom šibenskom voditeljicom, predstavio kompletan humanitarni program i rad udruge "Dica Dalmacije" koji se temelji na materijalnim donacijama potrebnim institucijama i pojedincima u Hrvatskoj, posebno u Dalmaciji. Bilo je to vidljivo i u spektakularnome multi-

medijskom uvodu u večer koji je uz slike i ton te videoporuku ravnatelja Centra "Mir" iz Rudina, Borisa Maričića, odlično prikazao emocije, trud i rad koji su uložile grupe volontera iz udruge "Dica Dalmacije". Jedan od naglasaka u radu udruge, najavljeno je u sklopu prezentacije, u idućim godinama bit će stavljen i na pomoć udruzi "Osmijeh" iz Vrgorca koja pomaže djeci s Downovim sindromom i raznim motoričkim teškoćama.

Nakon kratkoga pozdravnoga govora novoga generalnog konzula RH u Stuttgartu, Slavka Novokmeta, krenula je eksplozija zabave, dalmatinskih 'pismama' i emocija na koje nitko u dvorani nije ostao ravnodušan. Lidija Bačić raznim zabavnim hitovima i 'pismama' o Dalmaciji, moru i Hajduku atmosferu je dovela do usijanja, a kada je publika pokušala malo odahnuti, klapa Cambi svojim iznimnim vokalnim izvedbama brzo bi sve goste vratila na podij. Mnogi su ostali ugodno iznenađeni, zadivljeni skladnim i moćnim vokalima članova klape Cambi. ■

ENG The Klapa Cambi band of Kaštel Kambelovac and Lidija Bačić & Band performed at the Dalmatian Evening humanitarian concert organised by the *Dica Dalmacije* (Children of Dalmatia) association of Esslingen near Stuttgart.

Jelenini savjeti za život

Iako je mlada znanstvenica samozatajno došla s namjerom da nam predstavi svoju novu knjigu, u razgovoru smo ubrzo otkrili da je naša gošća nevjerojatno svestrana, obrazovana, darovita... pa smo je odlučili pobliže predstaviti

Jelena Brezić u Matici

lagodenu nastavu. Zahvaljujući svim tim okolnostima njezina prilagodba na novu sredinu tekla je vrlo glatko. Važan oslonac u njezinu životu postala je i hrvatska katolička misija u Schwanthalerstrasse.

Od treće godine i tijekom čitave osnovne škole Jelena se bavila raznim sportskim i kulturnim aktivnostima kao što su balet, ritmika, ritmička gimnastika, plivanje, klizanje, atletika, zbornu pjevanje i dramska škola. Nakon odlaska u Njemačku nastavlja se baviti sportom, osobito latinoameričkim plesovima, a u najnovije vrijeme i mačevanjem. U Münchenu pohađa i završava srednju zubotehničku školu. Nakon mature započinje njezino rijetko viđeno fakultetsko obrazovanje. Prvo studira germanistiku (njemački i engleski) u Münchenu. Zatim se 2003.

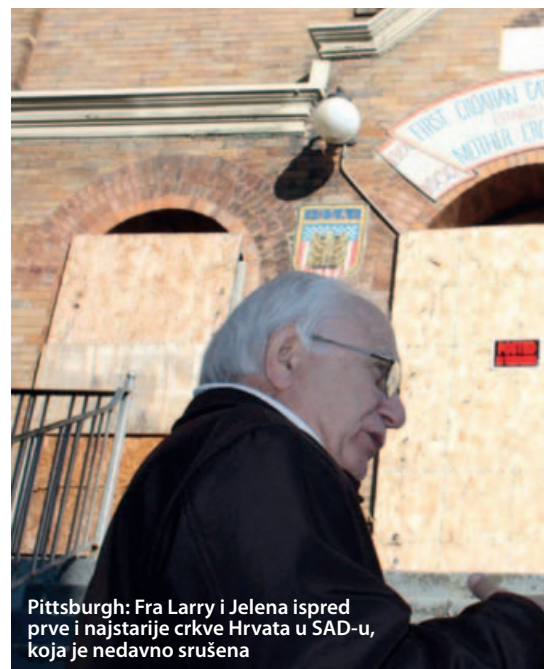
Razgovarao: **Hrvoje Salopek**
Snimke: **Zbirka J. Brezić i H. Salopek**

Nedavno je uredništvo Maticе posjetila njemačka Hrvatica Jelena Brezić s namjerom da nam daruje svoju knjigu *Savjeti za život*. Riječ je o psihološko-teološkome priručniku koji je ova atraktivna 34-godišnja Zagrepčanka s Münchenskom adresom prošle godine objavila. Iako je mlada znanstvenica samozatajno došla s namjerom da nam predstavi svoju novu knjigu, u razgovoru smo ubrzo otkrili da je naša gošća nevjerojatno svestrana, obrazovana, darovita... pa smo iskoristili priliku pobliže ju predstaviti.

Jelena je kao 13-godišnjakinja napustila rodni Zagreb i 1993. odselila se k majci koja je već dvije godine radila u Münchenu. Majka, iako diplomirana

ekonomistica, posao je našla kao medicinska sestra. Jelena kaže da joj odlazak u tuđinu nije predstavljao poseban problem. "Tu mi je kao puno puta u životu uvelike pomogao moj ujak koji mi je rekao kako svaki novi korak u životu nudi i nove mogućnosti. Rekao je da ne žalim za starim prijateljima jer da ću i ondje naći nove. Tako je i bilo." Svome pokojnom ujaku Mirku Rajčiću Jelena je posvetila knjigu jer joj je, kako kaže, do njegove smrti bio poput oca i najboljeg prijatelja.

"Moram reći da sam u školi obje-ručke prihvaćena. Stekla sam brzo prijatelje. Bilo nas je iz cijelog svijeta. Dakle, biti stranac bilo je normalno među mojim vršnjacima i to mi je pomoglo da se lako uklopim u društvo." Jelena kaže kako se njemački školski sustav posebno brine za djecu doseljenika koja pohađaju ubrzani tečaj njemačkoga i imaju pri-

Pittsburgh: Fra Larry i Jelena ispred prve i najstarije crkve Hrvata u SAD-u, koja je nedavno srušena

Ispred collegea u Chicagu

Kazališna skupina Fides

Čitanje križnog puta u slavonskoj nošnji, Chicago 2012.

vraća u Zagreb i na Katoličko-bogoslovnome fakultetu upisuje teologiju. Na pitanje zašto je odabrala taj studij i Zagreb kao mjesto studiranja kaže: "Htjela sam probuditi svoju vjeru, proširiti opće znanje i usavršiti svoj materinski jezik." Nakon zagrebačke diplome odlučila je nastaviti studirati psihologiju. U Hamburgu nalazi najbolje studijske uvjete i mogućnost da joj se priznaju mnogi ispiti iz Zagreba. Nakon uspješno završenoga hamburškog fakulteta ponovno se vraća u Zagreb gdje kod dr. Tomislava Ivančića uči hagioterapiju (duhovna metoda za ozdravljenje čovjeka). Niti nakon toga jedinstvenoga znanstvenog iskustva ne miruje. Godine 2011. odlazi na studij anglistike na *Truman Collegeu* u Chicagu. Tijekom boravka u Chicagu uz fakultetske obveze aktivna je u tamošnjoj Hrvatskoj župi bl. Alojzija Stepinca pod vodstvom fra Ivice Majstorovića. "Iznimno iskustvo bilo je upoznavanje američkih Hrvata raznih naraštaja. Ne-

vjerojatno je kako u mnogih koji više ne govore hrvatski živi još uvijek ljubav za zemljom predaka koji su davno prije stigli trbuhom za kruhom. Još uvijek sviraju tamburice i pjevaju hrvatske pjesme."

Jelena prije svog odlaska na školovanje u SAD aktivno sudjeluje u radu Hrvatske katoličke misije München pod vodstvom fra Tomislava Dukića. Kad nam je počela nabrajati što je sve ondje radila, hvatali smo se za glavu od nevjerice. Vodila je psihološke razgovore s ljudima u posebnim potrebama, držala je poduke iz njemačkoga jezika, vodila je ritmičku i dramsku grupu, kao predavač sudjeluje u tečajevima pripreme za brak... "Münchenska hrvatska katolička zajednica zapravo je najmnogoljudnija hrvatska župa na svijetu u kojoj se dano-noćno nešto događa. Njoj gravitira oko 50.000 vjernika iz Münchena i okolice. Nedjeljom se održava čak devet misa u raznim crkvama diljem Münchena. Tako velike župe nema nigdje u iseljeništvu, a

niti u našoj domovini Hrvatskoj!"

Jelena uz sve poslove i aktivnosti piše i pjesme. Izdala je zbirku pjesama *Ljubav i vjerovanje*. Uz sve spomenute talente odnedavno pokazuje i jedan novi, a to je poduzetništvo. "Potkraj prošle godine otvorila sam u centru Münchena, u blizini Hrvatske župe, trgovinu pod nazivom *Croshop*. U njoj se mogu kupiti tipični hrvatski, ali i bavarski proizvodi – knjige, suveniri, prehrambeni proizvodi, pića... Posebno sam ponosna što sam dobila dozvolu za prodavanje originalnih klupskih suvenira FC Bayern. Želim ponudom miješanoga hrvatsko-bavarskog asortimana naglasiti da, uz rodnu Hrvatsku, domovinom smatram i Bavariku, zemlju koja je nas Hrvate srdačno prigrllila. No, nije to slučajno – jer Bavarska je isto katolička zemlja ponosna na svoj identitet i tradiciju kao i Lijepa Naša."

Evo, i sad je u Matici ova mlada teologinja, psihologinja, hagioasistentkinja, pjesnikinja, poduzetnica i sam Bog zna što još, sa željom da predstavi svoju novu knjigu.

Kako je nastala knjiga?

— U radu kao psihologinja i u svakidašnjim kontaktima s ljudima saznala sam za bezbroj problema s kojima se naši ljudi susreću, posebice sunarodnjaci u Bavarskoj. U knjizi sam obradila 25 najčešćih i najaktualnijih tema. A kao rješenje nudim metode iz svih triju znanosti koje sam izučila – teologije, psihologije i hagioterapije. Naime, vjernici bez obzira na to koje su vjere ipak lakše nose teret patnje. U ovom priručniku pokušala sam teškoće svakidašnjice usporediti s citatima iz Biblije te i na taj način dati smjernicu kako

Sa Sinišom Leopoldom

Jelena u hrvatskim i bavorskim etno-kreacijama koje se mogu kupiti u njenom CROshopu

ovladati našim osobnim patnjama, a da nam pogled pri tome ne ispušta vječnu Ljubav iz vida.

Možete li izdvojiti glavne psihološke probleme s kojima se susreću naši ljudi u Njemačkoj?

— Najveći problem svih doseljenika je strah od nepoznatog, od borbe za egzistenciju, pa i za goli život. Taj strah osjetili su naši prvi gastarbajteri, a mnogi od njih, danas stariji ljudi, još uvijek nose u sebi taj strah. Zatim je sveprisutan strah u ljudi srednjih godina koji se pitaju što će biti kad mi djeca završe škole i odu iz kuće, a ja odem u mirovinu? Gdje da nastavim život, ostati u Njemačkoj ili se vratiti u Hrvatsku? Pri tome oni imaju i problem podvojene pripadnosti – u Njemačkoj su još uvijek stranci, a u domovini ih više ne smatraju posve domaćim ljudima. Mladi ljudi tih strahova više nemaju. Oni su u potpunosti integrirani i njemački govore podjednako kao njihovi njemački vršnjaci. Zaposliti se ondje može tko god želi raditi. No, unatoč tim odličnim uvjetima, među mladim doseljenicima raširena je pošast - kockanje. Na svakom uglu možete vidjeti kladi-onice, kockarnice, automat-klubove... Zanimljivo je da se taj problem javlja znatno češće u doseljenika nego u Nijemaca koji su disciplinirani u svemu, pa i u tome. Još bih spomenula da je posebice ženska populacija sklona praznoj-vjeru i gatanju.

Koji su glavni obiteljski problemi?

— Ovom prigodom izdvojit ću problem agresivnosti u braku koji ima uzroke u autoritarnom stajalištu muževa. Takvi smatraju da žena ima manje prava od njih. Oni sebe smatraju gazdom koji jedini ima pravo raspolagati kućnim novcem. Treba znati da se većina naših žena u Njemačkoj zaposlila i tako počela po-

sjedovati vlastiti novac. To je našim ženama dalo slobodu koju takvi autoritarni muševci nisu mogli prihvatiti jer se počela urušavati njihova uloga gazde i jedinog hranitelja obitelji. Mnogi takvi muševci počeli su zabranjivati ženama da rade, da imaju svoj novac i njime raspolažu. Tipično za naše ljude je i što imaju konstantnu potrebu utjecati na život svoje djece i kad odrastu i kad se osamostale, za razliku od Nijemaca. To stvara od mladih nesamostalne ljude s jedne strane, a s druge netrpeljivost prema roditeljima i želju da se od njih što više udalje. S tim je često povezan slučaj da takvi roditelji nisu zadovoljni supružnicima svoje djece. Uplicu im se u brak, što nerijetko rezultira rastavom.

Recite nam nešto o svome pjesništvu. Od kada pišete? Namjeravate li objaviti još koju zbirku?

— Pišem pjesme od svog djetinjstva,

stalno, i danas obožavam pisati pjesme. Pišem na hrvatskome, njemačkome i na engleskome jeziku. Do sada sam izdala jednu zbirku pjesama pod nazivom *Ljubav i vjerovanje* koja sadrži uglavnom moje ranije radove iz djetinjstva i mladih dana. Namjeravam objaviti i drugu zbirku s odabirom novijih ozbiljnih pjesama. Pisanje je za mene put promišljanja vlastitih osjećaja, put traženja istinske ljubavi koju možemo pronaći samo u Gospodinu. Mnoge moje pjesme bile su inspirirane situacijama ljudi koje sam susretala na svom putu. Želim s ljudima koje susrećem suosjećati, zaviriti u njihove duše, osjetiti njihove patnje i veselje. Mislim da imam tu sposobnost. Jedan profesor sa studija psihologije u Hamburgu često je govorio da se psiholozi rađaju. Vjerujem da i ja imam taj dar.

Na kraju našega poduljeg razgovora pitali smo našu sugovornicu koji je glavni razlog njezina dolaska u Zagreb. "Pripremam koncert Tamburaškog orkestra HRT-a pod ravnanjem maestra Siniše Leopolda s još nekoliko solista koji će se održati 3. svibnja u *Herkulesaal* Münchenske rezidencije. U Zagrebu ću imati nekoliko radnih sastanaka u vezi s time. Tu su, naravno, i moji baka Mira i djed Mika, koji su mi uz mamu Milku bili odgajatelji te mi pružili neizmjernu ljubav, pa ih nestrpljivo želim vidjeti." Treba još spomenuti da ova očito neumorna mlada dama uskoro u Münchenu otvara savjetovalište pod nazivom *JB Beratungen* u kojem će primjenjivati svoje ukupno znanje iz psihologije, teologije i hagioterapije. ■

Jelena kao učenica OŠ Izidora Kršnjavoga u Zagrebu

ENG German Croatian Jelena Brezić recently visited the Matica magazine editorial office and presented us with a copy of her book *Savjeti za život* (*Advice for Life*). This 34-year-old native of Zagreb now living in Munich published the volume, offering a blend of psychology and theology, in 2013.

Učinjeno i više od mogućnosti

Obraćajući se nazočnima ravnatelj ZKVH-a Tomislav Žigmanov podsjetio je na rezultate petogodišnjeg rada ove ustanove. Među ostalim, objavili su 23 publikacije, realizirali s desetak znanstvenih istraživanja, održali 27 znanstvenih kolokvija...

Pokrajinski tajnik za kulturu i javno informiranje Slaviša Grujić obraća se skupu

Tekst: D. Bašić Palković Snimke: Hrvatska riječ

Prirodnom kulturno-umjetničkim programom i domjenkom u Subotici obilježeno je pet godina rada *Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata* (ZKVH). Misija ove trenutno jedine profesionalne ustanove u području kulture ove manjinske zajednice je rad na očuvanju, unapređenju i razvoju kulture vojvođanskih Hrvata. Zavod je osnovan tijekom ožujka 2008. godine, ali je počeo provoditi aktivnosti početkom 2009. godine.

Obraćajući se nazočnima ravnatelj ZKVH-a Tomislav Žigmanov podsjetio je na rezultate petogodišnjeg rada ove ustanove. Među ostalim, objavili su 23 publikacije (13 samostalno, a 10 u sunakladi), realizirali s vanjskim suradnicima desetak znanstvenih istraživanja, održali 27 znanstvenih kolokvija, pristupili izradi kritičke i cjelovite bibliografije vojvođanskih Hrvata, formirali jezgru zavičajne knjižnice, upriličili 13 likovnih postava i izložaba, organizirali 20-ak koncerata orguljske glazbe, kao i glazbe hrvatskih skladatelja iz Vojvodine, te objavili dva nosača zvuka.

Žigmanov je podsjetio i kako je ZKVH inicirao projekt "Godina hrvat-

skih velikana u Vojvodini" u sklopu kojega je dosad priređeno stotinjak programa. Zahvaljujući naporima Zavoda predsjednici Republike Hrvatske dodijelili su prvi put u povijesti nagrade hrvatskim kulturnim stvarateljima i hrvatskim udrugama kulture, a ZKVH je utemeljio tri književne nagrade. Također, potpisali su četiri sporazuma o međunarodnoj suradnji sa znanstvenim i kulturnim institucijama iz Hrvatske i Mađarske, inicirali dobivanje besplatnih doktorskih studija na sveučilištima u Republici Hrvatskoj za pripadnike hr-

Ravnatelj ZKVH-a Tomislav Žigmanov

vatske zajednice iz Vojvodine, te pružili potporu udrugama kulture, i stručnu i financijsku, u realizaciji većine kapitalnih projekata i najvažnijih manifestacija.

Žigmanov je na kraju izlaganja izrazio nadu u još bolju suradnju, u nastavak stvaranja jednoga pozitivnog, suradničkog i konstruktivnog ozračja u kulturi vojvođanskih Hrvata.

Na svečanosti su govorili i predstavnici osnivača Zavoda – AP Vojvodine i Hrvatskoga nacionalnog vijeća. Pokrajinski tajnik za kulturu i javno informiranje Slaviša Grujić ocijenio je kako je u ZKVH-u s raspoloživim sredstvima učinjeno i više od mogućnosti. "Ovdje je riječ o jednome doista ozbiljnom Zavodu i meni je zadovoljstvo s njima surađivati. Projekte koje Zavod predlaže mi usvajamo i trudimo se pomoći s naše strane", rekao je Grujić.

Predsjednik HNV-a dr. Slaven Bačić istaknuo je kako je ta institucija u Zavodu našla dobrog partnera glede projekata vezanih uz kulturu vojvođanskih Hrvata. Nazočnima se obratio i generalni konzul RH u Subotici Dragan Đurić naglasivši kako ZKVH svojim radom pridonosi očuvanju ne samo baštine ovdašnjih Hrvata, nego i multietničnosti Srbije.

Obilježavanju pete obljetnice rada ZKVH-a, održanom u sjedištu ove ustanove, između ostalih, nazočili su i predstavnici Veleposlantstva RH u Beogradu, Državnoga ureda za Hrvate izvan RH, Pokrajinskog tajništva za obrazovanje, upravu i nacionalne zajednice, ravnatelji zavoda za kulturu u AP Vojvodini, te vanjski suradnici Zavoda i predstavnici hrvatskih institucija i udruga. ■

ENG The Institute for the Culture of Vojvodina Croatians celebrated five years of work with a culture and arts programme and a reception in Subotica. The mission of this professional institution in the field of culture is to work on preserving, advancing and developing the Vojvodina Croatian culture.

Novi sjaj starog bisera

Nakon oslobodilačke akcije Oluje dolazi do intenzivnog razvoja Zadra kojim je postao peto najveće gradsko središte Hrvatske s velikim trendom rasta stanovništva i gospodarstva koje je tijekom recesije usporeno

Zadar panorama (Velid Jakupović)

Piše: **Zvonko Ranogajec** Snimke: **TZGZ**

Zadar je najveći grad sjeverne Dalmacije, središte je Zadarske županije i peti po veličini grad u Hrvatskoj. Svoj razvoj još od antičkih vremena zahvaljuje idealnome položaju na kontaktu Primorja i Dalmacije gdje završava Velebit, a počinju niski Ravni kotari, bogati plodnim tlo i obiljem vode. Istočnojadranski plovni putovi nadopunjavali su se kontinentalnim pravcima prema unutrašnjosti obroncima Velebita i dolinom Zrmanje. Zadar je jedino veće priobalno naselje na jadranskoj obali u Hrvatskoj koje ima nisko kontinentalno zaleđe preko kojeg su išle povoljne kontinentalne veze prema unutrašnjosti. Tek krajem prošlog stoljeća tunelom Sv. Rok probijen je Velebit kojim je Zadar najoptimalnije spojen s kontinentalnom unutrašnjošću Like te ostalim dijelovima

Hrvatske. I obalni položaj na poluotoku između dvaju prirodnih zaljeva na obali Zadarskoga kanala i nizom otoka Ugljana i Pašmana, kao zaštitom plovidbe, također su pogodovali ranom razvoju Zadra. Pomorstvo, ratarstvo, stočarstvo, ribarstvo i dobivanje soli u obližnjem Ninu bile su logičke pretpostavke za razvoj ovog mjesta još od antičkih vremena.

POVOLJNI POLOŽAJ

Ravni kotari najveća su flišna zona u hrvatskom priobalju te predstavljaju jedan od najvećih obradivih areala u sredozemnoj Hrvatskoj sa znatnim udjelom obradivih površina. Zaravnjene plodne ravnice s dosta vode i isušene močvare ili blata izmjenjuju se s krškim bilima stvarajući brežuljkasti kulturni pejzaž. Uz povoljni položaj obale i kontinentalnog zaleđa te uz blagu mediteransku klimu inicirao se rani početak naseljenosti. U Zadru i zaleđu dominira

sredozemna klima koju odlikuju blage i vlažne zime te vruća i suha ljeta. Srpanjski srednjaci iznose blizu 25 stupnjeva, a u veljači 7, dok je prosječna godišnja srednja temperatura po mjesecima 15 stupnjeva. Zadarski kraj ima dosta insolacije, a oko 100 dana godišnje je s pa-

Klaustar sv. Franje (Stjepan Felber)

Pozdrav suncu (Stjepan Felber)

dalinama, kojih ima u prosjeku oko 800 litara po metru četvornome. Od vegetacije mjestimično dominiraju šume hrasta medunca te crnoga i bijeloga graba, kao i makije.

Površina Zadra je 194 četvorna kilometra, sastoji se od 15 naselja, a graniči s 9 susjednih općina i gradova Zadarske županije na kopnu i moru. Na kopnu područje lokalne samouprave grada Zadra u smjeru Ravnih kotara graniči od istoka prema zapadu s općinama: Bibinje, Zemunik Donji, Poličnik i grad Nin, dok na sjeveru na moru graniči s općinama: Privlaka i Vir te grad Pag. Na jugu Zadar ima vrlo dugu morsku granicu koja se proteže do općine Sali na Dugome otoku i općine Preko na Ugljanu.

ANTIČKO RAZDOBLJE

Kao i većina ostalih gradova na obali Jadrana početak mu je vezan uz antičko razdoblje. Prvi naziv za Zadar spominje se u IX. st. pr. K. od vremena ilirskog

Morske orgulje (Tim Ertl)

plemena Liburna Jadera, a koje se od IV. st. pr. Kr. razvija kao središte Liburnije Idassa. U II. st. pr. Kr. grad osvajaju Rimljani kao koloniju rimskih građana pod nazivom Iader. Grade ga po svim arhitektonskih standardima rimskih gradova tadašnjeg vremena s vodovodom, kanalizacijom i popločenim ulicama. Grad u VI. st. dolazi u ruke Bizanta i sjedište je njihove teme Dalmacije. Cijelu povijest srednjeg i novog vijeka pretenziju i prevlast nad Zadrom pokazivala je Venecija koja je uglavnom vladala Zadrom od XV. do XVIII. st.

Zadar je s ostalim dalmatinskim komunama 1069. godine pripojio svojoj državi hrvatski kralj Petar Krešimir IV., a poslije dinastičkih borbi i smrti kralja Dmitra Zvonimira 1089. godine Za-

dar od 1105. priznaje vlast prvoga hrvatsko-ugarskog kralja Kolomana. Od tada Zadar počinje sve češće ratovati s Venecijom. Prvi put Mlečani su napali i zauzeli Zadar 1000. godine, a siloviti nasrtaji i povremena osvajanja uz otpor i pobune Zadrana potrajat će sve do 1358. i zaključenja Zadarskoga mira. Zadar je posebno teško stradao 1202. godine. U 4. križarskome ratu mletački dužd Enrico Dandolo iskoristio je križarsku vojsku za opsadu i osvajanje Zadra. Križari su tada počinili neke od najokrutnijih zločina u povijesti grada, Zadar je bio razrušen i osvojen, a stanovništvo raseljeno. Grad je 1358. godine došao pod vlast hrvatsko-ugarskoga kralja Ludovika I. Anžuvina, a kasnije kralja Žigmunda Luksemburškog i konačno Ladislava

Festica petkom (Stjepan Felber)

Sv. Donat i Forum (Tim Ertl)

Sv. Stošija (Tim Ertl)

Noć punog mjeseca (TZGZ)

Napuljskog koji je 1409. prodao Zadar i svoja dinastička prava na Dalmaciju Veneciji za 100.000 dukata. Tako je 31. srpnja 1409. godine Venecija dobila Zadar, ovaj put bez borbe. Grad je i dalje administrativno središte Dalmacije, ovaj put pod mletačkom vlašću koja se proširila nad cjelokupnim dalmatinskim prostorom, osim Dubrovačke Republike. Iako su Mleci vršili represiju i derogirali političku i gospodarsku autonomiju Zadra, grad je ipak ostvario snažni prosperitet koji je iznjedrio iznimne osobe hrvatske kulture tog vremena: kipara Jurja Dalmatinca, književnika Petra Zoranića i slikara Andriju Medulića. Od 1797. godine Zadrom je zavladała Austrija, ali samo do 1806. kada Požunskim mirom predaje Zadar pod francusku Napoleоновu vlast. Razdoblje od veljače 1806. godine pa do prosinca 1813. obilježeno je pozitivnim društvenim događajima na području kulture i osnivanjem mnogo-

brojnih institucija. Obnovljeno je Zadarsko sveučilište, a u lipnju 1806. pokrenute su prve novine na hrvatskome jeziku "Kraljski Dalmatin".

KULTURNI I NACIONALNI PREPOROD

U drugoj polovici XIX. st. Zadar (p) ostaje žarište kulturnoga i nacionalnoga preporoda cijele Dalmacije, a nakon 1868. godine urbanistički se razvija u modern europski grad. Grade se javne ustanove, kazalište, hoteli, javne knjižnice i čitaonice, tiskare. U Zadru od 1862. izlazi Narodni list, najstarije novine na hrvatskome jeziku te djeluju poznati hrvatski književnici: Ivo Vojnović, Milan Begović i Vladimir Nazor. U Zadru se počinje razvijati i industrija, prerada višnje "Maraske" iz zaleđa Zadra u liker *Maraschino* koji postaje poznat u svijetu. Grad među prvim dobiva i opskrbu električnom energijom.

Između dvaju svjetskih ratova Zadar je za hrvatske interese nepovoljnim Rapallskim ugovorom 12. studenoga 1920. godine kao rezultatom diplomatskih kompromisa u korist Italije pripojen Italiji, nakon čega je stagnirao zbog neprirodne odvojenosti od svog zaleđa. To je razdoblje velikog iseljavanja Hrvata u susjedne hrvatske gradove i useljavanja Talijana. Velika razaranja grad je doživio savezničkim bombardiranjima u 2. svjetskom ratu, posebno 1943. i 1944. godine. Njegovim završetkom za Zadar počinje snažni razvoj, a na mjesto iseljenih Talijana dolaze stanovnici s obližnjih otoka. Posljednja velika razaranja grad doživljava tijekom Domovinskoga rata 1991. godine kada su ga napali pobunjeni Srbi i JNA iz zadarskog zaleđa i kada je s maticom zemljom bio povezan jedino preko paškoga mosta. Zahvaljujući junaštvu branitelja koji su dobili više bitaka, od kojih je najvažnija

bila Maslenica 27. siječnja 1993. godine te Oluja 4. kolovoza 1995., nakon oslobođenja dolazi do intenzivnog razvoja Zadra kojim je on postao peto najveće gradsko središte Hrvatske s velikim trendom rasta stanovništva i gospodarstva koje je tijekom recesije usporeno.

VELIKI TURISTIČKI POTENCIJALI

Lučki i turistički potencijali Zadra dobivaju na značaju gradnjom željeznice od Knina do Zadra 1967. godine, a poseban poticaj nakon oslobođenja u Domovinskome ratu Zadar dobiva gradnjom državne auto-ceste kroz tunel Sv. Rok iz smjera Bosiljeva 2003. godine odnosno 2004. godine čvora Zadar II kada se razvija i luka Gaženica. Od industrija značajna je tvornica sokova i alkoholnih pića Maraska, Tankerska plovidba Zadar, SAS - strojogradnja, Sojara, Tvornica ribljih konzervi Adria, Cromaris - uzgoj i prerada ribe. Zadar se uz to afirmira kao vrhunska turistička destinacija za goste iz sve značajnijih emitivnih područja. Ono što Zadar afirmira na svjetskoj karti turističke ponude su prvoklasni spomenici kulturne baštine, kao i novi sadržaji koju tu ponudu upotpunjuju. Turistički potencijal čine crkva sv. Donata, katedra-

Palača Ghirardini (Stjepan Felber)

Kalelarga (Stjepan Felber)

la sv. Stošije, Forum, Kalelarga, gradske zidine, kao i najnoviji arhitektonski radovi Nikole Bašića: Morske orgulje i Pozdrav suncu, koji su postali prepoznatljivi diljem Europe.

Tradicija visokoškolaštva u Zadru datira iz davne 1396. godine kada su u Zadru filozofsko-teološko sveučilište osnovali dominikanci, što je najstarije visoko učilište u Hrvatskoj. Iz njega je 1955. proistekao Filozofski fakultet koji je 2002. godine postao peti sveučilišni centar u Hrvatskoj.

Grad Zadar jedan je od rijetkih gra-

dova u Hrvatskoj koji je imao porast broja stanovnika u posljednjem popisu kako za samo naselje, tako i cijelo područje lokalne samouprave. Naselje Zadar imalo je prema popisu iz 2011. godine 71.741 stanovnika, a prostor grada 72.718 stanovnika. Zaključno, Zadar je danas političko i gospodarsko središte sa snažnom ekspanzijom i ubrzanim rastom zahvaljujući gradnji auto-ceste i korištenju povoljnog položaja. Snažan razvoj pomorskog prometa, industrije u industrijskim zonama, kao i uslužnih djelatnosti, temelji su razvoja ovoga grada. ■

ENG Zadar is the largest city in the north of the Dalmatia region, the seat of Zadar County and the fifth largest city in Croatia. Its development since the classical antiquity has hinged on its ideal position at the meeting of the Primorje and Dalmatia regions, where the Velebit massif ends and the lowland Ravni Kotari begin, an area of fertile soils and plentiful water.

LJETNA ŠKOLA HRVATSKOGA FOLKLORA

Hrvatska matica iseljenika poziva sve folkloriste, plesače i svirače na tradicionalnu LJETNU ŠKOLU HRVATSKOGA FOLKLORA koja će se od 1. do 10. kolovoza 2014. održati u novouređenome Omladinskom hostelu u Boriku pokraj Zadra.

Ovoga ljeta podučavat će se folklorni plesovi, pjesme, narodne nošnje i glazbala HRVATSKOGA JADRANSKOG PODRUČJA. Naučite sve o plesovima otoka Krka, Cresa, Raba, Paga, Silbe, Šibenskog priobalja i otoka, Trogira, Kaštela, Splita, Kaštela, Trogira i Čiova, otoka Šolte, Brača, Hvara i Korčule, Makarskog primorja, doline Neretve, poluotoka Pelješca, Mljeta i Lastova, Dubrovačkog primorja i Rijeke Dubrovačke, Konavala i Župe Dubrovačke, te dubrovačke kontradance. Podučavat će se i plesovi Hrvata u susjednim zemljama: plesovi južne Hercegovine (Bosna i Hercegovina) te plesovi Hrvata u Boki kotorskoj (Crna Gora).

Voditelj škole je prof. Andrija Ivančan.

Nudimo tri grupe predavanja:

1. FOLKLORNI PLES
2. SVIRANJE TAMBURA
3. SVIRANJE HRVATSKIH TRADICIJSKIH GLAZBALA.

Smještaj: U Omladinskom hostelu "Zadar" u Boriku pokraj Zadra, u neposrednoj blizini mora. Cijena punoga pansiona po danu i osobi je 188,00 KN, plus boravišna pristojba u iznosu od 3,50 KN za mlađe od 29 godina i 7,00 KN po danu/osobi za starije od 29 godina u trokrevetnim sobama i višekrevetnim sobama.

Školarina: 80 EUR po osobi.

Prijave: Potrebno je popuniti prijavni listić i najkasnije do 15. lipnja 2014. godine poslati u Hrvatsku maticu iseljenika.

XII. RADIONICA NARODNIH NOŠNJI "HRVATSKA ETNORIZNICA"

Hrvatska matica iseljenika poziva na sudjelovanje u **Hrvatskoj etnoriznici**, radionici za izradu hrvatskih narodnih nošnji koja će se od 18. do 28. srpnja 2014. godine održati u Klesarskoj školi u Pučišćima na otoku Braču.

Ovaj program namijenjen je svima koje zanimaju hrvatske narodne nošnje, njihova izrada, održavanje i primjena u folklornim društvima, zatim osobama koje žele same izrađivati narodne nošnje ili jednostavno vole ručni rad i žele proširiti svoje znanje.

Podučavat će se **tkanje, krojenje, šivanje, sve vrste vezova, aplikacija i ukrašavanja, rekonstrukcija, izrada i održavanje narodnih nošnji te izrada tradicijskoga nakita i pletenje. Također, planiraju se i posebni sadržaji: izrada paške i lepolavke čipke, izrada čipke tehnikom čunčanja i zlatovez.**

Voditelj Radionice i autor programa je prof. Josip Forjan.

Radionica je organizirana u dvije radne grupe:

1. Početna
2. Napredna.

Smještaj: U Učeničkom domu Klesarske škole u Pučišćima na otoku Braču. Cijena punoga pansiona po osobi dnevno iznosi 230 KN, plus boravišna pristojba za osobe od 12 do 18 godina 3,5 KN, a za starije od 18 godina 7,00 KN po danu.

Školarina: 80 EUR po osobi.

Prijave: Potrebno je popuniti prijavni listić i najkasnije do 15. lipnja 2014. godine poslati u Hrvatsku maticu iseljenika.

Prijavni listić i sve dodatne informacije možete zatražiti na adresi:

Hrvatska matica iseljenika
prof. Srebrenka Šeravić, rukovoditeljica Odjela za kulturu
10 000 Zagreb, Trg Stjepana Radića 3
Tel. 01/6115116 • Fax. 01/6115122 • www.matis.hr • e-mail: folklor@maticis.hr

“Tramošnico, sve me tebi zove”

“Ne želimo prepustiti zaboravu bogatstvo našega folklora i veliku kulturnu baštinu koju su nam ostavili naši djedovi i pradjedovi. Svi živimo modernim načinom života, ali jednako tako uživamo u slobodno vrijeme poslušati naše tradicionalne instrumente”, ističe Dragan Maslač

Marko Bošnjak,
predsjednik
ZK Donja
Tramošnica

Napisala: **Nada Koturić**

Jedan od najatraktivnijih događaja na prostoru Švicarske za sve iseljene Posavce iz Bosanske Posavine, koje privlače zvuci rodnoga kraja ma gdje se nalazili, svakako je večer Zavičajnog kluba Donja Tramošnica. Devetu godinu zaredom organizirali su zabavu simboličnoga imena “Selo moje, sve me tebi zove” u Luxori dvorani u Grenchenu, u blizini Solothurna (Švicarska). Okupili su se Posavci, prije svega podrijetlom iz Tramošnice, a koji rade u Švicarskoj, ali došli su mnogi i iz Njemačke i Austrije. Orila se izvorna posavska pjesma, zaigralo se posavačko kolo, a nastup HKUD-a Croatije iz Basela pokazao je da znaju jako dobro prezentirati plesom i pjesmom i druge krajeve BiH i RH.

- Žarka želja nam je očuvati tradiciju folklora na ovim prostorima i u najljepšem ozračju pokazati da smo spremni svakog dana vježbanjem proširiti našu bogatu izvornu tradiciju - rekla je

koreografkinja HKUD-a Croatije Ivanka Maslač. U društvu su vrlo kreativni i vrijedni, sami šivaju nošnje iz Slavonije, Srednje Bosne, Hercegovine i Dalmacije, dok su posavske morali ipak naručiti. Redovito se tjedno sastaju pa ni rezultati ne izostaju. Nastupali su po čitavoj Švicarskoj. - Ne želimo prepustiti zaboravu bogatstvo našega folklora i veliku kulturnu baštinu koju su nam ostavili naši djedovi i pradjedovi. Svi živimo modernim načinom života, ali jednako tako uživamo u slobodno vrijeme poslušati naše tradicionalne instrumente: guсле, violinu i šargiju i obući naše narodne nošnje iz Slavonije, Posavine, Srednje Bosne, Hercegovine i Dalmacije - ističe Dragan Maslač.

Uz pjesmu i ples tijekom večeri zabave neumorni predsjednik Zavičajnog kluba Tramošnica Donja Marko Bošnjak izvijestio je o angažiranju kluba u

rodnome kraju. - Bili smo organizatori i inicijatori velikog boja projekata: infrastrukture mjesnoga groblja, gradnje grobljanske kapele, uređenja objekta mjesne zajednice, sufinancirali smo postavljanje ulične rasvjete, financirali grijanje u župnoj crkvi, kao i prošlogodišnju proslavu 40. obljetnice župe sv. Ivana Krstitelja - rekao je uz ostalo Bošnjak i najavio da potpora Zavičajnoga kluba rodnome kraju neće izostati ni ove godine.

Tijekom večeri publiku je oduševio i nastup pjevača amatera. Pero Ivanković, Marija Maslač, Ana Šutalo i Turićanin Marko Perkunić te Stipo Božić sa svojim bendom odlično su se uklopili u cijeli mozak Švicarske Tramošnice. Ukusan meni donio je mirise rodnoga kraja i tradicijska jela domaće kuhinje koje su poslužile tramošničke snaše u starim tradicijskim nošnjama toga posavskog kraja. ■

Radna ekipa posavske fešte u Švicarskoj

ENG One of the most attractive events in Switzerland for all emigrants from the Bosanska Posavina region looking to hear the sounds of the old country is the Donja Tramošnica Heritage Club Evening staged in Grenchen, near Solothurn.

“Lijep je osjećaj čuti materinski jezik svakog dana”

“Južnoafrička Republika postala je moja druga domovina. Ovdje sam postala supruga i majka i u određenom smislu ‘odrasla’. Naučila sam puno o patnji jednog naroda koji se nama u našoj domovini čini toliko dalek i nestvaran, i o njihovoj sposobnosti da oprostite i krenu naprijed”

U Uredu HSK-a

- Studirati u jednom tako prekrasnom gradu, u sveučilišnoj zgradi koja se nalazi na samoj rivi, tako da iz svake prostorije puca pogled na more i otoke zadarskog arhipelaga, bilo je prekrasno i nezaboravno - ističe Danijela, napominjući da je diplomirala kod dr. Helene Peričić s temom iz svjetske književnosti - T. S. Eliott.

- Nakon završenog studija odradila sam staž u Općoj gimnaziji Dubrovnik kod predivne pok. profesorice Marije Žuvele i nakon toga počela predavati Hrvatski jezik u Srednjoj turističkoj i ugostiteljskoj školi u Dubrovniku, a sljedeće godine i u Općoj gimnaziji Dubrovnik.

ODLAZAK U JAR

Danijela je napustila Hrvatsku 2007. godine i doselila se u egzotičnu Južnoafričku Republiku. Sljedeće godine vjenčala se sa suprugom Igorom, a nakon godine dana rodio im se sin Igor Franko. -

U Veleposlanstvu RH u Pretoriji radila sam kratko, od lipnja 2008. do rođenja sina. Udaljenost između Johannesburga u kojem živim i Pretorije bila je presudna. Južnoafrička Republika postala je moja druga domovina. Ovdje sam postala supruga i majka i u određenom smislu ‘odrasla’. Naučila sam puno o patnji jednog naroda koji se nama u našoj domovini čini toliko dalek i nestvaran, i o njihovoj sposobnosti da oprostite i krenu naprijed. Što se događalo na ovim prostorima jedinstvena je pojava u svijetu. Ljudi su ovdje 1994. prvi put dobili pravo izaći na demokratske izbore, uspjeli su skinuti sa sebe okove apartheida i odlučili oprostiti i zajedno s onima koji su ih do jučer držali potlačenima početi graditi novu Južnoafričku Republiku.

Johannesburg je grad od 4,5 milijuna stanovnika tako da mi je bila velika prilagodba na način života u tako velikom gradu. U Južnoafričkoj Republi-

Razgovarala: **Željka Lešić**

Snimila: **Snježana Radoš, iz privatne arhive**

Zovem se Danijela Tasovac, rođena Dragojević 1980. u Splitu. Roditelji Mirko i Jasenka Dragojević žive u Veloj Luci gdje sam pohađala osnovnu školu i kasnije opću gimnaziju. Odrastanje na otoku je nešto posebno i do danas sam zahvalna roditeljima što nisu uslišili moje molbe da nakon osnovne škole pohađam gimnaziju u Splitu ili Zagrebu - započinje svoje predstavljanje naša sugovornica. Napominje kako je već od drugog razreda znala da želi studirati književnost. Tako je 1999. upisala Hrvatski jezik i književnost na Sveučilištu u Zadru.

Danijela s obitelji

EMBASSY OF THE REPUBLIC OF CROATIA 1160 Church Street

S kolegama iz hrvatskog veleposlanstva

ci vozi se lijevom stranom ceste, što je predstavljalo dodatnu teškoću. Ali nakon prvih nekoliko mjeseci osvojila me ljepota prirode i toplina ljudi ove zemlje. I, naravno, klima. Ljeta su duga i topla, a zima traje tek nekoliko mjeseci i podsjećá dosta na hrvatsko proljeće, uz važnu napomenu da zimi jako rijetko, gotovo nikad ne pada kiša. Možda je baš toliki broj sunčanih dana u godini glavni razlog optimizma i dobre volje ljudi koji ovdje žive – objašnjava Danijela.

NEDOSTAJE JOJ DOMOVINA

No unatoč lijepoj i bogatoj zemlji te lagodnom životu u JAR-u, naša sugovornica napominje kako joj nedostaje domovina. - Najviše od svega nedostaje mi blizina obitelji, rodbine i prijatelja i, naravno, život na moru. Stoga se suprug i ja trudimo barem jedanput godišnje posjetiti Hrvatsku na nekoliko tjedana - kaže Danijela.

Govoreći o broju Hrvata u JAR-u napominje kako nema sveobuhvatnih službenih podataka te se pretpostavlja da ih ima oko pet tisuća. - Družimo se često u Hrvatskoj katoličkoj misiji, odlazimo na ručkove, večere vani, ali također se družimo i kod kuće, s malim djetetom to je nekako najpraktičnije. Mi imamo sreću da živimo u četvrti gdje živi dosta Hrvata, naši prvi susjedi su naši dragi prijatelji i kumovi Frano i Anita Anić.

Lijep je osjećaj moći čuti materinski jezik svakog dana, pogotovo kad smo toliko udaljeni od domovine. Misija, koju već dugi niz godina uspješno vodi naš fra Ivica, ima veliki značaj za sve nas Hrvate i vjernike. Ponajprije nam je duhovno utočište, ali i mjesto druženja gdje se često održavaju ručkovi i obilježavaju razne prigode i blagdani.

SUDJELOVANJE U SAVJETU VLADE RH

Kao istaknuta kulturna djelatnica u JAR-u Danijela je bila predstavnica Hrvata iz te daleke zemlje u Savjetu Vlade RH, o čemu s ponosom priča. - Sudjelovanje u Savjetu Vlade RH za Hrvate izvan Hrvatske bilo je jedno prekrasno iskustvo. Toliko sam obogaćena poznavstvima i kontaktima s predstavnicima Hrvata iz čitavog svijeta da je to teško sročiti u riječi. Početak djelovanja Savjeta daje mi nadu u jačanje veza između domovine i nas iseljenika. Ovo prvo okupljanje Savjeta Vlade RH za Hrvate izvan Hrvatske bilo je izvršno organizirano. Predstojnica Državnoga ureda, gospođa Daria Krstičević, pobrinula se da se svi osjećamo ugodno u Zagrebu i da budemo maksimalno učinkoviti u tako kratkom vremenu. Izvršeno je konstituiranje Savjeta, za predsjednika je izabran

prof. dr. sc. Nevenko Herceg, predstavnik Hrvata iz Bosne i Hercegovine. Usvojena je Deklaracija o preporukama za jačanje suradnje i unapređenje odnosa Republike Hrvatske i Hrvata koji žive u Bosni i Hercegovini, Hrvata u iseljeništvu i pripadnika hrvatske manjine i postavljeni su temelji za buduće djelovanje.

Ja se iskreno nadam da će Vlada prihvatiti prijedloge Savjeta Vlade RH za Hrvate izvan RH i da će suradnja biti duga i plodna. Moja očekivanja i želje vezane uz rad Savjeta su: jačanje veza između domovine i iseljenih Hrvata, poticanje suradnje i povjerenja te poboljšanje međusobne komunikacije između Hrvata koji žive izvan RH i njihove domovine, doprinos napretku gospodarskog razvoja RH, kao i doprinos jačanju ugleda i snage RH u međunarodnoj zajednici - naglašava Danijela Tasovac. ■

Danijela u pokrajini Limpopo

ENG An interview with Danijela Tasovac – born in Split in 1980 she has lived in South Africa since 2007. She has recently become a member of the Croatian Government Advisory Council on Croats Abroad.

Adalbert Rebić

(1937. - 2014.)

Svećenik Zagrebačke nadbiskupije i prebendar Zbora prebendara prvostolne crkve Zagrebačke, ugledni bibličar prof. dr. Adalbert Rebić umro je 20. veljače u Svećeničkom domu sv. Josipa u Zagrebu u 78. godini života i 50. godini svećeništva.

Rođen je 23. siječnja 1937. godine u Klenovcu Humskom u Humu na Sutli u župi Uznesenja BDM, Taborsko. Filozofski studij polazio je u Zagrebu na Katoličkome bogoslovnom fakultetu i u Rimu na Filozofskome fakultetu Papinskog sveučilišta Gregoriana. Teološki fakultet završava u Rimu na Gregorijani, a biblijsku specijalizaciju na Biblijskome institutu. Doktorirao je 1969. godine iz biblijske teologije na Papinskom sveučilištu Gregoriana. Za svećenika je zaređen 10. listopada 1964. godine u Rimu. Na Katoličkome bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu bio je profesor biblijskih znanosti, orijentalnih jezika (hebrejski, aramejski, sirijski i arapski) i biblijske arheologije od 1968. do 2007.

U izdavačkoj kući "Kršćanska sadašnjost" bio je urednik biblijskih izdanja i njezin direktor od 1968. do 2009. godine. Kao lektor hrvatskoga prijevoda Jeremije proroka, knjige Tužaljki i Ezekijela proroka, sudjelovao je u prijevodu Biblije na hrvatski jezik u izdanju izdavačke kuće "Stvarnost" 1968. godine. Bio je urednik izdanja "Jeruzalemske Biblije" (KS, 1994.) u kojem je s francuskoga jezika preveo uvode u pojedine biblijske knjige Staroga zavjeta te tumačenja i komentare uz pojedine biblijske tekstove, a zaslužan je i za izdanje "Biblijskog priručnika" i prijevod s francuskoga "Ekumenskog prijevoda Biblije". Kao urednik zaslužan je za izdanje "Općeg religijskog leksikona".

U svome plodonosnom radu objavio je 28 djela te oko 400 članaka u raznim domaćim i inozemnim časopisima. Dr. Adalbert Rebić bio je član Društva hrvatskih književnih prevoditelja (od 1974.), član Društva umjetnika Hrvatske i redoviti član Papinske međunarodne marijanske akademije u Rimu (od 1980.).

Od 1991. do 1995. godine obnašao je službu predstojnika Vladinog Ureda za prognanike i izbjeglice, a 1995. godine bio je ministar u Vladi Republike Hrvatske zadužen za humanitarna pitanja, priopćio je Tiskovni ured Zagrebačke nadbiskupije. (ika/gk)

Stjepan Mihaljinec

(1935. - 2014.)

U Zagrebu je 13. veljače 2014. preminuo Stjepan Mihaljinec – skladatelj, pijanist, producent, aranžer i dirigent zabavne glazbe (rođen u Zagrebu 1. prosinca 1935.). Omiljeni Miha, koji je bio i predsjednik Društva hrvatskih skladatelja od 1983. do 1984., napustio nas je iznenada, ostavivši iza sebe velik i dojmljiv opus koji će voljeti i generacije koje tek dolaze. Od neprolaznih zabavnih skladbi, a skladao ih je više od 300 (*Zadnji fijaker*, *Noćas ćemo zemlji ko materi reći*, *Proplakat će zora...*), od skladbi za djecu do orkestralne i scenske glazbe, njegova bogata karijera obilježena je neumornim zalaganjem za poboljšanje domaće glazbene kulture.

Od 1957. bio je urednik u Programu i Muzičkoj proizvodnji na Radio Zagrebu, a od 1981. do 1990. bio je glavni urednik Muzičkog programa. Kroničari posebno napominju da je bio otvoren prema novoj glazbi i posebno podržavao mlade glazbenike, dajući priliku mnogim "električarima" - poput *Crvenih koralja*, *Sjena* i *Atoma* - da se okužaju i naprave prve korake u studijima i programima Radio Zagreba.

Od 1958. vodi vlastiti instrumentalni ansambl s kojim nastupa u zemlji i inozemstvu; isticao se kao klavirski pratilac vokalnih solista i dirigent na njihovim koncertima (Arsen Dedić, Krunoslav Cigoj, Domenico Modugno, Josephina Baker, Johnny Logan). Posebno treba istaknuti njegovu 40-godišnju suradnju s Ivom Robićem, plodno prijateljstvo s estradnim pjesnikom Dragom Britvićem čiji su stihovi sjajno pratili Mihine note, duete s maestrom violine Josipom Klimom Pepijem...

Jedan je od utemeljitelja festivala *Kajkavske popevke* u Krapini (1966.), čiji je bio umjetnički voditelj, a od 1971. do 2005. i umjetnički direktor; bio je direktor Zabavnog festivala Opatija (1980.), a obavljao je i različite funkcije na festivalima Zagreb, Slavonija i Split. Od 1971. do 1979. bio je predsjednik Saveza muzičkih udruženja Hrvatske. Dirigirao je na nebrojenim snimkama za radio, televiziju i produkcije gramofonskih ploča te na svim festivalima zabavne glazbe u Hrvatskoj.

Uz Porin za životno djelo, koji je primio 2012. godine, dobitnik je mnogobrojnih nagrada i priznanja u domovini i inozemstvu - od Vjesnikove nagrade za glazbu "Josip Štolcer Slavenski" iz 1982. preko odličja Reda Danice hrvatske s likom Marka Marulića 1995. do Nagrade grada Zagreba 2005. i Nagrade Hrvatskog društva skladatelja "Milivoj Korbler" 2006. godine te mnogih drugih.

Njegov nastup na 19. Porinu, uz Mišu Kovača za kojega je napisao pjesme "veće od života", dojmljivo je pokazao zašto su ga zvali "svom eminencijom" i "čovjekom iz sjene". Pamtit ćemo ga kao diskretnoga, decentnoga, velikoga gospodina i glazbenika.

Na vodstvu je Crkve u Vatikanu i u nas

Danas je nužno da se konačno pokrene postupak vraćanja ljudskog dostojanstva svim žrtvama inkvizicije. Ako su Jan Hus i njemu slične žrtve u nečemu i griješile, bilo je to neusporedivo manje od pogrešaka i nasilja koja su učinjena prema njima, a mučenje i smrt zasigurno nisu zaslužili

Piše: **dr. fra Šimun Šito Ćorić**, Švicarska
(sito.coric@gmx.net)

Pred nama je 600. obljetnica katoličkog svećenika Jana Husa. Nema dvojbe da je davno bila profesionalna dužnost vodstva Katoličke crkve, a danas posebno, da svoj udio u nasilnom odnosu prema njemu službeno proglasi barem velikom zabudom svoje ondašnje hijerarhije i javno mu vrati osnovno ljudsko dostojanstvo. Zasigurno bi to bila pravedna gesta i prema njegovu češkom narodu, koji ga smatra ocem svoga književnog jezika i vodećim borcem za svoja narodna prava. Danas je poznato da je Jan Hus najprije pod utjecajem političkih igara bio optužen i ekskomuniciran, a kad je istina izbila na vidjelo ponovno je primljen u Crkvu (1414.). Da bi zbog početne nepravde prema Husu i njegovim pristašama neka-ko stvar smirio, kralj Sigismund je u dogovoru s crkvenim vodstvom ponudio Husu *salvum con-*

ductum (obećanje nesmetane zaštite) i pozvao ga na sabor u Konstanci, na koji je Hus i došao. Na inzistiranje nekih kardinala bio je odmah uhićen i predan u zatvor dominikanaca. U tim nesporazumima i trvenjima civilnih i crkvenih vlasti Hus je bio osuđen na smrt i spaljen na lomači. U izvješću o njegovu smaknuću čitam da je Jan Hus umirao oprašajući svojim sucima i krvnicima, zazivajući Isusa Krista i moleći Vjerovanje.

U isto vrijeme ova obljetnica mučeničke smrti Jana Husa mogla bi biti dobra prigoda da se hijerarhije svih kršćanskih crkava, posebice katolička u hrvatskome narodu i u Vatikanu, jednom zauvijek generalno ograde od svih zloporaba i zablude inkvizicije te za svoj udio u tim zločinima javno ispričaju i barem donekle rehabilitiraju poznate i nepoznate žrtve. Posebice bi bilo to važno za ugled tih žena koje su ponižavane, proganjene i žive spaljene na lomačama kao "vještice". Sve je počelo kad je papa Inocent IV. godine 1252. za posebne slučajeve otvorio mogućnost torture u istragama. Poznato je da su u ranome srednjem vijeku crkveni zakoni najprije zabranjivali sumnjičenje i prokazivanje vještica, ali od 13. stoljeća civilni i crkveni pravници zajedno su prihvatili tlapnju pučkih vjerovanja o vješticama te promicali njihovo proganjanje sve do spaljivanja na lomačama. Jednake su u tome bile i katoličke i protestantske sredine, a žene su na ovaj način bile žrtve sve do kraja 18. stoljeća

kad su u Njemačkoj, Švicarskoj i Češkoj spaljene posljednje "vještice". Bila su to vremena kad se teško moglo ocijeniti koliko su ulogu u tim užasnim smaknućima imali "religiozni ili politički, privredni ili ljudski interesi" pa se sva ta tlapnja može označiti kao vrlo tragična zablude čovječanstva, koja je imala mnogostruke korijene. Posebice je bila poticana s kraljevskih dvorova u Francuskoj, Engleskoj, Škotskoj i Skandinaviji. Papa Inocent VIII. sa svojom *Bulom* protiv vještica te Luther, Calvin kao i svi ostali reformatori žestoko se borili protiv vještica. Osim toga, inkvizicija je u nekim državama bila i državna ustanova kao u Španjolskoj, a negdje pod državnim utjecajem, pa je sebi stavila za cilj štititi državu od raznoraznih podrivača. Lov na vještice i procesi protiv njih opterećuju inkviziciju teže negoli progoni krivovjeraca. Povjesničari se danas slažu da je te masovne neuroze i njihovu mračnu vezu s religijom i državno-crkvenim inkvizicijskim postupkom teško iz današnje perspektive shvatiti.

Prvi su se počeli boriti protiv tog lova na vještice dvojica isusovaca, Adam Tannern (1627.) i posebno Friedrich von Spee sa svojim spisom *Cautio criminalis* (Oprez u kriminalnim postupcima) iz 1630. Danas je nužno da se konačno pokrene postupak vraćanja ljudskog dostojanstva svim tim žrtvama i da dođe do konačne opće rehabilitacije žrtava inkvizicije. Ako su Jan Hus i njemu slične žrtve u nečemu i griješile, bilo je to neusporedivo manje od pogrešaka i nasilja koja su učinjena prema njima, a mučenje i smrt zasigurno nisu zaslužili. ■

Nametati svoju volju drugima je nasilje, a nametati sebe sama vrhunac je nasilja.

Najveći turistički katalog na svijetu

Gigantskom knjigom svijetu se želi ispričati najbolje i najljepše iz naše povijesti i sadašnjosti te sve o umijećima i potencijalima njezinih ljudi, a misija je promovirati modernu Hrvatsku kao turističko odredište

zahtjevna faza tiska i dorade, tehnološki međunarodno konkurentan proces odrađen je fuzijom hrvatskih tiskara FED i Offset NP GTO.

Katalog je prilikom predstavljanja pažljivo pregledan i dokumentiran za potrebe potvrde u kategoriji najvećega kataloga na svijetu *Guinness World Records* direkcije u Londonu.

SURADNJA S HMI-jem

Govore su održali uz predstavnike tiskara, dizajneri korica iz studija Sonda, Alen Stojanac i ugledni dizajner Boris Ljubičić, istaknuvši važnost prepoznatljivog dizajna za hrvatski identitet. Katalog *Neodoljiva Hrvatska* opisuju, uz ostalo, i značaj hrvatskog iseljeništva za kulturni iden-

Tekst: **Uredništvo** Snimio: **Vedran Tolić**

Predstavljena je *Neodoljiva Hrvatska*, najveći katalog na svijetu, u nazočnosti mnogobrojne publike, suradnika i medija 17. veljače u Zagrebu, kandidirajući se za *Guinness World Records*. Divovski katalog širine 1.398 mm, visine 1.650 mm, težine 70 kg, na 378 stranica i 900 kvadrata papira opisuje vrednote Hrvatske, njezine identitetske značajke u svim područjima ljudske djelatnosti od kulturno-povijesnih znamenitosti do gospodarstva s posebnim osvrtom na suvremene oblike turizma. Katalog *Neodoljiva Hrvatska* predstavlja svojim sadržajem potpuno novo, moderno poglavlje

u promidžbi Lijepa Naše kao atraktivne turističke destinacije, ali i države zanimljive za poslovne investicije.

U prostoru najljepšeg vidikovca u središtu Zagreba na 17. katu hotela *The Westin Zagreb* autorica i voditeljica projekta Sunčana Matić iz agencije LUX okupljenome mnoštvu s ponosom je predstavila golemi katalog kao 100-postotni hrvatski proizvod. Istodobno, naznačila je početak predstavljanja cjelokupnog projekta oko tog kataloga u Hrvatskoj, koji započinje gostovanje po muzejima Hrvatskog zagorja i ostalim kulturnim ustanovama. Najveći katalog na svijetu plod je trogodišnjeg stvaralaštva pedesetak stručnih autora, udruga, vrhunskih fotografa i dizajnera. Iznimno

Vesna Kukavica iz HMI-ja
sa Sunčanom Matić

Dizajner Boris Ljubičić

Voditeljica projekta
Sunčana Matić

Zagrepčanka Sunčana Matić, vlasnica agencije Lux promocija, tri godine je sa suradnicima pripremala najveći katalog na svijetu. Katalog ima svoju klasičnu verziju, formata A4 na tristotinjak stranica i divovsku inačicu. Unikatan katalog veličine većeg ormarića s Guinnessova bi trona trebao zbaciti nešto manji njemački modni katalog, koji drži rekord posljednje desetljeće. Među Sunčanim suradnicima su Božo Skoko, Goran Ivanišević, Daniela Angelina Jelinčić, Vesna Kukavica, Roman Ozimec, Jerko Sladoljev, Odri Ribarović, Mato Bartolucci, Marko Vrdoljak i drugi. Sama grafička izrada kataloga predstavlja našu zemlju kao državu tehnološkog napretka jer u regiji samo Hrvatska ima tiskarski stroj koji može otisnuti tako velike stranice. *Guinness World Records* jedan je od najvećih globalno prepoznatljivih svjetskih brandova, a rezultate kandidature divovskoga hrvatskog kataloga *Neodoljiva Hrvatska* Sunčana Matić i njezini suradnici očekuju za tri mjeseca iz ureda GWR smještenog u Londonu. Zamisao je da veliki unikatan katalog nakon uvrštenja u *Guinnessovu knjigu rekorda* 2014. ne završi kao zanimljivost koja skuplja prašinu. Autorica bi htjela da najveći katalog na svijetu dobije prostor na turističko-gospodarskim manifestacijama i međunarodnim sajmovima turizma.

titet suvremene hrvatske nacije, koji je opisala Vesna Kukavica. U ime Hrvatske matice iseljenika o našim migrantima i njihovim kulturnim prinosima govorila je Vesna Kukavica. Tekst pod nazivom

Turizam za sve pisalo je pet udruga osoba s invaliditetom, a u ime njih govor je održala Manda Knežević, predsjednica Hrvatske udruge paraplegičara i tetraplegičara. Nematerijalnu baštinu opisala je

Goranka Horjan, koja se također obratila nazočnima. Roman Ozimec govorio je o prednostima ekološkog turizma i očuvanju prirodnih resursa Hrvatske. Radica Jurkin u ime Hrvatskoga olimpijskog odbora koji sudjeluje u katalogu tekstem znakovitog naslova, *Olimpijski uspjesi*, osvrnula se na naše sportaše kao najbolje promotore u svijetu. Pozitivnu atmosferu predstavljanja kataloga uz najljepšu panoramu Zagreba naznačio je odličnim jazz nastupom saksofonist Igor Geržina uz pratnju.

Gigantskom knjigom svijetu se želi ispričati najbolje i najljepše iz naše povijesti i sadašnjosti te sve o umijećima i potencijalima njezinih ljudi, a misija je promovirati modernu Hrvatsku kao turističko odredište. ■

Tiskari

ENG *Irresistible Croatia*, a Guinness World Record candidate for the largest catalogue in the world, was presented to the media in Zagreb on February 17th. Many of the people who contributed to this endeavour were on hand.

Potruga za identitetom

U priču o životnome putu senzibilnoga istraživačkog novinara utkano je iskustvo hrvatske političke emigracije u Južnoj Americi bez retuša, kao i iskustvo transgeneracijskih trauma našega povratničkog naraštaja iz Argentine

Drago Pilsel

neposrednih sudionika u borbi za slobodu i izgradnju demokratskoga društva suvremene Republike Hrvatske, izgubivši pri tome u Domovinske ratu i vlastitoga 22-godišnjeg brata Branka (pripadnika 4. brigade ZNG-a) 23. listopada 1991. kada napušta svećenički poziv i pridružuje se toj istoj jedinici - nastojeći zadržati visoke etičke norme u vihoru rata.

OBRAČUN S NASLIJEĐENIM UVJERENJIMA

Roman objavljen u nakladi uglednog Profila Pilselov je svojevrsni obračun s naslijeđenim uvjerenjima o fašizmu i ustaškom poglavniku Anti Paveliću, koja su na njega prenijeli otac Adolf Zvonimir Pilsel, koji je u Argentini bio Pavelićev slučajni tjelohranitelj, te djedovi – gestapovac Jakov Pilsel i ustaški vojnik NDH Erih Pavlinec. Autor upozorava na bolne točke odsutnosti tolerancije u vlastitoj obitelji i hrvatskome društvu, sugerirajući da se čitatelj i sam založi za učinkovitije razumijevanje drugih, spoznajući kako sebe samog, tako i bližnje.

Drago Pilsel, odgajan kao Carlos Zvonimir Pilsel i u skladu s uvjerenjima ekstremne hrvatske političke emigracije u Argentini, u mladosti je bio desničar, fašist i antisemit. Od djeteta i mladića odraslog na glorificiranju ustaške ideologije i mržnji prema Srbima i Židovima - postao je angažirani antifašist i trenutačno jedan od najžešćih boraca za ljudska prava u Hrvatskoj.

Sam Drago Pilsel na promociji je istaknuo kako je napisao tu knjigu na temelju istinitih događaja, bez preuveličavanja i izmišljanja, dobro promislivši, i to tek nakon više od četiri godine psihoterapije. "Pred vama je pokušaj da pišem o sebi, ali i poziv na jedinstvo koje nije tako teško postići. Svima želim reći da su promjene o kojima se u knjizi govori moguće i potrebne. Znao sam da će

Napisala: **Vesna Kukavica**

Autobiografija nepokolebljiva novinara i borca za ljudska prava Drage Pilsela pod naslovom *Argentinski roman*, koja je promovirana u Zagrebu 17. veljače u Novinarskome domu, nedvojbeno je više od potrage za osobnim identitetom i poviješću vlastite obitelji. U nazočnosti mnogobrojne publike, među kojom je bio i hrvatski predsjednik Ivo Josipović, o Pilselovu autobiografskom romanu u Novinarskome domu govorili su urednik izdanja Miljenko Jergović, odvjetnica Dafinka Večerina i dr. sc. Peter Kuzmič, rektor Evandeoskoga teološkog fakulteta u Osijeku, gdje je taj istaknuti argentinskohrvatski novinar magistrirao i priprema doktorat iz teo-

logije. Ulomke iz knjige čitao je dramski umjetnik Vili Matula, dok je svečanom promocijom moderirao Branimir Pofuk.

U priču o životnome putu senzibilnoga istraživačkog novinara utkano je iskustvo hrvatske političke emigracije u Južnoj Americi bez retuša te iskustvo transgeneracijskih trauma našega povratničkog naraštaja iz Argentine kao

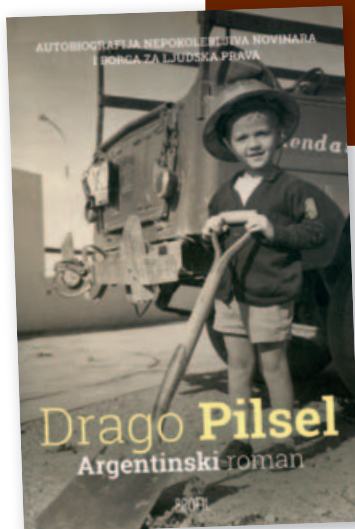
Od djeteta i mladića odraslog na glorificiranju ustaške ideologije i mržnji prema Srbima i Židovima - postao je angažirani antifašist i trenutačno jedan od najžešćih boraca za ljudska prava u Hrvatskoj

sve skupa imati smisla samo ako budem iskren do boli i nadam se da ovo nije kraj, već tek početak”, zaključio je.

Odvjetnica Dafinka Večerina osvrnula se na Pilselov aktivizam na području ljudskih prava. “On je plemenit, hrabar i neobičan čovjek koji je posvetio život istini i jednakosti svih ljudi, zbog čega je puno puta napadan, izbacivan i dovođen pred sud. Ali, nikad nije odustao”, rekla je Večerina, koja ga je nekoliko puta i zastupala.

TEOLOŠKA EVOLUCIJA

Na promociji je o autoru, uz mnoge druge, govorio i rektor Evanđeoskoga teološkog fakulteta u Osijeku Peter Kuzmič koji je rekao kako je Pisel čovjek koji pokreće druge i budi pozaspale. “U knjizi je razvidna Pilselova teološka evolucija i

Novi roman Drage Pilsela

Biografija

Drago Pisel rođen je 1962. u Buenos Airesu u obitelji hrvatskih i njemačkih emigranata. Djetinjstvo je proveo u Patagoniji. U Hrvatsku se preselio iz rodne Argentine u svibnju 1989. kao pripadnik franjevačkoga reda. Bogosloviju je napustio krajem listopada 1991. nakon pogibije/nestanka mlađega brata Branka, pripadnika IV. brigade ZNG-a, da bi tada i sam pristupio toj jedinici u Domovinske ratu. Novinarstvom se uspješno bavi od 1979. Jedan je od osnivača Hrvatskoga helsinškog odbora, član je Hrvatskog P.E.N. centra i Hrvatskog društva pisaca te Centra za mirovne studije itd.

Radi kao novinar i kolumnist za mnogobrojne hrvatske i inozemne medije, a čest je komentator radijskih i televizijskih emisija. Godine 1999. COPE Radio iz Madrida proglasio ga je najboljim stranim dopisnikom. Nagradom ga je počastilo dvaput i Hrvatsko novinarsko društvo. Nositelj je Spomenice Domovinskoga rata.

duhovna transformacija: put od Ante Pavelića u Argentini do Titova groba, taj je put trebalo prevaliti”, rekao je Kuzmič.

Osim o svojem preobražaju, Pisel u knjizi govori i o suočavanju s odlaskom oca, koji je napustio obitelj kada je Drago imao 10 godina. Slje-

deći put vidjeli su se tek 25 godina kasnije. Među odabrane događaje iz Pilselova života sadržane u “Argentinskom romanu” uvršten je i fiktionalni intervju s Vladom Gotovcem napisan na 13. obljetnicu njegove smrti, “razgovor” s Isusom iz Nazareta. ■

ENG *Argentinski roman* (*An Argentinean Novel*) is an autobiography by Drago Pisel, a journalist, human rights activist and returnee from Argentina. The book, recently promoted in Zagreb, is much more than a search for personal identity and family history.

MANJINSKA VIJEST

“KROATISCHES WIEN/HRVATSKI BEČ”

AUSTRIJA - Pod ovim naslovom objavljena je monografija autora, po vokaciji liječnika, dr. Josipa Seršića. Autor više godina objavljuje u tjedniku gradišćanskih Hrvata “Hrvatskim novinama” povijesne činjenice o Hrvatima u Beču, koje su i boljim poznavateljima Beča bile nepoznate. Prvi iskorak na putu objavljivanja bio je simpozij u 2009. godini “400 godina Hrvata u Beču” kojem je težište bilo obrađivanje teme “Hrvatsko selo 1609. - 2009.”, a održao se u dijelu Beča koji se sada nalazi u sedmom kotaru, odmah iza poznatoga muzeja “Museums Quartir”. Želja čitatelja i prijatelja potaknula je autora da te svoje spoznaje i istraživanja objavi u dvojezičnoj publikaciji. Uz predgovor i pogovor publikacija ima sljedeća poglavlja: ‘Bečki Hrvati i hrvatski Bečani’; ‘Možda već u davnim vremenima - povijest Hrvata u Beču’; ‘Osvrt na znanost, umjetnost i kulturu’ te ‘Hrvatska i Beč - gospo-

Josip Seršić

darski odnos s drugom poviješću. Posebno su zanimljivi podaci o Hrvatima na carskim dvorima koji su bili izaslanici, diplomati ili savjetnici, kardinali, biskupi, svećenici, znanstvenici, glazbenici, književnici, trgovci, ugostitelji, sportaši, vojni časnici, a ne samo vojnici plaćenici.

Svrha knjige je istaknuti višestoljetne veze Hrvata u Austriji, s naglaskom na Beč - središte Habsburške monarhije. Moto knjige je upoznavanje povijesti radi bolje budućnosti. Sasvim je jasno da je ova publikacija hvale vrijedna, ali u mnogim segmentima još je nedorečena i zbog opširnosti raznih tema puno toga je namjerno preskočeno.

Izdavač dvojezične monografije je stara izdavačka kuća Carl Gerold's

Sohn u Beču. Širem krugu publikacija je predstavljena u Veleposlantstvu RH u Beču. (Marijan Brajinović)

Dva desetljeća Washingtonskog sporazuma

U Washingtonu je 18. ožujka 1994. postignut okvirni sporazum o hrvatsko-bošnjačkoj suradnji i uspostavi Federacije Bosne i Hercegovine u konfederaciji s Republikom Hrvatskom

Potpisivanje
sporazuma u
Washingtonu

Piše: **Željko Holjevac**

U Washingtonu je 18. ožujka 1994. postignut okvirni sporazum o hrvatsko-bošnjačkoj suradnji i uspostavi Federacije Bosne i Hercegovine u konfederaciji s Republikom Hrvatskom. Time je okončan hrvatsko-bošnjački rat, a stvoreni su i uvjeti za međusobno savezništvo u otporu srpskoj agresiji i za suradnju u poslijeratnom razdoblju.

Nakon primirja u Sarajevu između hrvatskih obrambenih snaga i srpskih agresora u Hrvatskoj, izbio je u proljeće 1992. rat u susjednoj Bosni i Hercegovini. Ondje je među domaćim Hrvatima osnovano Hrvatsko vijeće obrane (HVO) radi otpora srpskoj agresiji, a sljedeće godine proglašena je Hrvatska Republika Herceg-Bosna (HR HB) pod

vodstvom Mate Bobana s perspektivom povezivanja s Hrvatskom u slučaju raspada Bosne i Hercegovine. Za to vrijeme, Hrvatska je i uz mnoge prognanike s vlastitih područja pod srpskom okupacijom, unatoč privremenim oružanim sukobima između HVO-a i muslimanske Armije BiH, zbrinula mnogobrojne hrvatske i bošnjačke izbjeglice iz Bosne i Hercegovine. Najintenzivniji sukobi između Hrvata i Bošnjaka u BiH od jeseni 1992. do početka 1994. vodili su se u srednjoj Bosni i Mostaru. Tijekom tih sukoba Hrvati su protjerivani iz područja pod nadzorom Armije BiH, a Bošnjaci potiskivani iz područja pod nadzorom HVO-a. Obje zaraćene strane imale su sabirne logore, u kojima su zatvarani i civili, a počinjeni su i ratni zločini. Istodobno su bosanski Srbi zaposjeli povećio dio Bosne i Hercegovine i držali pod opsadom Sarajevo, a predstavnici de-

zorijentirane međunarodne zajednice bezuspješno su iznosili različite mirovne prijedloge o unutarnjoj podjeli BiH prema nacionalnom ključu.

PREKID MEĐUSOBNIH SUKOBA

Budući da je hrvatsko-bošnjački rat koristio samo srpskom agresoru, na poticaj iz Sjedinjenih Američkih Država i nakon što je Mate Boban na sjednici Središnjeg odbora Hrvatske demokratske zajednice BiH u Livnu podnio ostavku, generali Ante Roso iz HVO-a i Rasim Delić iz Armije BiH potpisali su u veljači 1994. sporazum o prekidu međusobnih sukoba u Bosni i Hercegovini. Zatim su u Washingtonu, u nazočnosti američkog predsjednika Billa Clintona, predstavnici Hrvata i Bošnjaka u Bosni i Hercegovini (predsjednik Predsjedničkog vijeća HR HB Krešimir Zubak i bosansko-hercegovački premijer Harris Silajdžić) potpisali sporazum o uspostavi hrvatsko-bošnjačke Federacije BiH nasuprot proglašenoj Republici Srpskoj u dijelovima BiH pod srpskim nadzorom. Svoj potpis na taj sporazum stavio je i hrvatski ministar vanjskih poslova Mate Granić. Suglasnošću trojice potpisnika osnovan je Prijelazni odbor koji se sastao u Beču radi zajedničkog usuglašavanja nacrtu ustava Federacije BiH, sporazuma o konfederaciji između Hrvatske i predložene Federacije, sporazuma o vojnom rasporedu na području Federacije i prijelaznih mjera za ubrzanje osnivanja Federacije BiH i hrvatsko-bošnjačke konfederacije, uključujući i potrebne mjere za stvaranje prikladnoga državnog ustroja u susjednoj BiH. Bečki sporazum potpisan je u američkoj misiji u Genevi.

Poslije toga su predsjednik Republike Hrvatske Franjo Tuđman i predsjednik Predsjedništva BiH Alija Izetbegović

potpisali u Washingtonu 18. ožujka 1994. okvirni sporazum o konfederalnim vezama između Federacije BiH i Republike Hrvatske, a Krešimir Zubak u ime Hrvata i Haris Silajdžić u ime Bošnjaka parafirali su nacrt ustava hrvatsko-bošnjačke Federacije. Do kraja ožujka Ustavotvorna skupština Federacije Bosne i Hercegovine prihvatila je većinom glasova Ustav Federacije BiH kojim je uspostavljena Federacija BiH na teritoriju s većinskim bošnjačkim i hrvatskim stanovništvom, pri čemu je taj teritorij podijeljen na županije ili kantone kao federalne jedinice s jednakim pravima i odgovornošću, a Hrvatska Republika Herceg-Bosna prestala je postojati. Županijski ili kantonalni ustroj trebao je po zamislima ustavotvoraca osigurati ravnopravnost i spriječiti prevlast jednoga naroda nad drugim. Prihvaćen je i zajednički amandman hrvatskih i bošnjačkih zastupnika, kojim je predviđeno da se iz Ustava briše odredba o pragu od pet posto za ulazak stranaka u parlament Federacije prema izbornom zakonu koji je trebala donijeti Ustavotvorna skupština.

Grb bosansko-hercegovačkih Hrvata

SPORAZUM HRVATA I BOŠNJAKA

“U ovom se sporazumu utvrđuje da Bošnjaci i Hrvati u BiH stvaraju Federaciju koju čine područja s većinskim bošnjačkim i hrvatskim pučanstvom u Republici BiH; dok će se o ustavnom ustrojstvu Republike BiH s većinskim srpskim pučanstvom odlučiti tijekom daljnjih pre-

govora... Federacija će imati predsjednika i dopredsjednika, središnju vladu, dvodomni Parlament (sastavljen od Zastupničkog doma i Doma naroda, Ustavni sud, Sud za prava čovjeka, Vrhovni sud i ujedinjeno vojno zapovjedništvo oružanih snaga Federacije...”, pisalo je u Washingtonskom sporazumu. Slijedila je postupna i prilično ograničena normalizacija stanja u obliku uspostave zajedničkih nadzornih točaka i poduzimanja sličnih mjera koje nisu jamčile punu i dugoročnu stabilnost, ali su bile važan korak prema miru u Bosni i Hercegovini.

Nakon toga je hrvatski predsjednik Franjo Tuđman došao u posjet Sarajevu, a međunarodna zajednica osnovala Kontaktnu skupinu za BiH, u kojoj su bili predstavnici Velike Britanije, Francuske, Njemačke, SAD-a i Rusije. Iako je prema Washingtonskom sporazumu Federaciji BiH trebalo pripasti 60 posto teritorija BiH, Kontaktna skupina predložila je mirovni plan o podjeli bosansko-hercegovačkog teritorija u omjeru 51 u korist Federacije nasuprot 49 posto u korist srpske jedinice koja bi Federaciji na taj način prepustila 20 posto zaposjednutog teritorija. U Federaciji BiH plan je bio prihvaćen, ali je u Republici Srpskoj rezolutno odbijen i to unatoč ultimativnoj intervenciji srbijanske vlade koja je poslije toga formalno prekinula političke i ekonomske

odnose s Republikom Srpskom i uvela “blokadu granice” na Drini, ali je na različite druge načine nastavila pomagati svojim prekodrinskim sunarodnjacima.

NAKON “OLUJE”

Nakon što je Hrvatska vojska silovitom akcijom “Oluja” u kolovozu 1995. oslobodila glavninu zaposjednutog teritorija Hrvatske, a hrvatske snage u Bosni i Hercegovini potisnule srpskog agresora iz zapadnih dijelova te zemlje nakon čega su izbile pred Banju Luku, sklopljen je u američkom Daytonu u studenome 1995. mirovni sporazum o Bosni i Hercegovini kao samostalnoj i međunarodno priznatoj državi koja se od tada sastoji od bošnjačko-hrvatske Federacije i Republike Srpske. Dok je Republika Srpska kao ratna tvorevina na taj način opstala, dogovor o konfederaciji Republike Hrvatske s Federacijom BiH nikada nije zaživio iako su Republika Hrvatska i Republika BiH u kolovozu 1996. potpisale u Ženevi izjavu o provedbi sporazuma iz Washingtona i Daytonu. Štoviše, kasnijom revizijom Washingtonskog sporazuma prenesene su mnogobrojne ovlasti s područne na saveznu razinu, uglavnom na štetu Hrvata kao najmalobrojnijega konstitutivnog naroda u BiH. Danas, dvadeset godina kasnije, Federacija BiH suočena je s mnogobrojnim problemima. Proračun je pred slomom, gospodarstvo nije razvijeno, socijalna davanja su velika, upravni aparat je glomazan i neučinkovit, a Hrvati u BiH su nezadovoljni svojim položajem. ■

ENG On 18 March 1994 a framework agreement was hammered out in Washington on Croatian-Bosniak cooperation and on the establishment of the Federation of Bosnia-Herzegovina in confederation with Croatia.

Smijehom do zdravlja

Uredniku dr. Polegubiću više puta je sugerirano kako bi bilo dobro da se vicevi i šale objavljeni u njegovoj *Živoj zajednici* trajnije sačuvaju u prigodnoj knjižici. Zbog tog je razloga nastala i ova knjiga viceva

Tekst: Uredništvo

“**L**jekaruša od smijeha” naziv je trinaeste knjige u nizu dr. Adolfa Polegubića iz Njemačke, u kojoj su skupljeni vicevi i pošalice koje je autor prikupio, priredio, zapisao i prilagodio iseljeničkom časopisu *Živoj zajednici*, u kojoj su više od jednog desetljeća i objavljivani. Knjiga, čiji je urednik i recenzent ugledni antologičar aforizama i humorističkih tekstova raznih žanrova Mladen Vuković, a naslovnicu je oblikovao Žarko Luetić - objavljena je u izdanju Hrvatskoga dušobrižničkog ureda iz Frankfurta na Majni.

Kada je dr. Adolf Polegubić preuzeo službu glavnog urednika časopisa njemačkih Hrvata *Žive zajednice*, u prosincu 2002., odlučio je u tome mjesečniku pokrenuti rubriku “Šale-savjeti-recepti”, koja redovito izlazi već dvanaestu godinu. U sklopu te naoko trivijalne rubrike

PODIJELJENA MIŠLJENJA

U galeriji razgovaraju dva umjetnika:

- Što kažu kritičari za njegovu samostalnu izložbu slika?
- Pa, mišljenja su podijeljena.
- Kako misliš “podijeljena”?
- Jednima je žao boje, a drugima platna.

**Nekoliko
viceva iz
Polegubićeve
knjige**

NA BAUŠTELI

Dobio Jozo posao na baušteli, a šef će mu:

- Sad ti je plaća 1.000 eura, a kasnije će biti 1.500 eura.

Jozo će nato:

- Dobro, šefe, doći ću ja kasnije.

STIGLA PLAĆA

Razgovaraju Amerikanac, Nijemac i Hrvat:

- Ja zarađujem 2.500 dolara, 1.500 trošim, 1.000 štedim – prvo će Amerikanac.

Potom će Nijemac:

- Ja zarađujem 2.000 eura, 1.500 trošim, a 500 mi ostane pa štedim.

Nato će Hrvat:

- Ja zarađujem 3.500 kuna, 5.500 trošim, a odakle mi onih 2.000 kuna, pojma nemam.

POSAD

Pitali Dalmatinca koji je najteži posao koji je radio, a on će:

- Čuvar groblja, svi leže, a ja moram sjediti.

AKO BOG DA ZDRAVLJE

Radi Pero na "baušteli" i nakon obilnog doručka uzdahne:

— Ako Bog da zdravlje, sutra idem na bolovanje!

POŠTAR IZ AMERIKE

Poštar baki donio pismo i kaže:

- Bako, evo stiglo Vam je pismo iz Amerike, zrakoplovom!

Baka:

- Ne laži, vidjela sam te ja, došao si ti na motoru!

BAKA

Pita mali Jure baku:

- Bako, možeš malo ustati?

- Zašto?

- Tata kaže da ležiš na eurima.

etničko-kulinarskih zgoda objavljuju se i pošalice i vicevi. Rubrika, koja se rado čita, postala je pravo osvježanje mjesečnika svojim britkim doskočicama. Tako je tijekom jedanaest godina u *Živoj zajednici*, periodičniku hrvatskih katoličkih misija i zajednica u Njemačkoj, koju od rujna 1978. objavljuje Hrvatski dušobrižnički ured u Frankfurtu na Majni, objavljeno više od 700 šala i viceva.

IZ USMENE PREDAJE

Iz broja u broj mjesečnik nastavlja s objavljivanjem šala i viceva koje urednik prikuplja iz raznih internetskih izvora, knjiga i iz usmene predaje, te bira one "pristojne" prilagođujući ih *Živoj zajednici*. Na tome se namjeravalo i ostati jer su spomenuti vicevi tako došli do čitatelja te su ispunili svoju svrhu. No, iz susreta s Hrvatima koji se okupljaju u hrvatskim katoličkim misijama i zajednicama u Njemačkoj uredniku dr. Polegubiću više puta je sugerirano kako bi bilo dobro da se ti vicevi i šale trajnije sačuvaju u prigodnoj knjižici. Zbog tog je razloga nastala i ova knjiga viceva. Vicevi i šale u knjizi nisu stavljeni u određene kategorije, već su doneseni onako kako su objavljivani u *Živoj zajednici*.

Treba podsjetiti kako su šala, vic ili dosjetka, prema suvremenome tumačenju, oblik humora (kratka priča) koji najčešće nasmijavaju ljude s neočekivanim smiješnim raspletom. Vic je najčešće djelo nepoznatog autora, a u njegovu stvaranju sudjeluju svi društveni slojevi. Vicevi su najkraća, sitna, mikroknjiževna struktura, kako ih teoretičari nazivaju, a spadaju u narodnu književnost jer im je autor najčešće nepoznat pa svatko dodaje ponešto u vicu, brusi ga da bude što uspješniji i duhovitiji i kad to uspije, onda je riječ o uspjelom vicu. Šale i vicevi u ovoj knjizi su kratki, mogu se ispričati u samo nekoliko "poteza", s duhovitim završetkom. Svatko se u njima na ovaj ili onaj način može prepoznati.

U VICEVIMA NEMA NEDODIRLJIVIH

No, u vicevima i šalama je puno životne mudrosti, a među onima o kojima se pričaju šale i vicevi nema nedodirljivih. Urednik *Žive zajednice* nije isključivi autor viceva objavljenih u ovoj knjizi, ali ih je on iz različitih izvora prikupio, zapisao, priredio i prilagodio ili ih je čuo

LJEKARUŠA OD SMIJEHA

i zapisao u raznim prigodama, a nerijetko ih je i sam kazivao te na taj način imaju i njegov osobni pečat. Nemoguće je zapisati sve viceve i pošalice jer se oni, kako ističe humorist i antologičar Mladen Vuković koji već dvadeset i tri godine uređuje emisiju "Kad se smijah, tad i bijah" na HR Radiju Split, ponavljaju u bližim ili daljim vremenskim razmacima, u ovome ili onome društvenom kontekstu. Kad se zaborave, pojave se još aktualniji, samo što im se ponekad mijenja ime junaka, kao što je to i dr. Polegubić često činio zbog aktualnosti i prilagodbe vica ili šale svojim čitateljima.

Humor je puno značio i znači Hrvatima u izvandomovinstvu. Svaki novi vic i šala donesu pozitivnu energiju u njihovu ne baš laganu životnu svakidašnjicu. Vjerujemo kako će i ova knjiga donijeti puno radosti onima koji je budu čitali te da će se vicevi i šale objavljeni u njoj još dugo u novim formama brusiti, kao što su se brusili i ovi – prije objavljivanja u *Živoj zajednici*. Na taj će način ova zbirka pošalice i viceva ispuniti svoj smisao – preko humora do zdravlja, a dobra šala i Bogu je draga. ■

ENG *Ljekaruša od smijeha* (A Pharmacopoeia of Laughs) is a book by Dr Adolf Polegubić of Germany. It is a compilation of jokes and witticisms collected, edited and adapted by the author for the *Živa zajednica* (Living Community) emigrant magazine, where they have appeared for over a decade.

“Sve je manje mladih u hrvatskim zajednicama Sydneya”

Jerko Ćurković sa sinovima Željkom i Zvonkom uspješno vodi tvrtku *Adriatic Pools*. Godinama je neumorno pomagao svim hrvatskim inicijativama, klubovima, domovima i crkvama u Sydneyu, a i danas je aktivan kao predsjednik crkvenog odbora u Hrvatskome katoličkom centru u Blacktownu od njegova osnutka

Razgovarao: **Petar Mamić (BOKA CRO PRESS)**

Snimke: **Obiteljska zbirka Ćurković**

Recite našim čitateljima nešto o sebi.

— Rođen sam u Sinju 1939. godine, no tamo nisam dugo živio, nego se s roditeljima selimo u Bosnu, a nakon toga doseljavamo se u Slavoniju, u Osijek, 1958. godine. U Osijeku sam završio školu te se zaposlio. Radio sam u tvornici “Sapornia” u Osijeku gdje sam bio ložač parnih kotlova, a ubrzo nakon toga počeo sam raditi kao tehničar u proizvodnji sapuna i mirisa. Trebao sam ići i na dopunsko školovanje radi novog i boljeg posla, no odbijen sam jer nisam bio član Partije te podoban za novi i bolji posao. Ženim se 1959. godine, a šest godina poslije sa suprugom Matijom i dvoje male djece, kćeri Anicom i sinom Željkom, krećem

Slika s vjenčanja kćeri Anice - sin Željko, Jerko Ćurković, Jerkina kćer Anica i njen suprug Damir Selak, Jerkina supruga Matija, te sin Zvonko

Obitelj Jerke Ćurkovića prilikom dolaska u Australiju

za Australiju. Tu je rođen naš najmlađi sin Zvonko, u Sydneyu. U Australiju sam došao 28. travnja 1965. godine jer nas je ženin brat koji se već nalazio u Australiji pozvao te smo se odlučili na taj korak.

Kako je izgledao početak Vašega novog života u Australiji?

— Na početku sam radio sa zidarima. Tada je, ako se ne varam, plaća bila 30 funti mjesečno. Poslije sam radio u vodovodu, zatim u tvornici aluminijskih, a nakon toga sam se bavio gradnjom tj. bazenima. Otprilike 1968. godine počeo sam se baviti kopanjem temelja kuća, zatim sam započeo i s bazenima, a 1974. godine otvorio sam svoj obrt te otad imam

svoju kompaniju. Na početku sam radio sam, zatim je nekoliko ljudi radilo sa mnom, no sada oba moja sina rade sa mnom iako su završili druge škole.

U vrijeme kada ste se bavili izgradnjom bazena je li bilo koga od naših Hrvata u tom poslu?

— Ne, barem ne ovdje u Sydneyu. Ja sam, koliko znam, bio prvi u tom poslu od naših ljudi te su mnogi koji se danas bave tim poslom počeli upravo ovdje kod mene. Mnogima sam potpisao jamstva i pomogao pri otvorenju njihovih tvrtki. Danas se više gradi, ali je i puno više ljudi u ovom poslu pa su zarade manje u odnosu na nekadašnja vremena. Važ-

no je da posla ima i da se može raditi, no kao i posvuda i ovdje vlada velika konkurencija i tržišno natjecanje.

Recite mi nešto o Vašem radu u hrvatskoj zajednici u Australiji?

— Odmah nakon dolaska aktivno sam se uključio u rad naših klubova. Prvo sam se uključio u rad kluba "Kralj Tomislav". U ono vrijeme postojala je samo jedna mala baraka, koja se s vremenom dograđivala, a naš svećenik dolazio je tamo služiti misu. Bio sam u upravi toga kluba, s vremenom sam rađajući i pomažući dospio i u upravu našega nogometnog kluba Croatije. Uvijek sam bio jako povezan s našim svećenicima pa tako i s našom prvom crkvom na Summer Hillu, s tadašnjim prvim svećenicima, ocem Lambertom i vlč. Romcem. Fra Lambert i ja išli smo pogledati tadašnju crkvu na Summer Hillu koju smo namjeravali kupiti. No, crkva nam je uskoro postala premala jer je dolazilo sve više naših ljudi sa svih strana Hrvatske u Sydney pa smo uskoro mise imali i po raznim drugim australskim crkvama. Zanimljivo je spomenuti iz tih vremena i praksu tzv. druge milostinje. Naime, uobičajeno je da se milostinja kupi za vrijeme mise jedanput, no kako smo koristili australske crkve za okupljanje naših vjernika, uveli smo praksu kupljenja milostinje dva puta za vrijeme jedne mise. Prva milostinja bila je za određenu crkvu u kojoj smo bili na misi, a druga je bila naša, tj. za naše potrebe. Ta druga milostinja, ti nesebični prilozi naših vjernika, pomogli su nam da skupimo sred-

Jerko na gradilištu kuće sa unukom

Vjenčanje unuke Natali, 2012. godine

Jerko Ćurković sa sinovima Željkom i Zvonkom kraj bazena u dvorištu svoje kuće

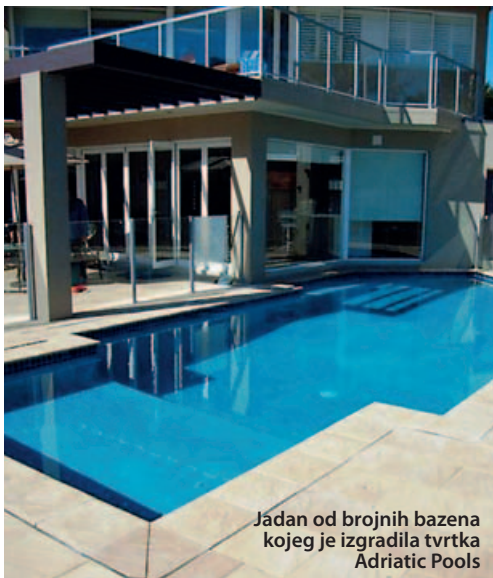
stva za kupnju zemlje na Great Western Highwayu koja bi okupljala mnoge naše vjernike koji žive u Blacktownu, Liverpoolu i okolnim naseljima. No, pošto je to zemljište državnim planovima prenamijenjeno u industrijsko, odustali smo od ideje o izgradnji velikoga hrvatskog centra s crkvom na tome mjestu. Zemljište je prodano, a novac podijeljen među novim hrvatskim katoličkim centrima u osnivanju. Tada je kupljeno zemljište za ovaj naš sadašnji katolički centar u Blacktownu, a izabran je i crkveni odbor. Dogovorili smo se da će onaj tko dobije najviše glasova biti predsjednik toga crkvenog odbora. Prvi predsjednik bio je Ivica Radačić, obavljao je tu dužnost dvije godine, a nakon njega ja sam izabran na tu funkciju koju obavljam dugi niz godina, skoro trideset godina. Danas nam je veliki problem što nema više mladih ljudi koji bi se htjeli uključiti u rad crkvenog odbora.

Kako gledate nakon svih ovih godina na svoj život i na našu hrvatsku zajednicu u Sydneyu?

— Zadovoljan sam jer smo puno toga napravili, otvorili mnoge klubove, folklorna društva, nogometne klubove, crkve... Zadovoljan sam svojim životom u Australiji jer ovdje smo svi imali i dobili priliku za raditi i zaraditi. Ovdje ako si sposoban, jasno u skladu sa zakonima, možeš raditi što god hoćeš, a u Hrvatskoj na žalost nije bilo tako u vrijeme kad sam živio tamo. U vrijeme postojanja bivše države samo sam jedanput išao kući, i to majci na sprovod, i taj jedini put su me udbaši pratili. Stanje u Hrvatskoj ni danas mi se ne čini dobrim jer je u političkom i ekonomskom vodstvu puno onih iz bivšega komunističkoga propagolog sistema. Dok vlast ne preuzmu mlađi ljudi koji srcem vole Hrvatsku, koji su je branili i u ratu pobijedili, neće biti tako skoro napretka i poboljšanja.

Što mislite o budućnosti naše hrvatske zajednice u Sydneyu?

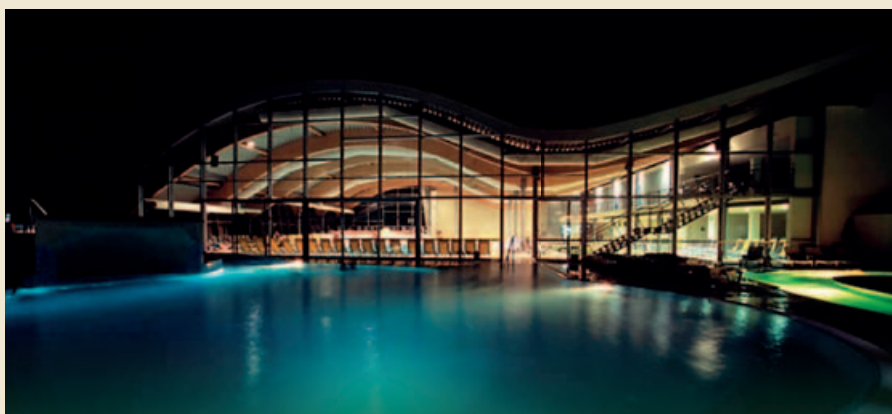
— Stari umiru i odlaze, mladih nema i ne žele se uključiti u rad u našim zajednicama pa mi zapravo polako propadamo i nestajemo. Bez uključivanja novih i mladih ljudi sve ovo što smo stvarali i radili nema perspektive. Najveći dio naših mladih ljudi koji su ovdje rođeni ne doživljava, na žalost, sve ovo što smo radili i gradili kao svoje, to ih jednostavno ne zanima, njihovi interesi i slobod-

Jadan od brojnih bazena kojeg je izgradila tvrtka Adriatic Pools

no vrijeme su drugdje, a ne ovdje u našoj zajednici. Osobno smeta me kao starijeg čovjeka što u nekim našim crkvama više ne čujemo hrvatski jezik na misi, već engleski. Nekada smo imali mise na latinskom, no to je promijenjeno i svaki narod sada ima pravo misu čuti i govoriti na svom jeziku. Znam da naši mladi ovdje više vole misu na engleskom, no mi stariji volimo čuti hrvatski jezik. Daj Bože da se nađe dovoljno mladih i mladih ljudi koji će oživjeti i produžiti rad naših katoličkih centara, klubova i društava koje smo gradili da nas vežu i povezuju te da možemo razgovarati na našem hrvatskom jeziku, da nam je lakše živjeti tako i toliko daleko od naše rodne grude, domovine Hrvatske. ■

ENG An interview with Jerko Ćurković, a successful businessperson from Sydney and a tireless supporter of all Croatian initiatives, clubs, centres and churches in Sydney. He is presently active as the president of the church board at the Croatian Catholic Centre in Blacktown.

Županija Međimurje prepoznala je vrijednost projekta ECO HERITAGE TASK FORCE (EHTF) te će biti domaćin mladima hrvatskog podrijetla (ukupno ih je 35), koji dolaze iz čitavog svijeta dobrovoljno raditi na očuvanju hrvatske prirodne i kulturne baštine.

Projekt je u ovih dvadesetak godina realiziran gotovo u svim krajevima Hrvatske (više o samom projektu EHTF-a na našim web stranicama). Iznimno nas veseli što će mladi ove godine upoznati i Međimursku županiju.

Na sastanku u petak 17. siječnja 2014. u Čakovcu dožupanica Sandra Herman i voditeljica projekta Nives Antoljak dogovorile su osnove, a to je: datum održavanja EHTF-a od 27. srpnja do 14. kolovoza 2014.; smještaj u učeničkom domu u Čakovcu; izlete; a poslovi će se sljedećih mjeseci definirati s obzirom na potrebe mjesta u ovoj županiji.

Zašto taj termin? Nadamo se da će mladi koji dolaze na Hrvatske svjetske igre u organizaciji Hrvatskoga svjetskog kongresa i suorganizaciji HMI-ja, koje se održavaju u Zagrebu od 21. do 26. srpnja 2014. željeti produljiti boravak u domovini svojih predaka. Boravak u Međimurju (grad Čakovec) za njih je besplatan, a organiziran im je put do tamo i natrag, izleti tijekom vikenda na more, tečaj hrvatskoga jezika, dramska i internetska radionica. Zauzvrat, oni dobrovoljno rade na poslovima koje će im odrediti domaćini. Upoznat će taj kraj, družiti se međusobno, ali i s mladima Međimurja. Vjerujemo da će nam se i ove godine, kao i prijašnjih, priključiti mladi iz najmanje 15 zemalja.

Sve nove obavijesti vezane uz EHTF možete i dalje pratiti na našim web stranicama www.matis.hr, a imate li pitanja slobodno se javite voditeljici projekta Nives Antoljak na e-mail: nives@matic.hr. Želite li se prijaviti, poslat će Vam pristupnicu.

Od 1951. izlazi mjesečnik Hrvatske matice iseljenika

MATIČIN VREMEPLOV

Pronašli smo u Matici za mjesec **ožujak** godine...

Priprema: Hrvoje Salopek

1954.

Na izložbi "Old World Market", koja se svake godine održavala u Detroitu, predstavljen je i hrvatski izlog s našim rukotvorinama koje su djelomično donirane od Matice iseljenika Hrvatske. Na slici su: Ann Dobijas, Katharine Payor, Ema Bezick i Mary Broz.

HRVATSKI FOLKLOR

na izložbi u Detroitu

U detroitskom »International Institute« održava se potkraj svake godine »Old World Market« na kojemu se izlaže folklor raznih nacionalnosti. I Amerikanki hrvatskog porijekla, predstavljene u t. zv. Hrvatskoj grupi izlažu tom prilikom naše narodne rukotvorine, te su ih izložile i na prošlom sajmu. Dio izloženih predmeta su sakupile same, a dio im je u tu svrhu poklonila Matica iseljenika Hrvatske.

Na slici pred »Hrvatskim izlogom« s lijeva na desno gospođe: Ann Dobijas, Katharine Payor, Ema Bezick i Mary Broz.

1975.

Po naslovom "Zagrebački ljepotan" Matica piše o otvorenju "superluksuznog hotela Zagreb-Inter-Continental". Navodi se kako je to "najljepši objekt te vrste ne samo u glavnome gradu Hrvatske, već i u cijeloj Jugoslaviji".

PREDSJEDNIK HBZ U STAROME KRAJU

1966.

U posjetu Hrvatskoj boravio je dugogodišnji predsjednik Hrvatske bratske zajednice Vjekoslav I. Mandić. Njemu je ovo bio prvi dolazak u domovinu nakon 50-ak godina života u SAD-u. Slika prikazuje Mandićev posjet Matici gdje je njega i njegovu suprugu Olgu primio tadašnji predsjednik Većeslav Holjevac.

ZAGREBAČKI LJEPOTAN

»Continental« glavni grad Hrvatske dobio je jednu od najljepših modernih građevina

koristiti. Bit će to hotel sa zagrebačkom atmosferom (a dodatni se sadržaji i s domaćim posluživanjem, barem u nekim od brojnih restorana u nacionalnom stilu, a čudo konstitucije inženjera, najljepših zagrebačkih parkova i vrtova hrvatske kulture. Počet velike kongresne dvorane, koja se može koristiti i za velike prijemne, a kapaciteta je čak 2000 posjetilaca, a najpoznatija je imenom »Klasična dvorana« zbog dizajnerskih linija i bogate lampiranja, svi drugi hoteli su gostinjski sadržaji nove domaće imovine. U planovima IT kalora vjerna agencija sadržaji se ne restorani i kafićari, a imenima »Kaptol«, »Gita« i »Diana« (po bedui lova, a ako velike dvorane preobrine je još veći i noviji salon za basketu s imenima parkova Tuškanac, Zrinjevac, Idrišćevci, Zelenjaci i Mahunić). Na prvom katu hotel salona s rasnom samoposred, a prevestreno za konferecije i poslovne sastanke, dobila su nazive po imenima hrvatskih velikana Augusta Šenoe, Ivana Zajca, Vladimira Nazora, Vatroslava Lisinskog, Ivice Mahorića i Ljudevita Gaja.

Nacionalni restorani bit će svi u zračnu Zagrebu, i njegove okoline i adrikvatno uređeni, a — pored internacionalne kuhinje — bit će kuhinje »Zagrebačko-Continental« i »Sheraton«.

Mitska Boka kotorska

Svojim osebnim pripovijedanjem o duhovnim dosezima zajednice s ruba hrvatskoga kulturnog prostora knjiga "Boka kotorska - od kampanela do kampanela" prof. dr. sc. Slobodana Prosperova Novaka predstavlja značajan prilog bibliografiji Boke kotorske te je u tematskoj knjižnici zauzela mjesto koje je do sada bilo prazno

Napisao: **Željko Brguljan**

Knjiga Slobodana Prosperova Novaka "Boka kotorska – od kampanela do kampanela" dragulj je biblioteke *Stari hrvatski gradovi* u izdanju nakladničke kuće AGM, čija je svečana prezentacija održana u organizaciji nakladnika u Zagrebu 19. veljače.

U nazočnosti mnogobrojne publike u dvorani Tribina grada Zagreba na Kaptolu 27 o knjizi su govorili, uz autora prof. dr. sc. Slobodan Prosperov Novak, dr. sc. Josip Gjurović, predsjednik Hrvatske bratovštine "Bokeljska mornarica 809", urednik biblioteke *Stari hrvatski gradovi* Bože Čović te suradnik na nakladničkom projektu Željko Brguljan, dok je svečanošću moderirala Grozdana Cvitan, glavna urednica AGM-a. Promociju je pratila, uz mnogobrojne ugledne zagrebačke Bokelje i predstavnike javnoga života Hrvatske, zamjenica gradonačel-

Promocija: dr. sc. Josip Gjurović, prof. Bože Čović, prof. Željko Brguljan, prof. dr. sc. Slobodan Prosperov Novak, prof. Grozdana Cvitan

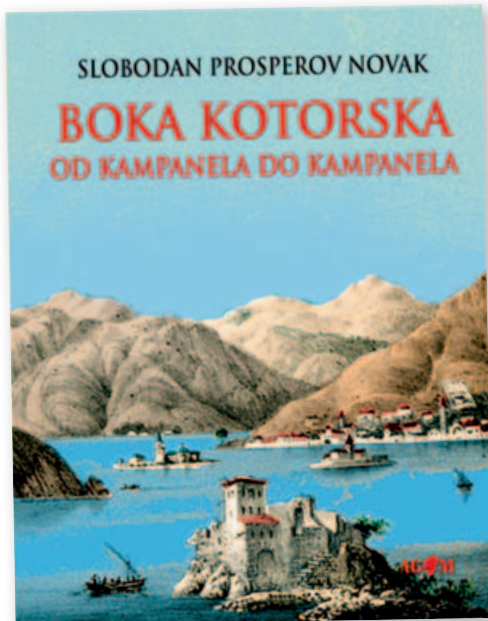
nika grada Zagreba Vesna Kusin, čestitajući i nakladniku i autoru na ustrajnoj misiji vrhunske prezentacije baštinskih vrednota hrvatskoga kulturnog prostora.

PRIJATELJSTVO S DON BRANKOM SBUTEGOM

Autor knjige, glasoviti filolog erudit-ske naobrazbe i sveučilišni profesor Slobodan Prosperov Novak, nadahnuto je pripovijedao o mladenačkim danima provedenim dijelom i u Boki, koja ga je inspirirala i koju doživljava svojim zavičajem. S publikom je profesor Novak podijelio uspomene na prijateljstvo s don Brankom Sbutegom, prisjetivši se i čarobnih autentičnih krajobrazu te susreta s don Nikom Lukovićem, monsinjorom Gracijom Brajkovićem, kao i akademikom Milošom Miloševićem - kojemu je odvodio svoje zagrebačke studente kako bi i oni osjetili izvornu dušu Boke i to kroz njezinu povijest, umjetnost, književnost, arhitekturu.

"Boka kotorska – od kampanela do kampanela" svojevrsni je putopis od mjesta do mjesta, od kampanela do kampanela, kroz koje Novak prepoznaje i opisuje civilizacijske simbole koji su se tijekom

vremena usidrili na tom autentičnom geografskom susretištu u srcu Mediterana, čiji zvonici nadaleko odjekuju. Slobodan Prosperov Novak razotkriva važna pomorska mjesta i gradove Boke kotorske i širega Crnogorskog primorja te pokazuje kako se taj istodobno zatvoreni i otvoreni povijesni prostor mijenjao zajedno s poviješću svijeta s kojim je bio

Povijesni zemljovid Boke kotorske

u stalnom doticaju. Posebnu pozornost Novak posvećuje hrvatskom odnosno katoličkom segmentu Boke kotorske čiji su moreplovci, gospoda i sveci utkali Bokokotorski zaljev na UNESCO-v Popis mjesta svjetske baštine.

SVA BLAGA JEDINSTVENOG ZALJEVA

Prosperov Novak piše o prvim stanovnicima Boke kotorske, antičkom Risanu, Kotoru, katedrali svetoga Tripuna, Pavlu Butorcu, crkvi svete Marije s grobnicom mistične blaženice Ozane, Vasku Lipovcu, manjim romaničkim kotorskim crkvicama, gotičkom reljefu u gradskim vratima te ostalim kotorskim crkvama, Ivanu Boni Bolicisu, palačama kotorskih patricija, pjesniku Viktoru Vidi, Bokeljskoj mornarici, otočićima bokokotorskoga fjorda, Perastu kao kolijevci bokeljskih pomoraca, njegovim crkvama, arhivu i umjetničkim zbirkama mnogobrojnih obitelji, pjesmaricama dobrotskih mornara, crkvi svetoga Eustahija u Dobroti, Prčnju, manjim naseljima Bokokotorskoga zaljeva, Herceg-Novom i Leopoldu Bogdanu Mandiću čudotvorcu, Tivtu, Bogdašićima...

Sažeti na jedno mjesto kulturnu povijest Boke kotorske, ujediniti sva blaga ovoga jedinstvenog zaljeva Mediterana koja su se stoljećima taložila, kompleksan je i nimalo lak zadatak. Trebalo je, uz puno hrabrosti, proputovati razgranatim sinusima koji zadiru duboko u kopno, sve do starog Kotora. Moralo se od kampanela do kampanela posjetiti

Bokeljska mornarica pred katedralom u Kotoru, oko 1910.

svako pomorsko mjesto koje se konglomeratima kapetanskih kuća skupilo oko zvonika i iznijeti o svakome gradiću sve ono što ga čini vrijednim spominjanja i čitatelju zanimljivim. Nije se smjelo zaboraviti sve one ponosne ratnike, hrabre pomorce, znamenite admirale, pobožne i obrazovane biskupe i svećenike, uznese-ne svece, ali i posrnule pustolove pa pisce latiniste i slikare mariniste, graditelje i zlatare i ostale zapamćene ili zaboravljene Bokelje koji su svojim doprinosima uzdignuli svoj mali zaljevski svijet do zavidnih gospodarskih i kulturnih visina.

Ploveći tajanstvenim zaljevom Boke kotorske uz kapetanske palate utonule u pojasu bujne vegetacije, koja se prostrla uz rub mora podno kamenih vrleti, autor je postigao i onaj najzahtjevniji cilj – prenijeti čitatelju izvorni duh Boke, koji jedva da još živi u prastarom kamenju i posljednjim starosjediocima. Prosperov Novak je znalčki i vještim manevrima, izbjegavši Skile i Haribde, okončao svo-

ju uzbuđljivu plovidbu bokeljskim zaljevom podarivši nam još jedno vrijedno djelo o našem voljenom zavičaju. Kroz mnogobrojna poglavlja, pripovijedanjem o bokeškoj prošlosti, ali i sadašnjosti, tumačenjem legendi, osvrtnjem na djela i sudbine Bokelja autor nas vješto vodi zaljevom, budeći našu želju da ga slijedimo još dalje, do nekog sljedećeg kampanela. (...)

KULturna BAŠTINA SLOJEVITIH NANOSA

Poštujući elemente crnogorske povijesti i kulture ili srpskih tragova u Boki, autor nam u ovoj knjizi podastire dominantnu hrvatsku baštinu Boke kotorske, toga najjužnijega povijesnog prostora naseljenog hrvatskim stanovništvom. Čitajući ovo djelo naslućujemo opsege kulturne baštine slojevitih nanosa, baštine koju su stoljećima gradili i brižno njegovali bokeljski Hrvati, nekad većinska zajednica, a danas raspršena manjina pred konačnom asimilacijom. (...)

Svojim osebnim pripovijedanjem o duhovnim dosezima zajednice s ruba hrvatskoga kulturnog prostora knjiga "Boka kotorska - od kampanela do kampanela" prof. Slobodana Prosperova Novaka predstavlja značajan prilog bibliografiji Boke kotorske te je u tematskoj knjižnici zauzela mjesto koje je do sada bilo prazno. U tom smislu čestitam ponajprije autoru, a zatim i izdavaču koji se, svjestan doprinosa Boke kotorske hrvatskoj matici, odlučio izdati ovo djelo. ■

ENG With its distinctive narrative on the spiritual scope of the community on the fringes of the Croatian cultural sphere Slobodan Prosperov Novak's *Boka Kotorska od kampanela do kampanela* (*Boka Kotorska From Bell Tower to Bell Tower*) makes a significant contribution to the body of works on Boka Kotorska.

Bokokotorski zaljev

Rijeka u znaku Bokelja

Na sam blagdan sv. Tripuna članovi Hrvatske bratovštine *Bokeljska mornarica 809* iz Rijeke ispred crkve Uznesenja Blažene Djevice Marije izveli su nadaleko poznato kolo Bokeljske mornarice u čast sv. Tripuna, koje se izvodi samo u rijetkim prilikama

Prezentacija knjige
"Sabrana dijela"
Viktora Vide

Misno slavlje u povodu
proslave blagdana sv.
Tripuna predvodio je
kotorski biskup mons.
Ilija Janjić

Napisao i snimio: **Dejan Miculinić**

U organizaciji Hrvatske bratovštine *Bokeljska mornarica 809* iz Rijeke te nekoliko suorganizatora, među kojima je i Hrvatska matica iseljenika - podružnica Rijeka, u povodu blagdana sv. Tripuna, zaštitnika Kotora, zajednica Bokelja u Rijeci svečano je nizom događaja građanima Rijeke i njihove okolice pokazala dio svoje bogate tradicije i baštine.

Višednevna manifestacija započela je u knjižari "Ribook" prezentacijom knjige "Sabrana dijela" Viktora Vide koja je izdana u povodu 100. godišnjice rođenja hrvatskoga pjesnika iz Boke kotorske koji je početkom 1948. emigrirao u Argentinu. O životu i djelu autora poznatog po pjesmama snažnoga intimističkog ugođaja s temama smrtnosti, samoće i egzistencijalne zebnje, pisanih u tradiciji A. G. Matoša i Tina Ujevića, publiku su informirali prof. Željko Brguljan i prof. Siniša Mišković uz uvodnu riječ Josipa Gjurovića, predsjednika

Hrvatske bratovštine *Bokeljska mornarica 809* iz Zagreba.

KRAVATA U BOKELJA

Sljedećeg dana u prostorijama Gradske knjižnice Rijeka, Narodnoj čitaonici na Korzu, otvorena je izložba fotografija pod nazivom "Iz povijesti Boke kotorske - Kravata u Bokelja" koju su predstavili

autori izložbe Željko Brguljan i Nikola Albaneže. Izloženih osamdesetak fotografija nastalih od pojave fotografije pa do sredine prošlog stoljeća donose zanimljivu priču o bokeljskoj prošlosti prikazujući portrete Bokelja, pomorskih kapetana, pripadnike Bokeljske mornarice, ali i članove njihovih obitelji. Izložba daje sjajan uvid u nacionalnu, bokeljsku

Izložba fotografija pod nazivom "Iz
povijesti Boke kotorske - Kravata u Bokelja"

nošnju, kao i u razvoj građanskih modnih trendova tijekom vremena, što uključuje i neizostavnu kravatu kao izvorni hrvatski element odijevanja. Izložba je nastala u organizaciji Hrvatske bratovštine *Bokeljska mornarica 809* iz Zagreba te ustanove *Academia Cravatica*.

Na sam blagdan zaštitnika Kotorске biskupije sv. Tripuna članovi Hrvatske bratovštine *Bokeljska mornarica 809* iz Rijeke ispred crkve Uznesenja Blažene Djevice Marije uz pratnju Gradske glazbe Trsat izveli su nadaleko poznato srednjovjekovno kolo ili balat sv. Tripuna, koje pleše isključivo odred Bokeljske mornarice u čast sv. Tripuna i prilikom određenih blagdana. Kolo ima obilježja obrednog, sakralnog, ali i svjetovnog pomorskog kola nastalog pod utjecajem života i rada pomoraca. Sastoji se od dvanaest figura u kojima dominiraju oblici obilježja koja označavaju pomorstvo i život pomoraca, poput sidra ili veriga. Bokeljskom kolu prethodilo je misno slavlje koje je u povodu proslave blagdana sv. Tripuna predvodio kotorski biskup mons. Ilija Janjić. Zbor župne crkve UBDM tom je prilikom otpjevao himnu sv. Tripuna, a ovogodišnji 'mali admiral' *Bokeljske mornarice 809* Bor-na Schubert izgovorio je lode sv. Tripuna u posebno svečanom trenutku u znak zahvale.

IZLOŽBA ZAVJETNIH DAROVA

U večernjim satima u prostorijama iste crkve otvorena je izložba zavjetnih darova bokeljskih pomoraca, 411 ex-voto srebrnih pločica, dijela zbirke Kotorске biskupije koja baštini više od 2.500 ta-

Riječki Bokelji sa svojim biskupom

Tijekom višednevnog boravka u Primorsko-goranskoj županiji i Gradu Rijeci gosti iz Boke su primljeni na zajedničkom susretu kod župana Zlatka Komadine i zamjenika gradonačelnika Grada Rijeke, Marka Filipovića, te sudjelovali na okruglom stolu na temu "Položaj Hrvata u Boki kotorskoj", gdje im se pridružio i prof. Đuro Vidmarović.

kvih zavjetnih darova pomoraca. Većina datira iz razdoblja baroka, a izrađivali su ih tradicijski majstori Boke kotorske. Na većini pločica prikazani su motivi bogorodice i broda za čiju su se sretnu plovidbu pomorci zavjetovali moleći sigurni povratak u matičnu luku.

O vrijednosti toga kulturnog blaga prisutne je izvijestila direktorica Pomorskoga muzeja Crne Gore u Kotoru Mileva Pejaković-Vujošević, a izložbu je

otvorio kotorski biskup mons. Ilija Janjić.

Posljednjih dana manifestacije Tripundanski dani - Dani Bokelja organizatorima su se pridružili i dragi gosti iz Crne Gore, ministrica u Vladi Crne Gore i predsjednica Hrvatske građanske inicijative Marija Vučinović i Zvonimir Deković, predsjednik Hrvatskoga nacionalnog vijeća Crne Gore. Tijekom višednevnog boravka u Primorsko-goranskoj županiji i Gradu Rijeci na zajedničkom susretu primljeni su kod župana Zlatka Komadine i zamjenika gradonačelnika Grada Rijeke, Marka Filipovića, te sudjelovali na okruglom stolu na temu "Položaj Hrvata u Boki kotorskoj", gdje im se pridružio i prof. Đuro Vidmarović.

Vrlo uspješni Dani Bokelja tradicionalno su završili poznatim balom "Bokeljska noć" koji je održan u hotelu Bonaviji. ■

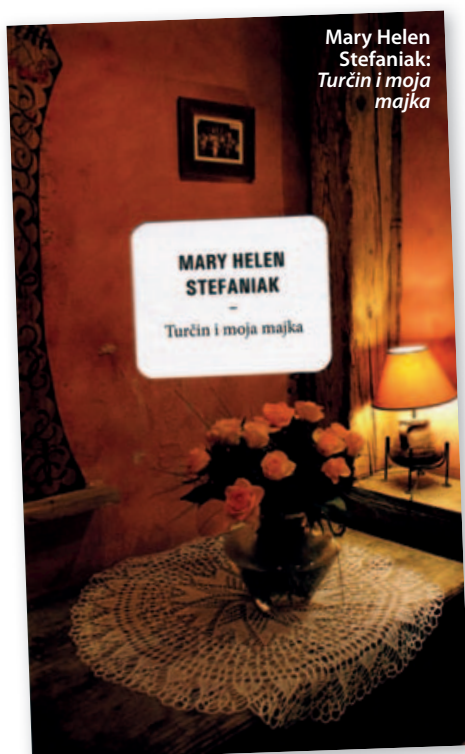

Članovi Hrvatske bratovštine *Bokeljska mornarica 809* iz Rijeke izvode kolo Bokeljske mornarice

ENG On the occasion of Kotor patron Saint Tripun feast day the Rijeka-based Bokelj Navy 809 Croatian fraternity and several co-organisers, including the Rijeka branch office of the Croatian Heritage Foundation, celebrated the Bokelj Navy 809's wealth of tradition and heritage with a number of events for citizens of Rijeka and its environs.

Hrvatsko-američka priča za globalnog čitatelja

Stefaniak je već neko vrijeme stožerno ime globalne hrvatske književnosti, koja se događa ne samo na hrvatskome, nego i na drugim jezicima, nastaje u raznoraznim geopolitičkim okvirima često ih nadilazeći te biva izložena recepciji globalnog čitateljstva

Mary Helen Stefaniak:
Turčin i moja majka

modernizacijskih procesa koji već više od jednoga stoljeća Hrvate vuku u iseljeništvo, posebno prema mitskim mjestima kao što je dugo vremena, danas doduše nešto manje, bila Amerika. Stefaniak je, međutim, i dobar primjer, ali i iznimka koja mijenja obrise konvencionalno shvaćene hrvatsko-američke kulturne produkcije.

RASNA PRIPOVJEDAČICA

Stefaniak je već neko vrijeme stožerno ime globalne hrvatske književnosti, koja se događa ne samo na hrvatskome jeziku, nego i na drugim jezicima, nastaje u raznoraznim geopolitičkim okvirima često ih nadilazeći te biva izložena recepciji globalnog čitateljstva. Istodobno, međutim, Stefaniak i po svojoj biografiji, a što je još važnije po svojem spisateljskom habitusu, pokazuje i niz specifičnosti koje proširuju granice književne i kulturne kompetencije hrvatske dijas-pore i mijenjaju imaginarij koji tradicionalno vezujemo uz hrvatske iseljenike. Da me se pogrešno ne shvati, ne pripisujem toj varijanti novoga i nedvojbenu estetsku ili vrijednosnu kvalitetu budući da je Stefaniak ponajprije rasna pripovjedačica koja sve ostale, pa i etničke, iseljeničke ili hrvatske elemente djela podređuje intrigantnim pripovjedačkim postupcima čineći od fabule složenu polifonijsku strukturu.

Dakle, njezin umjetnički kapital temelji se na solidnom zlatu, na ulogu u elemente koji oduvijek čine kostur pripovjednoga teksta: radnja, manipulacija prostorom, a posebice vremenom, likovi i njihovi međuodnosi, funkcije pojedinih likova u zapletu. Tek je na drugoj razini primjetno da su ti likovi Hrvati, zapravo mađarski Hrvati koji su u mitsku Ameriku došli klasičnim, već ovje-

kovječenim putovima iseljavanja, dok se zatim tematiziraju iseljeničkoj ili etničkoj književnosti srodni putovi i strategije mukotrpe prilagodbe i asimilacije u novoj sredini. Stefaniak koristi, dakle, to- pose etničke i iseljeničke književnosti, ali čini to na način koji je, naprosto, i američki i hrvatsko-američki i globalno razumljiv. Svojom književnom stručnošću postigla je da se problematika hrvatske dijas-pore (ili u njezinu slučaju višestruke dijas-pore) predstavi kao modalitet modernog postojanja koje sažima niz procesa tijekom 20. stoljeća, a nastavlja se i u novom tisućljeću.

MEĐUGENERACIJSKA DINAMIKA

Nosivi je i doista nezaboravan lik stara- majke, majke Joea Iljasica, koji se u osvit

Napisala: Jelena Šesnić

U prilog tvrdnji o kontinuitetu, žilavosti i specifičnosti književne prakse koja se pripisuje hrvatskoj dijas-pori, nastaje u iseljeništvu ili se može u najširem smislu označiti kao hrvatsko-američka kulturna matrica svakako spada i objavljivanje prijevoda romana Mary Helen Stefaniak "Turčin i moja majka" (*The Turk and My Mother*; preveo Damjan Lalović), pod uredničkom palicom Irene Lukšić, nakladnika Hrvatskoga filološkog društva i Disputa. Čitateljima *Matice* Stefaniak je predstavljena već nekoliko puta kao specifični izdanak dugotrajnih i nezaustavljivih

Mary Helen Stefaniak, autorica romana *Turčin i moja majka*

Mary Helen Stefaniak potječe iz Novog Sela s mađarske strane Drave, povijesno nastanjenog hrvatskim življem

Prvoga svjetskoga rata otisnuo sve do Milwaukeeja da tamo radi kao graditelj željeznice te bake Georgieja, jednoga od glavnih pripovjedača. Njezin lik je okosnica obiteljske, međugeneracijske dinamike koja uvjetuje prijenos (obiteljskog, etničkog i povijesnog) pamćenja, generator priča koje potiču i usmjeravaju odrastanje i sazrijevanje Georgieja, a kasnije i njegove kćerke (koja "zapisuje" ili uobličuje njegove priče i uspomene), ali i utjelovljenje duhovnog principa života, ljubavi, opraštanja i solidarnosti. Takva simbolika u djelu je protuteža destruktivnim povijesnim događajima koji su prohujali 20. stoljećem. Prvi svjetski rat i Oktobarska revolucija su pozadina na kojoj se raspliće priča, a naši junaci pokušavaju preživjeti i voljeti.

No, da bi se mogli zaposjesti novi svjetovi i dosegnuti novi obzori, bilo pripovijedanjem bilo iseljavanjem, potrebno je znati odakle smo došli, kako svjedoči staramajka, tako da i kroničarka, "Mary Helen", svoje osobno i fikcionalno putovanje završava tamo odakle je sve počelo: "Ovdje svi izgledaju kao netko koga poznajem", reći će nakon što prvi put posjeti rodno mjesto svoje obitelji. Prikladan epilog za početak ovoga imaginativnog puta koji sad možemo doživjeti i na hrvatskome jeziku omogućujući romanu Stefaniakove da opiše puni krug do susreta s hrvatskim čitateljem. ■

ENG Mary Helen Stefaniak's novel *The Turk and My Mother* takes us on a journey to the time when dentures and household hot water were being introduced; into the multicultural community of war refugees in the USA.

NAŠA KUHINJA

Priprema: Marija Hećimović

Medimurska gibanica

Medimurska gibanica je najpoznatije slatko jelo medimurske kuhinje. Kao vrlo kalorično jelo, medimurska gibanica se priprema od kora lisnatog tijesta i četiri vrste nadjeva: svježega kravljeg sira, naribanih jabuka, mljevenih oraaha i mljevenoga mak. Gibanice su se nekada pekle isključivo u glinenim posudama, a danas se to radi najčešće u limu (protvanima/tepsijama). Na sloj tijesta položenog u namašćenu (nauljenu) posudu stavljaju se već ranije pripremljena četiri glavna nadjeva i to točno određenim rasporedom: red kore pa red nadjeva i tako dok se svi ne rasporede po slojevima jedan iznad drugoga.

Vrijeme pripreme:
60 min

SASTOJCI

1 pakiranje tijesta za savijače
250 g maslaca
1 dcl suncokretova ulja

250 g mljevenog maka
250 g mljevenih oraaha
500 g svježega kravljeg sira
800 g jabuka (slađa sorta)
450 g šećera

1 žličica cimeta
ribana korica pola limuna
2 jaja
2 vanilij-šećera
6 dcl vrhnja za šlag

PRIPREMA Otopiti maslac s uljem i lagano premazati dno lima. U mak i mljevene orahe dodati po 100 g šećera i promiješati. U sir dodati 2 jaja, 150 g šećera, vanilij-šećer i limunovu koru pa dobro umutiti mikserom. Jabuke oguliti, izvaditi koštice, naribati, dodati preostali šećer i cimet, promiješati pa nakon nekoliko minuta dobro ocijediti rukama višak soka jer ga u jabukama ne smije ostati previše. Sve listove tijesta izrezati na veličinu lima. Slagati nadjev na način da se na prethodno namašćeno dno postavi prvi list tijesta koji se lagano premaže mješavinom maslaca i ulja i pokrije drugim listom (na taj način se cijelo vrijeme stavlja tijesto između nadjeva). Po tijestu posuti polovicu količine maka i ravnomjerno ga nakapati s 1 dcl vrhnja. Pokriti tijestom i na njega rasporediti polovicu vlažnog nadjeva, sira ili jabuka, po želji. Pokriti s dva lista tijesta pa posuti polovicom količine oraaha, nakapati ih s 1 dcl vrhnja. Prekriti listovima tijesta i staviti polovicu jabuka ili sira, ovisno što ste prethodno već stavili. Još jednom ponoviti cijeli postupak da se potroše preostale polovice svih nadjeva. Gornji sloj mora biti tijesto. Zaliti preostalim vrhnjem i peći u zagrijanoj pećnici na 170°C oko 50 min. Vrijeme pečenja uvjetovano je veličinom lima i debljinom gibanice. U ovom receptu riječ je standardnoj veličini lima oko 220 x 350 mm.

Ohladiti gibanicu, posuti šećerom u prahu i rezati na kocke.

Marin kupus

Sjedio sam u društvu Helene, Mare i Suzane u talijanskom restoranu. Drvo, mreže, cvijeće, svijeće i tiha glazba odavali su ugođaj dalmatinske konobe. Uz crno vino i morske plodove oživjele su uspomene na rodni kraj, plavo more, naše ribe, kamen, masline, dane okupane suncem i vedrinom.

Mari se bliži rođendan. Pozvat će na rođendansko slavlje sve drage prijatelje. Oživjet će njezin stan kao nekad u rodnome Crivcu, malom selu u Dalmatinskoj zagori, između Svilaje i Moseća. Sama će pripremiti rođendansku večeru za četrdesetak uzvanika. Zašto je kiseli kupus Marina delicija? Mara se nećkala. Onda je u svojim melodičnim dalmatinskim akcentima otvorila svoju dušu i srce: "Početkom devedesetih došavši u Berlin, zajedno sa suprugom Mariom, koji je rođen i odrastao u Berlinu, zaposlila sam se u dječjem vrtiću. Život je započeo skladno, pun ljubavi i

sreće. Doznajući na liječničkom pregledu da sam trudna, mojoj sreći i radosti nije bilo kraja! No, tada počinju i moji

'problemi'. Neprekidno sam povraćala, a time i gubila na prijeko potrebnoj težini. Svi propisani lijekovi nisu mi pomogli. Jedino što sam poželjela jesti, i što, zasigurno ne bih povraćala, bio je kiseli kupus", priča ona. "Ali, ne bilo koji ili bilo kakav! U obzir bi došao samo crivački kiseli kupus! Na moju veliku zabrinutost i tugu, počinje rat u Hrvatskoj, pa tako i mogućnost da mi poznanici ili pak roditelji pošalju tako željeni kiseli kupus. No, kako u životu ima mnogo dobrih ljudi, samozatajnih i plemenitih, kiseli kupus iz rodnoga Crivca ipak sam dobila! Jela sam ga, cijeli dan, i naravski, povraćanja nije više bilo!"

Prisjećajući se tih dana, Mara bi poljubila svoju djecu, Alenu i Marinu, nasmiješila se i rekla: "Molim da poštuju i njegujete kvas koji ste dobili od svojih korijenja, ne otuđujte imovinu koju ste dobili od svojih roditelja, sačuvajte, oplemenite, povećanu i poboljšanu ostavite svojoj djeci i unucima. To je najzdraviji ljudski lanac." Napuštajući restoran, svi smo bili jednoglasni: Jedva čekamo Marin kiseli kupus!

Prognani dječak iz Banje Luke dobitnik nagrade za crtež

UHrvatskoj katoličkoj misiji Berlin djeluje više od godinu dana škola crtanja koju vodi akademski slikar prof. Zvonko Kermc, na poticaj voditelja misije fra Jozu Župića.

Kroz tu školu prošlo je nešto više od 30 djece, mladih i odraslih. Ovih dana stiglo je pismo iz Japana, gdje će se odr-

žati Međunarodni festival *Kanagawa biennale* dječje umjetnosti, a na koji je HKM Berlin poslala nekoliko dječjih radova. U pismu se javlja kako je rad dječaka Marka Dizdara (13) prognanika iz Banje Luke, koji se u međuvremenu s bratom Mirkom i roditeljima vratio u Rijeku, dobio nagradu za svoj crtež "Nuštar 1991.". Izvršni direktor Centra "Kanagawa", za svjetska druženja, Hi-

sashi Kagaya uputio je pismo nagrađenom dječaku Marku Dizdaru. U pismu se zahvaljuje na sudjelovanju na 11. Kanagawa biennalu svjetske izložbe dječjih radova u organizaciji Kanagawa uprave, te kako je pristiglo ukupno 42.421 rada: 37.726 radova iz 114 zemalja i 4 regije diljem svijeta i 4.695 radova od Kanagawa uprave. "Sa zadovoljstvom vas izvješćujem da je, kao rezultat strogih procjena,

vaš crtež izabran za specijalnu nagradu. Upućujem vam moje iskrene čestitke. Molim ustrajte i ubuduće u izradi predivnih crteža”, ističe se, između ostalog, u pismu Marku Dizdaru. Nagrađeni ra-

dovi bit će izloženi u “Kanagawa centru” za svjetska druženja u Yokohami, tijekom travnja. Također će biti prikazani djeci u tijeku putujuće izložbe u više od 10 izložbenih mjesta Kanagawe od lip-

nja do prosinca ove godine. Nakon tih izlaganja, Centar namjerava poslati radove javnim ustanovama i pomoću crteža potaknuti na promicanje međunarodnih razumijevanja.

“Terapija dobrote”

Na inicijativu fra Joze Župića da se pomogne otkriti talente, već četvrti mjesec traje “tečaj za crtanje” za sve one koji vole crtati i baviti se umjetnošću, a vodi ga akademski slikar Zvonko Kermc. Svake srijede od 15 do 17 sati okuplja se skupina koju čine djeca, mladi i stariji. Dvije mlade majke dolaze sa svojom malom djecom. Među polaznicima prisutna je i jedna mlada Njemica sa svojim sinčićem. Marija Matijašević o svom dolaženju na tečaj kaže: “Pošla sam na crtanje s mišlju da nešto novo naučim, jer svaki čovjek ima vlastiti stil crtanja. Crtam vrlo rado od malih nogu, a konačno sada imam i vremena i mira za tu umjetnost.

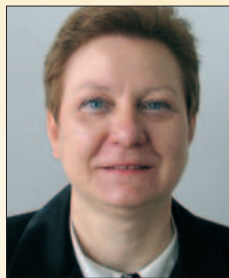
Ne samo da crtamo nego se i družimo i pričamo o svemu i svačemu, što je vrlo važno pogotovo za one koji su uvijek doma i gdje se obitelj razišla. To je i, terapija dobrote’ učenja i dostojanstva prema drugima koji znaju nešto drugo nego ja. Jedva čekam srijedu, a već preko tjedna tražim motive koje ću ponijeti na crtanje. Gospodin Kermc je vrlo raznovrstan i dosjetljiv, ima puno mogućnosti uvida u motive i boje kao i rad, ne samo s djecom nego i s nama starijima. Ovo je za mene velik izazov, pa crtam i kod kuće. Vrlo pozitivno se to crtanje odrazilo i na moju novu spoznaju i buduće crtanje, to znači odnos sjene i svjetla.” Mlađić Ivan Brčić bio je vrlo kratak: “Odlučio sam se za crtanje i slikanje u našoj misi-

ji zato što sam oduvijek rado u slobodnom vremenu crtao. Naš rad u skupini dobro napreduje. Učimo različite tehnike crtanja i atmosfera je ugodna. Naša skupina okupila je različite dobi i svi se dobro slažemo.” Umjetnik Zvonko Kermc, koji malo govori a više umjetnički stvara i drugima pomaže u njihovim umjetničkim težnjama, reče nam: “Začudojućom lakoćom teme (rođenje Isusovo, portret Isusa, mrtva priroda, itd.) izranjaju ispod pera, olovke marljivih polaznika, tj. spomenutih budućih umjetnika. I djeca crtaju onako kako je to sukladno njihovoj percepciji (dječji romani su npr. tema). Raduje iskrenost i različitost pristupa u radu te bogatstvo emocija kojima obiluju gotovo svi uraci.”

RASTAKANJE HRVATSKOGA SLOVOPISA KAO OBRTNIČKA ZABAVA

Unatoč bogatoj hrvatskoj književnosti i pisanoj baštini koju pratimo od Bašćanske ploče s prijelaza iz 11. u 12. stoljeće, te unatoč brojnim jezikoslovnim priručnicima hrvatskoga jezika, kojih je već od kraja 16. stoljeća pa nadalje postupno bio sve veći broj, položaj hrvatskoga jezika u hrvatskom je društvu bio na niskoj razini sve do prve polovice 19. stoljeća. Odnos prema jeziku odražavao se i na slovopis. Mnogi i danas nerado u ruke uzimaju djela tiskana prije toga razdoblja, upravo zbog poteškoća s neujednačenim hrvatskim slovopisom, a ta je neujednačenost trajala stoljećima.

Tijekom prošlih stoljeća veći je broj hrvatskih autora pokušao riješiti taj slovopisni problem (npr. Šime Budinić, Rajmund Zamanja, odnosno Đamanjić, Pavao Ritter Vitezović i dr.). U prvoj polovici 19. stoljeća taj je problem pokušavao riješiti mladi Ljudevit Gaj. Njegovi prvi pokušaji nisu bili prihvaćeni, ali tijekom 19. stoljeća prihvaćen je jedinstveni hrvatski slovopis koji se postupno još nekoliko desetljeća dotjerivao. Velikim je dijelom temeljen na Gajevu tekstu o pravopisu, objavljenom 1835. u *Danici*, hrvatskom književnom časopisu kojega je te godine Gaj pokrenuo i uređivao. Premda ni danas hrvatski slovopis nije savršen, neusporedivo je prikladniji i prihvatljiviji od raznolikih slovopisnih rješenja iz prošlosti. Iz češkoga latiničkoga slovopisa Gaj je preuzeo slova č, š i ž, a iz poljskoga slovopisa slovo ć. Suvremeni hrvatski slovopis, upravo s tim znakovima, postao je sastavnim dijelom identiteta hrvatskoga naroda u modernoj Europi i svijetu.

Piše: **Sanja Vulić**

Donedavno nam se činila nevjerojatnom i sama pomisao da bi nekomu moglo pasti na pamet vraćanje na kaotično slovopisno stanje iz 18. i ranijih stoljeća. Pa ipak se to počelo pomalo događati. Doduše, potpuno neformalno, valjda u nastojanju za originalnošću i duhovitošću. Najprije je pred nekoliko godina jedna nova kavana u Gundulićevoj ulici u Zagrebu nazvana *Gundulich*. Na slične pojave nije trebalo dugo čekati, pa danas npr. i u Zagrebu i u središtu Dubrovnika, u ulici Prijeko (ili dubrovački na Prijekom) nalazimo vegetarijanski restoran *Nishta*. Može se pomisliti da takovim rješenjima vlasnici pribjegavaju kako bi ih se lakše našlo na mrežnim stranicama, ali počne li većina slijediti taj nakaradni primjer, ponovo ćemo ostati bez slovopisa. U kolikoj mjeri potreba za dosjetljivošću smije rastakati jezik i pismo? U zagrebačkoj Ilici naići ćete i na *Butique SHPITZA*. Tko ne zna za zagrebačku Špicu, možda ne će ni shvatiti što to zapravo piše. Uostalom, za glas /c/ tijekom povijesti hrvatske pismenosti rabila su se različita slovopisna rješenja, a na žalost to opet postaje moderno. Što tek reći za zalagajnicu u Samoboru (odnosno, kako vlasnik ponosno ističe *fast food*), koja se zove *KUŽISH*. Vlasniku se sviđa slovo ž, ali mu nije drago š. Tako već postojeće agresivno rastakanje normiranoga hrvatskoga književnoga jezika i sve veću jezičnu anarhiju počinje pomalo slijediti i razaranje slovopisa. Nikakva duhovitost ne može to opravdati. Počelo je s ugostiteljskim radnjama i trgovinama, kako bi se na taj način, navodno, privuklo goste i kupce. Što je iduće na redu? ■

MANJINSKE VIJESTI

GRADIŠČANSKI HRVATI NA RIJEČKOME KARNEVALU

RIJEKA - Međunarodni Riječki karneval u svome 31. izdanju privukao je i gradišćanske Hrvate. Maškarana skupina

Koljnofske maškare iz Kophaze/Koljnofa u zapadnoj Mađarskoj treći put je sudjelovala u velikoj karnevalskoj povorci

Riječkoga karnevala. Ove godine, maškirani u vještice - *Viške*, željeli su pokazati dio svojih tradicijskih vjerovanja prigodnih za karnevalske događaje. Vesela skupina od pedesetak vještica i vještaca pomela je i zadnje tragove zime s riječkih ulica. Iz publike je promatrala veliku karnevalsku povorku i skupina Gradišćanaca iz Šoprona i Petrova Sela iz Mađarske. U Rijeci su prvi put, a došli su pogledati karnevalsku povorku s namjerom da se sljedećih godina i sami aktivno uključe u karnevalske događaje. Među pedesetak gostiju vidjeli smo i ravnateljicu Osnovne škole u Petrovu Selu, Editu Pauković Horvath te Csabu Horvatha, ravnatelja Croatia, hrvatske izdavačke kuće iz Mađarske. (Dean Miculinić)

Na snježnim
padinama
Hidden
Valleyja

Veselo druženje HBZ-ovaca na snijegu

Svoje natjecatelje i članove izaslalo je 32 odsjeka i gnijezda HBZ-a. Za veleslalom se prijavilo 67 skijaša i snowboardaša različite dobi. Najmlađi natjecatelj imao je 5 godina, a najstariji 63 godine

Napisao: **Franjo Bertović** Snimio: **Ivan Begg**

Tradicijsko okupljanje članstva i prijatelja Hrvatske bratske zajednice (HBZ) koje se održava od daleke 1971. godine održano je u Hidden Valley skijalištu koje se nalazi na planinskom lancu gorja Laurel Highlands, istočno od Pittsburgha u Pennsylvaniji. Bio je to jedan od najvećih bratskih skupova HBZ-a koji se održava u zimskom vremenu i ugodaju, s igrama na snijegu i drugu vrstu zabave. Mnogi članovi i prijatelji Zajednice doputovali su iz mnogih udaljenih mjesta i gradova na ovaj popularni skup. Radost i ponos izazvao je dolazak mnogobrojnih gostiju iz Milwaukeeja WI, Merrillvillea IN, Clevelanda OH, St. Thomasa ON, Milтона ON, Mississaugae ON, Blue Mountaina ON, Bostona MA, New Yorka NY, Youngstowna OH, Farrella PA, Pittsburgha i mnogih mjesta i gradova u Pennsylvaniji. Bilo je to doista veliko okupljanje naše višebrojne fraternalističke obitelji koja ove godine slavi 120 godina svog rada i djelovanja.

Svoje natjecatelje i članove izaslalo je 32 odsjeka i gnijezda HBZ-a. Za veleslalom se prijavilo 67 skijaša i snowboardaša različite dobi. Najmlađi natjecatelj imao je 5 godina, a najstariji 63 godine. Najbolje vrijeme staze imao je skijaš Mike Rakowski (33:92) iz odsjeka 320 "Holy Cross", Duquesne PA, a od snowboardaša Jared Nikolić iz odsje-

Mladi sportaši s
čelnicima HBZ-a

ka 248 "St. George" Clairton, također iz Pennsylvanije. Prvake pojedinih muških i ženskih skupina pogledajte na web stranici HBZ-a (www.croatianfraternalunion.org).

Natjecanje je provedeno u duhu fraternalizma i obiteljskog druženja, uz profesionalnost u natjecanju i impresivne rezultate. Zajednica se istinski ponosi svojim članovima i njihovim postignućima. Neopisivo zadovoljstvo bilo je okupiti na jednome mjestu i s jednim ciljem sve naraštaje, koji su pokazali svoju talentiranost, vještinu, umnu i fizičku spremnost te ljubav prema kulturi hrvatskoga naroda od kojeg smo potekli. Dvorana je bila dupkom puna prije objave rezultata, a prednjačila je mladež koja se zabavljala uz tamburice, izražavajući zajedništvo i ljubav prema našoj najvećoj fraternalističkoj organizaciji Hrva-

ta u svijetu koja održava ovakve sportske skupove još od 1920. godine. Naime, Hrvatska bratska zajednica bila je jedna od prvih fraternalističkih organizacija u Americi koja je uvela sportske aktivnosti u svoje programe kako bi svojim članovima pružila mogućnost okupljanja i iskazivanja talenata u sklopu sportskih igara poput skijanja, košarke, golfa, kuglanja i ostalih sportova.

Predsjednik HBZ-a Luketich često ističe da i danas, nakon tolikih godina, Zajednica predstavlja jednu od rijetkih bratskih ustanova koja se može podičiti tako velikim odazivom svojih članova na sportskim i drugim kulturnim skupovima. A to je ocjena koja prigodom proslave 120. obljetnice Hrvatske bratske zajednice godi i obećava postojanost i u drugom stoljeću rada, djelovanja i okupljanja Hrvata u Americi i svijetu! ■

ENG Pennsylvania's Hidden Valley ski resort is the venue for a traditional gathering of the members and friends of the Croatian Fraternal Union that has been organised since 1971.

Jubilarni mjuzikl "I opet... Miffy"

Zagrebačko kazalište za djecu 'Trešnja' proslavilo je 150. izvedbu mjuzikla 'I opet... Miffy', koji je od premijere 2007. zabilježio skoro četrdeset tisuća gledatelja, ponovivši uspjeh prvog dijela predstave 'Miffy'. To je kazalište 2005. prvi put postavilo mjuzikl 'Miffy', nastao prema slikovnicama Dicka Brune, a zbog velikog uspjeha dvije godine kasnije otkupljena su prava i za 'I opet... Miffy'. U drugom nastavku prate se nove avanture male zečice, njezine obitelji i prijatelja.

Novi rekord dua 2Cellos

Nova obrada hrvatskoga dua 2Cellos, slavna pjesma australskih rockera AC/DC "Thunderstruck", pogledana je u prvih pet dana na YouTubeu skoro tri milijuna puta, čime je nadmašen njihov

U Rijeci svečano otvoren Arheološki park

Arheološki park, uređen u središtu Rijeke na mjestu ostataka kasnoantičkoga vojnog zapovjedništva, principija, svečano je otvoren uz nastupe orkestra, zbora i baleta riječkoga HNK Ivana pl. Zajca. Principij je kompleks zgrada vojnog zapovjedništva južnog sektora obrambenog sustava za zaštitu istočne granice Rimskog carstva, poznatog pod nazivom *Clastra Alpia Iuliarum*. Gradonačelnik Vojko Obersnel rekao je da će kulturni djelatnici pronaći mnoge namjene ovome prostoru kao otvorenoj pozornici. Riječani su ovime dobili prostor okupljanja i života, i to na lokaciji koja je dugo vremena bila posve zapuštena, dodao je. Arheološka istraživanja na ovome lokalitetu provedena su 2007. godine te je utvrđeno da se tu nalaze vrijedni antički ostaci.

protekli rekord s pjesmom "Smooth Criminal" Michaela Jacksona, koja ih je prije nekoliko godina lansirala među svjetske glazbene zvijezde.

Humanitarni karnevalski bal

U prelijepom ambijentu Pomorskog i povijesnog muzeja Hrvatskog primorja održan je 9. humanitarni karnevalski bal. Prihod ovogodišnjeg bala pod maskama pod nazivom "Pomožimo napuštenoj djeci" namijenjen je preuređenju i opremanju riječke podružnice Dječjeg doma "Ivana Brlić Mažuranić". Organizatori bala su Grad Rijeka, Rotary Club Rijeka - Sv. Vid, Turistička zajednica Grada Rijeke i Pomorski i povijesni muzej Hrvatskog primorja Rijeka uz potporu tvrtke INA-e.

Zagrebački friški kravljji sirek – "ZG sirek"

Posjetitelji zagrebačke tržnice Utrine podržali su promotivnu akciju robne marke "Zagrebački friški kravljji sir ZG sirek" na kojoj se predstavilo prvih šest proizvođača robne marke s područja Grada Zagreba i Zagrebačke županije koji će proizvoditi i prodavati autentične "ZG sireke". Akciju zaštite robne marke "Zagrebački friški kravljji sirek - ZG sirek", nesporno autohtonoga zagrebačkog proizvoda koji ima stoljetnu tradiciju, prije nekoliko godina pokrenuo je Grad Zagreb u suradnji s Udrugom malih sirara Grada Zagreba "ZG sirek". Projekt je počeo prije četiri godine kada ga je gradonačelnik Milan Bandić

prihvatio na prijedlog Gradskoga ureda za poljoprivredu i šumarstvo pod nazivom "Očuvanje proizvodnje zagrebačkoga svježega kravljjeg sira i vrhnja iz vlastite proizvodnje sa zaštitom robne marke".

Predstavljen novi dres "vatrenih"

U Zagrebu je predstavljen novi dres hrvatske reprezentacije u kojem će odabranci Nike Kovača nastupiti na skorašnjemu svjetskom prvenstvu u Brazilu. Na novome dresu koji je 'spoj povijesti i inovacije', kako ga je predstavio Nikeov menadžer za izradu i dizajn hrvatskoga dresa Florent Dumonde, dominiraju crvena boja, a na prednjoj strani zadržane su prepoznatljive crveno-bijele 'kockice'. Na leđima je crvena podloga na kojoj će se lakše moći i vidjeti brojevi. Novi dizajn inspiriran je dresom u kojemu je Hrvatska prvi put nastupala kao neovisna država, na susretu sa SAD-om u Zagrebu u listopadu 1990. Manekeni na predstavljanju dresa bili su hrvatski reprezentativci Mario Mandžukić i Mateo Kovačić.

MEDVEŠČAK POBIJEDIO SLOVAN, U DOIGRAVANJU GA ČEKA PRAŠKI LEV

Hokejaši Medveščaka pobijedili su u zadnjoj utakmici regularne sezone KHL lige u Bratislavi slovačku momčad Slovan s 3-2 te osigurali šesto mjesto Zapada i četvrtfinalni dvoboj doigravanja s Levom iz Praga. Medveščaku je u Slovačkoj trebala pobjeda da izbjegne sedmo mjesto i playoff utakmice sa SKA-om iz Sankt Peterburga, koji je jedan od favorita za osvajanje lige. Medveščak je sezonu završio kao šesti s 92 boda, jednim više od sedmoplasiranoga CSKA, a jednim manje od petoplasiranoga Dinama iz Rige.

NOVI HRVATSKI REKORD SANDRE PERKOVIĆ

Najbolja hrvatska atletičarka Sandra Perković bacila je na Otvorenome zimskome bacačkom prvenstvu Hrvatske u Splitu disk na daljinu od 70 metara i 51 centimetar što je ne samo novi hrvatski rekord, nego i najdulji hitac ove godine u svijetu. Najbolja diskašica svijeta i aktualna olimpijska pobjednica već je u prvome pokušaju bacila disk na daljinu novoga hrvatskog rekorda od 69,96 metara čime je potvrdila da je tijekom zimskih priprema sjajno radila i da s optimizmom može dočekati početak atletske sezone na otvorenome. Zadnja atletičarka koja je prije Sandre Perković prebacila daljinu od 70 metara bila je Ruskinja Natalija Sadova 1999. godine, a svjetski rekord i dalje drži Njemica Gabriela Reinsch koja je 1988. godine disk bacila na daljinu od 76,80 metara.

HRVATSKA NEPORAŽENA U ST. GALLENU

U prvom pripremnom ogledu uoči svjetskog nogometnog prvenstva u Brazilu, reprezentacija Hrvatske je u St. Gallenu odigrala 2-2 protiv Švicarske i produžila niz bez poraza pod vodstvom Nike Kovača na tri utakmice. Hrvatska je u St. Gallenu pokazala dva lica, loše u prvom i sjajno u drugom poluvremenu. Domaćin je vodio 1-0 i 2-1, no Hrvatska se oba puta uspjela vratiti, a u završnici je bila i bliža pobjedi. Oba gola za hrvatsku vrstu postigao je Ivica Olić (39, 54) koji je stigao do brojke od 18 golova u 'kockastom' dresu u 90. nastupa, dok je dvostruki strijelac za Švicarsku bio napadač Nürnberga Josip Drmić (34, 41), 21-godišnjak hrvatskog podrijetla. "S prvim poluvremenom sigurno nisam zadovoljan, jer nedostajali su strast i želja za igrom. U drugom poluvremenu smo pokazali pravo lice, a vidjeli ste tko je igrao u prvom, a tko u drugom poluvremenu. Prvih 45 minuta smo igrali presporo, previše u širinu i zato su nas Švicarci zatvarali. U nastavku smo igrali brže i odmah se vidio rezultat", rekao je nakon utakmice izbornik Niko Kovač.

ALEN HALILOVIĆ U BARCELONI

Mladi nogometaš Dinama Alen Halilović (17) prelazi u Barcelonu. "Hvala Dinamu na svemu. Moj prvi klub i najveća ljubav. Sada je vrijeme za odlazak u Barcelonu", napisao je Alen na svom profilu. O prelasku jednog od najdaro- vitijih hrvatskih nogometaša pregova- rali su direktor Katalonaca Raul Sanlle- hi i sportski direktor hrvatskoga prvaka Zoran Mamić. Prema izvorima s Camp Noua Barcelona je za Halilovića plati- la oko deset milijuna eura odštete te dodatnih pet kada Halilović debitira za prvu momčad Barcelone. Očekuje se da bi Halilović prvo mogao biti po- slan u B-momčad katalonskog giganta da se prilagodi novim uvjetima.

IVICA KOSTELIĆ OSVOJIO OLIMPIJSKO SREBRO

Hrvatski skijaš Ivica Kostelić osvojio je srebrnu medalju u superkombinaciji vože- noj na stazi Rosa Hutor na Zimskim olimpijskim igrama u Sočiju, što mu je četvr- to srebro sa ZOI u karijeri, a treće uzastopno u kombinaciji. Zlatnu medalju osvo- jio je Švicarac Sandro Viletta s 34 stotinke boljim vremenom od Kostelića, dok je do bronce stigao Talijan Christof Innerhofer s 47 stotinki slabijim vremenom. Ivica je u superkombinaciji imao je veliku priliku za zlatnu medalju, što je njegov dječjački san. Nakon jedne od najboljih vožnji u spustu u karijeri, Kostelić je bio sedmi. Ispred njega nije bilo dobrih slalomaša, stazu je postavljao njegov otac Ante, no slalomska vožnja nije bila dovoljna za zlato. "S obzirom na sezonu, ovo je velika nagrada. Imam takvu konstantu osam godina, mnogi su se promijeni- li na postolju, a ja sam ostao", izjavio je Ivica nakon osvajanja srebrene medalje.

BLANKA VLAŠIĆ SE VRATILA

Naša najbolja skakačica u vis Blanka Vlašić pobijedila je na dvoranskom atlet- skom mitingu u Pragu sa skokom preko dva metra, dok je druga bila Ana Šimić s preskočenih 190 centimetara. Blanka je počela skakati na 1,85 m, što preskače u prvome pokušaju, kao i visine od 1,90 i 1,97 m. Ovim rezultatom Blanka dijeli drugo mjesto na ovogodišnjim svjetskim tablicama, a više od nje ove zime sko- čila je samo Ruskinja Maria Kuchina 2,01 m. Na 60 m prepone izvrsno je nastu- pila Andrea Ivančević i osvojila 3. mjesto s novim hrvatskim rekordom 8,14, što je jednu stotinku sekunde bolje od njezina rekorda postignutog prije 10 dana u Zagrebu.

Hrvatski svjetski kongres
o r g a n i z i r a

CROATIAN WORLD GAMES 2014

Zagreb, 21. do 26. srpnja

Zagreb, July 21-26

37 zemalja

atletika
boćanje
judo
karate

košarka
nogomet
tenis
odbojka
plivanje

16 sportova

rugby
rukomet
taekwondo
vaterpolo

Hrvatske svjetske Igre održavaju se
pod visokim pokroviteljstvom
predsjednika Republike Hrvatske

Pokrovitelji:

Hrvatski sabor

Državni ured za Hrvate
izvan Republike Hrvatske

Grad Zagreb

Hrvatska matica iseljenika

Hrvatski olimpijskog odbor

Hrvatski nogometni savez

Turistička zajednica grada Zagreba

Zagrebačka županija

Karlovačka županija

Zadarska županija

www.igre-zagreb2014.com